

Regeringens proposition

2006/07:46

Personuppgiftsbehandling hos Försvarsmakten och
Försvarets radioanstalt

Prop.
2006/07:46

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 8 februari 2007

Fredrik Reinfeldt

Mikael Odenberg
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till en ny lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt en ny lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Förslagen till nya lagar om personuppgiftsbehandling innebär att de bestämmelser som är nödvändiga ur integritetsskyddssynpunkt regleras i lag, däribland för vilka ändamål personuppgifter får behandlas inom de aktuella verksamheterna och de övriga begränsningar som skall gälla för behandlingen. Förslagen innebär samtidigt att regleringen av personuppgiftsbehandlingen anpassas till den tekniska utvecklingen.

Lagförslagen är heltäckande och innehåller således alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga för Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter inom ramen för de aktuella verksamheterna. Det innebär att personuppgiftslagen (1998:204) inte skall tillämpas. De föreslagna lagarna bygger dock i hög grad på personuppgiftslagens systematik och materiella innehåll.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.....	6
2.2	Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.....	15
3	Ärendet och dess beredning.....	23
4	Behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst	24
4.1	Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet	24
4.2	Den militära säkerhetstjänsten	24
4.3	Försvarmaktens informationshantering i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten	26
4.3.1	Behandling av personuppgifter.....	26
4.3.2	System för automatiserad behandling av personuppgifter	27
5	Behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt	29
5.1	Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- verksamhet m.m.	29
5.2	Försvarets radioanstalts informationshantering i försvarsunderrättelseverksamheten m.m.....	31
5.2.1	System för automatiserad behandling av personuppgifter	31
6	Gällande rätt	34
6.1	Övergripande rättslig reglering av behandling av personuppgifter	34
6.1.1	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grund- läggande friheterna	34
6.1.2	Dataskyddskonventionen	35
6.1.3	Dataskyddsdirektivet och personuppgifts- lagen.....	36
6.2	Rättslig reglering av behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet.....	38
6.2.1	Gemensamma bestämmelser	38
6.2.2	Särskilda bestämmelser för Försvars- maktens behandling av personuppgifter	39
6.2.3	Särskilda bestämmelser för Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter ..	40
7	Allmänna utgångspunkter.....	40
7.1	Särskild författningsreglering	40

7.2	Lagarnas förhållande till personuppgiftslagen.....	43
7.3	Lagarnas allmänna tillämpningsområde	46
7.4	Syftet med lagarna	48
7.5	Författningsstruktur.....	48
8	Bestämmelser om behandling av personuppgifter	49
8.1	Förhållandet till offentlighetsprincipen.....	49
8.2	Definitioner	50
8.3	Personuppgiftsansvar	52
8.4	Grundläggande krav på behandling av personuppgifter ...	53
8.5	Särskilda bestämmelser för samlingar med uppgifter.....	58
8.5.1	Samlingar med uppgifter	58
8.5.2	Uppgifter som får behandlas.....	60
8.6	När behandling av personuppgifter är tillåten	61
8.7	Personuppgifter som får behandlas inom den militära säkerhetstjänsten	69
8.7.1	Grunder för behandling i den militära säkerhetstjänsten av uppgifter om en person ..	69
8.7.2	Signalkontrollverksamhet	71
8.8	Behandling av känsliga personuppgifter.....	73
8.9	Behandling av personnummer	75
8.10	Behandling av personuppgifter i vissa fall.....	76
9	Utlämnande av uppgifter	77
9.1	Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling	77
9.2	Direktåtkomst.....	78
9.3	Överföring av personuppgifter till andra länder	80
9.4	Sekretess och utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet eller internationell organisation	84
10	Enskildas rättigheter	85
10.1	Information till den enskilde	85
10.2	Rättelse.....	89
10.3	Skadestånd	90
10.4	Överklagande	92
11	Säkerheten vid behandling	94
12	Personuppgiftsombud m.m.....	96
13	Tillsyn m.m.....	99
13.1	Former för tillsyn och särskild granskning till skydd för den personliga integriteten	99
13.2	Tillsynsmyndighetens och det särskilda granskningsorganets befogenheter	104
13.3	Straff.....	106
14	Bevarande och gallring.....	107
15	Bestämmelser i personuppgiftslagen som inte upprepas.....	113
16	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	115
17	Konsekvensbeskrivning.....	117
18	Författningskommentar	118

18.1	Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.....	118	Prop. 2006/07:46
18.2	Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.....	129	
Bilaga 1	Sammanfattning av Underrättelsedatautredningens betänkande Försvarets underrättelseverksamhet och säkerhetstjänst Integritet – Effektivitet (SOU 2003:34).....	135	
Bilaga 2	Underrättelsedatautredningens lagförslag	144	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2003:34)	153	
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Personuppgifts- behandling hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt (Ds 2005:50)	154	
Bilaga 5	Lagförslag i Ds 2005:50	157	
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2005:50).....	174	
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag	175	
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	192	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 februari 2007	198	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2006/07:46

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, och
2. lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarsmaktens skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

<i>Beteckning</i>	<i>Betydelse</i>
<i>Behandling</i> <i>(av personuppgifter)</i>	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning

eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

*Blockering
(av personuppgifter)*

En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Mottagare

Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarmakten för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.

Personuppgifter

All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

Personuppgiftsbiträde

Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

Personuppgiftsombud

Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.

Den registrerade

Den som en personuppgift avser.

Tredje man

Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Uppgiftssamling

En samling med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarmakten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarmakten skall se till att

1. personuppgifter behandlas bara om det är lagligt,

2. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,

3. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,

4. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,

5. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,

6. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,

7. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

8. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Uppgiftssamlingar

7 § I Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst får, under de förutsättningar som anges i denna lag, personuppgifter behandlas i uppgiftssamlingar.

Regeringen meddelar föreskrifter eller beslut i enskilda fall om vilka uppgiftssamlingar som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 § Personuppgifter får behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Den militära säkerhetstjänsten

9 § Personuppgifter får behandlas i Försvarmaktens militära säkerhetstjänst för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen, om det är nödvändigt för att

1. klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet, eller

2. vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet.

10 § Uppgifter om en person får behandlas för de ändamål som anges i 9 § endast om

1. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar brott som kan hota

rikets säkerhet eller terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning,

2. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva underrättelseverksamhet riktad mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen,

3. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarsmakten, och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas,

4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet, eller

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll eller särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Uppgifter om en person skall förse med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behandlingen av en personuppgift föräns av något annat än antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva brottslig verksamhet skall det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhetshotande verksamhet skall förse med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i första stycket 1–3 skall förse med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

11 § Trots vad som sägs i 10 § får personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem behandlas för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Det gäller även sådana uppgifter som avses i 12 och 13 §§. Behandling som särskilt syftar till att identifiera en person får dock endast utföras om bestämmelserna i 10 § första stycket 1, 2 eller 3 tillämpas.

Försvarsmakten skall föra en förteckning över de behandlingar som särskilt syftar till att identifiera en person och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen.

Behandling av känsliga personuppgifter

12 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en per-

sons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

13 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

1. ändamålet med behandlingen,
2. vikten av en säker identifiering, eller
3. något annat beaktansvärt skäl.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 § Endast enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att uppgifter får lämnas ut på sådant medium även i andra fall.

Direktåtkomst

15 § Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten.

Tillgången till personuppgifter

16 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

17 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder eller mellanfolkliga organisationer endast om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunder rättelse- och säkerhetssamarbetet, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att överföring får ske även i andra fall då det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarmakten.

Information till den enskilde

Information skall lämnas självmant

1 § Om uppgifter om en person samlas in i den militära säkerhetstjänsten från personen själv skall Försvarsmakten i samband därmed självmant lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna. Informationen skall omfatta

1. uppgift om att det är Försvarsmakten som är personuppgiftsansvarig för behandlingen,
2. uppgift om ändamålen med behandlingen, och
3. all övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen, såsom information om mottagarna av uppgifterna, skyldighet att lämna uppgifter och rätten att ansöka om information och få rättelse.

Information enligt första stycket behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till.

Information skall lämnas efter ansökan

2 § Försvarsmakten är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om huruvida personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarsmakten och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

3 § Information enligt 2 § behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Detta gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

4 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

5 § Försvarsmakten är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Försvarsmakten skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta är omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Skadestånd

6 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarsmakten visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller Försvarsmaktens ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarsmakten.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för Försvarsmaktens räkning. I det avtalet skall det särskilt anges att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarsmakten och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarsmakten skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarsmakten anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall Försvarsmakten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarsmakten skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarsmakten behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndigheten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarsmakten bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall över de behandlingar som Försvarsmakten genomför och som är helt eller delvis automatiserade föra en förteckning som avser försvarsunderrättelseverksamheten och en förteckning som avser den militära säkerhetstjänsten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarsmaktens behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i det län där tillsynsmyndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller i enskilt fall beslutat att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt eller att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i 2 kap., i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 2 §, eller

2. behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 12 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarsmaktens beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 och 2 §§ och om rättelse och underrättelse till tredje man enligt 2 kap. 5 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § om grundläggande krav på behandling av personuppgifter och i 1 kap. 12 § om behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

3. Bestämmelserna i 2 kap. 6 § om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänför sig till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser.

2.2 Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarets radioanstalts skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

<i>Beteckning</i>	<i>Betydelse</i>
<i>Behandling</i> (av personuppgifter)	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.
<i>Blockering</i> (av personuppgifter)	En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att

de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

<i>Mottagare</i>	Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarets radioanstalt för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.
<i>Personuppgifter</i>	All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.
<i>Personuppgiftsbiträde</i>	Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
<i>Personuppgiftsombud</i>	Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.
<i>Den registrerade</i>	Den som en personuppgift avser.
<i>Tredje man</i>	Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.
<i>Uppgiftssamling</i>	En samling med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarets radioanstalt är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarets radioanstalt skall se till att

1. personuppgifter behandlas bara om det är lagligt,
2. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
3. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
4. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,

5. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,

6. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,

7. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

8. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Uppgiftssamlingar

7 § I Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet får, under de förutsättningar som anges i denna lag, personuppgifter behandlas i uppgiftssamlingar.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om vilka uppgiftssamlingar som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 § Personuppgifter får behandlas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Utvecklingsverksamhet

9 § Personuppgifter får behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att

1. följa förändringar av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, och
2. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten.

10 § Personuppgifter får behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem.

Oavsett vad som föreskrivs i denna lag om behandling av uppgifter för annat ändamål än det för vilka uppgifterna samlats in och utlämnande av uppgifter, får personuppgifter som behandlas med stöd av första stycket inte användas för andra ändamål eller lämnas ut i annat fall än som avses i 3 §.

11 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

12 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

1. ändamålet med behandlingen,
2. vikten av en säker identifiering, eller
3. något annat beaktansvärt skäl.

Behandling av personuppgifter i vissa fall

13 § Behandling som innebär inhämtning av uppgifter genom signalspanning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter samt bearbetning av information i form av kryptoforcering och språklig översättning skall inte anses som oförenlig med bestämmelserna i 6 och 8–12 §§ i det skede av behandlingen då det ännu inte kunnat fastställas om informationen innehåller personuppgifter.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 § Endast enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att uppgifter får lämnas ut på sådant medium även i andra fall.

Direktåtkomst

15 § Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten.

16 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

17 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder eller mellanfolkliga organisationer endast om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att överföring får ske även i andra fall då det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarets radioanstalt.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information skall lämnas efter ansökan

1 § Försvarets radioanstalt är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om huruvida personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarets radioanstalt och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

2 § Information enligt 1 § behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Detta gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

3 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

4 § Försvarets radioanstalt är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Försvarets radioanstalt skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta är omöjligt eller skulle innebära en opropotionerligt stor arbetsinsats.

Skadestånd

5 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarets radioanstalt visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under biträdets eller Försvarets radioanstalts ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbiträdets behandling av personuppgifter för Försvarets radioanstalts räkning. I det avtalet skall det särskilt anges att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarets radioanstalt skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarets radioanstalt anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall myndigheten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarets radioanstalt skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarets radioanstalt behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndigheten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarets radioanstalt bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall föra en förteckning över de behandlingar som Försvarets radioanstalt genomför och som är helt eller delvis automatiserade.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i det län där tillsynsmyndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller i enskilt fall beslutat att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt eller att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i 2 kap., i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 2 §, eller

2. behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 11 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarets radioanstalts beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 § och om rättelse och underrättelse till tredje man enligt 2 kap. 4 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § om grundläggande krav på behandling av personuppgifter och 1 kap. 11 § om behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

3. Bestämmelserna i 2 kap. 5 § om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänför sig till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 7 februari 2002 att tillkalla en särskild utredare för att göra en översyn av regleringen av behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet. Utredaren skulle kartlägga behandlingen av personuppgifter och analysera behovet av särskilda bestämmelser i lag (dir. 2002:13). Utgångspunkten var att myndigheternas verksamhet skall kunna bedrivas effektivt med rationellt datorstöd samtidigt som nödvändig respekt visas för enskildas personliga integritet.

Utredningen, som antog namnet Underrättelsedatautredningen, överlämnade i mars 2003 betänkandet Försvarets underrättelseverksamhet och säkerhetstjänst, Integritet – Effektivitet (SOU 2003:34). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Förvarsdepartementet (dnr Fö2003/991/RS).

I betänkandet föreslogs bl.a. två nya lagar som skall reglera behandlingen av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten respektive Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet. Lagarna föreslogs gälla i stället för personuppgiftslagen, vars bestämmelser tillämpas endast när det anges särskilt. Lagförslagen innehöll särskilda bestämmelser om Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts databaser. Under beredningen av Underrättelsedatautredningens förslag framkom att det förelåg behov av en annan lagteknisk lösning än den som föreslagits i betänkandet. Mot den bakgrunden utarbetades inom Regeringskansliet (Förvarsdepartementet) promemorian Personuppgiftsbehandling hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt (Ds 2005:50). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren och en remissammanställning finns tillgängliga i Förvarsdepartementet (dnr Fö2003/991/RS).

Underrättelsedatautredningen föreslog också en ny bestämmelse om sekretess för uppgift hos Försvarmakten i den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Det förslaget behandlas inte i propositionen.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 23 november 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. Regeringens lagförslag har i allt väsentligt utformats i enlighet med vad Lagrådet förordat. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitten 7.1, 8.2, 8.4, 8.5, 8.6, 9.1, 9.2, 9.3, 10.4 och 14 samt i författningskommentaren. Därutöver har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 Behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

4.1 Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsunderrättelseverksamhetens uppgifter och arbetsformer regleras i 1–4 §§ lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Där framgår att försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas för att kartlägga yttre militära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete och att, enligt vad regeringen närmare bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Med en svår påfrestning avses ett tillstånd som kan uppstå när en eller flera händelser utvecklar sig eller trappas upp till att omfatta flera delar av samhället. Tillståndet är av en sådan omfattning att det uppstår allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner eller att det hotar grundläggande värden av olika slag i samhället och kräver att insatser från flera olika myndigheter och organ samordnas för att kunna hantera situationen (prop. 2001/02:158 s. 72 och prop. 2005/06:133 s. 97).

Av lagen framgår vidare att regeringen bestämmer försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning. Uppgifterna skall enligt lagen fullgöras genom inhämtning, bearbetning och analys av information. Analyser av hotbilder och bedömningar i underrättelsefrågor skall rapporteras till Regeringskansliet och andra berörda myndigheter. Av lagen framgår att de myndigheter som skall bedriva försvarsunderrättelseverksamhet får, enligt regeringens närmare bestämmande, etablera och upprätthålla samarbete i underrättelsefrågor med andra länder och internationella organisationer. Försvarsunderrättelseverksamheten får inte avse uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete.

Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas av Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarets materielverk, 1 § nämnda lag och 2 § förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet.

4.2 Den militära säkerhetstjänsten

I säkerhetsskyddslagen (1996:627) finns bestämmelser om säkerhetsskydd. Med säkerhetsskydd avses dels skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet, dels skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess enligt sekretesslagen (1980:100) och som rör rikets säkerhet, 6 §. Vidare avses i 6 § med säkerhetsskydd även skydd mot terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terrorism), även om brotten inte hotar rikets säkerhet. Med rikets säkerhet avses såväl den yttre säkerheten för det nationella oberoendet som den inre säkerheten för det demokratiska statskicket. Skyddet för den yttre säkerheten tar i första hand sikte på totalförsvaret. Ett hot

mot rikets yttre säkerhet kan dock förekomma även om det inte utgör ett hot mot totalförsvaret.

Försvarsmakten, som med stöd av 4 § 2 förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten skall leda och bedriva militär säkerhetstjänst, måste för att uppfylla syftet med säkerhetsskyddslagen vidta vissa säkerhetsskyddsåtgärder. Dessa åtgärder benämns i lagen informations-säkerhet, tillträdesbegränsning samt säkerhetsprövning. Säkerhetsprövning omfattar ofta registerkontroll och särskild personutredning.

Den militära säkerhetstjänstens uppgift är att upptäcka, identifiera och möta säkerhetshot som riktas mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen såväl inom som utom landet. Häri ingår bl.a. att biträda polisen i dess ansvar beträffande skyddet av rikets säkerhet. Försvarsmaktens säkerhetsintressen kan hänföras till personal, materiel, anläggningar, information samt planering och planer i vid bemärkelse.

Den säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten brukar delas in i underrättelseverksamhet, kriminalitet, sabotage, subversiv verksamhet samt terrorism. Den kan riktas mot hela eller delar av Försvarsmakten, viss funktion eller verksamhet och förband samt verksamhet inom Försvarsmaktens intresseområde, t.ex. försvarsindustri. Underrättelseverksamhet riktad mot Försvarsmakten kan bedrivas av såväl främmande makt som olika organisationer, företag och kriminella personer. Främmande makts underrättelseverksamhet kan ske på svenskt territorium, utanför landet eller riktas mot Försvarsmakten i samband med internationell verksamhet eller uppträdande utomlands i andra sammanhang.

Den militära säkerhetstjänsten omfattar säkerhetsunderrättelsetjänst och säkerhetsskyddstjänst. Säkerhetsunderrättelsetjänsten har till uppgift att klarlägga den säkerhetshotande verksamhetens omfattning, inriktning samt medel och metoder. Dess syfte är att utifrån aktuella säkerhetsunderrättelsebehov lämna underlag för beslut om t.ex. säkerhetsskyddsåtgärder, beredskap eller förbandsproduktion. Säkerhetsskyddstjänstens uppgift är att ta fram åtgärder som syftar till att hindra eller försvåra säkerhetshotande verksamhet. Den arbetar med att förebygga att hemliga uppgifter som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs. Säkerhetsskyddstjänsten skyddar också materiel och anläggningar mot sabotage och stöld samt personal, anläggningar och materiel mot terrorism. Säkerhetsskyddstjänsten omfattar informations-säkerhet inklusive IT-säkerhet, säkerhetsprövning, tillträdesbegränsning, utbildning och kontroll av säkerhetsskyddet. Signalskyddstjänsten, som är en säkerhetsskyddsangelägenhet, syftar till att minska verkan av signalspaning, falsk signalering och störsändning mot totalförsvarets telekommunikations- och IT-system, se 4 § 3 Försvarsmaktens instruktion. Den skall förhindra obehörig insyn i och påverkan på totalförsvarets telekommunikationer samt verka för att sekretessbelagda uppgifter och andra skyddsvärda uppgifter skyddas av kryptografiska funktioner i informationssystem. Skyddet utgörs av text- och trafikskydd. En viktig del av signalskyddstjänsten är kontroll av signalskydd (signalkontroll) i Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystem. Genom signalkontroll klarläggs riskerna för att obehöriga får åtkomst till data eller för att dessa stör eller manipulerar data. Vidare klarläggs genom signalkontroll att systemen används enligt gällande regler. Signalkontroll avser också kon-

troll av röjande signaler. Med röjande signaler avses oönskade elektromagnetiska eller akustiska signaler som alstras i informationsbehandlande utrustningar och som, om de kan tydas av obehöriga, kan bidra till att information röjs. Resultatet från en signalkontroll utnyttjas i första hand för att förbättra rutinerna vid meddelandeväxling och för att klarlägga vilken information som kan ha kommit obehörig till del i den kontrollerade trafiken.

Enligt 39 § 1 säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) skall Försvarmakten kontrollera säkerhetsskyddet när det gäller Fortifikationsverket samt de myndigheter som hör till Förvarsdepartementet utom Kustbevakningen, Krisberedskapsmyndigheten, Statens haverikommission, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar. Försvarmakten kontrollerar således säkerhetsskyddet hos bl.a. Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

4.3 Försvarmaktens informationshantering i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten

4.3.1 Behandling av personuppgifter

Inom Försvarmakten bedrivs försvarsunderrättelseverksamhet och säkerhetstjänst vid en enhet i Högkvarteret, den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST). Vid MUST behandlas en stor mängd information, däribland personuppgifter. För att Försvarmaktens verksamhet skall kunna bedrivas effektivt är det av avgörande betydelse att det finns ett rationellt datorstöd. Utifrån de särskilda krav som Försvarmaktens verksamhet ställer, vad gäller bl.a. informationssäkerhet och sekretess, har det utvecklats olika system för att på automatiserad väg behandla den omfattande mängd uppgifter som är nödvändig för att uppnå syftet med verksamheten.

Uppgifter hämtas in med hjälp av flera olika metoder. Uppgifter samlas huvudsakligen in från olika öppna källor såsom tidskrifter och litteratur samt via Internet. Försvarsattachéerna vid Sveriges olika ambassader är underställda chefen för MUST och även de har till uppgift att hämta in öppen information om bl.a. militärpolitiska förhållanden i värdlandet. Försvarsattachéerna rapporterar också om de säkerhetspolitiska förhållanden i värdlandet som kan få konsekvenser för Sverige. Den underrättelseinformation som attachéerna förmedlar hämtas in genom egna observationer vid möten med utländska kollegor och företrädare för värdlandet samt via öppna källor såsom radio, TV, tidningar och tidskrifter. Inom ramen för Sveriges deltagande i internationella fredsbevarande och humanitära insatser hämtar svenska förbandsenheter in information, som kan vara av betydelse främst för underrättelseverksamheten och säkerhetsskyddet vid den enskilda operationen. Uppgifter inhämtas även av andra enheter i Försvarmakten. Vidare erhåller MUST information genom de underrättelserapporter som delges av Försvarets radioanstalt.

De uppgifter som hämtas in kan naturligtvis avse såväl personuppgifter som andra uppgifter vilka inte alls kan hänföras till viss person, t.ex. uppgifter om främmande makts stridskrafter. När det gäller personupp-

gifter förekommer i försvarsunderrättelseverksamheten bl.a. uppgifter om personer som verkar inom andra staters försvarsmakter och underrättelsetjänster och personer som förekommer i underrättelserapporter eller kan komma att få ett underrättelsevärde. I säkerhetstjänsten förekommer uppgifter om t.ex. personer vid andra staters underrättelsetjänster eller annan företrädare för främmande makt som bedöms kunna utgöra ett säkerhetshot, personer som varit föremål för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen och personer som av annan anledning är av betydelse för den militära säkerhetstjänsten och dess tillsynsområde.

Alla former av behandling av personuppgifter förekommer. Personuppgifter behandlas helt manuellt i särskilda register och i löpande text i olika pappersdokument. Behandling av personuppgifter sker också automatiserat i enskilda handläggares fristående persondatorer samt i elektroniska uppgiftssamlingar där personuppgifterna är gemensamt tillgängliga för flera personer i verksamheten. De manuella register som förs i den militära säkerhetstjänsten är på väg att datoriseras. För att kunna behandla personuppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, anpassat till den stora informationsmängd som är nödvändig för verksamheten, har det inom MUST utarbetats flera olika datorbaserade system.

4.3.2 System för automatiserad behandling av personuppgifter

De olika datoriserade system som används för automatiserad behandling av personuppgifter är individuellt utformade och anpassade till de olika ändamål inom verksamheten som de skall tjäna. De är fysiskt skilda från varandra vilket innebär att uppgifterna inom varje system är åtkomliga endast via vissa särskilda datorer. Anledningen till detta är de stränga säkerhetskrav som föranleds av verksamhetens art och syfte. Endast den särskilda databas som innehåller uppgifter från öppna källor är tillgänglig från handläggarens ordinarie persondator. De olika systemen skiljer sig främst åt när det gäller för vilket eller vilka ändamål uppgifter behandlas i systemet och vilka personer som har tillgång till dessa uppgifter. Varje enskild handläggares persondator är kopplad till en och samma server där den information som är gemensamt tillgänglig finns samlad. Det är av grundläggande betydelse att endast den som är behörig att ta del av vissa uppgifter skall ha möjlighet att göra det.

De system som för närvarande finns för automatiserad behandling av personuppgifter är bl.a. Informationsdatabasen och Informationssystemet för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (IS UNDSÄK).

Informationsdatabasen

Inhämtning av information från öppna källor sker genom sökning enligt särskilt angiven inriktning. Sökning sker i databaser på Internet och i viss mån i litteratur och tidskrifter m.m. Informationen som samlats in lagras i Informationsdatabasen. I databasen är det möjligt att genom fritextsökning söka efter den information som behövs för att myndigheten skall kunna göra analyser av olika förhållanden i omvärlden.

Det finns inga särskilda behörighetsregler för att ta del av uppgifter i Informationsdatabasen. De handläggare inom Försvarsmakten som har

behov av att utnyttja databasen har tillgång till den information som finns där. Uppgifterna i databasen är vidare tillgängliga för andra myndigheter genom direktåtkomst.

Den information i Informationsdatabasen som är av betydelse för MUST kan föras över till Informationssystemet för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (IS UNDSÄK) och den hanteras där som hemlig.

Informationssystemet för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (IS UNDSÄK)

Systemet IS UNDSÄK är det största och viktigaste systemet för behandling av personuppgifter inom MUST. Här behandlas merparten av den sekretessbelagda information som är nödvändig för försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten.

I IS UNDSÄK behandlas alla typer av uppgifter, såväl personuppgifter som uppgifter som helt saknar anknytning till en fysisk person, t.ex. uppgifter om främmande makts militära förband. I systemet behandlas dels öppen information, dels hemliga uppgifter innefattande uppgifter som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet, d.v.s. så kallat kvalificerat hemliga uppgifter.

Uppgifterna i systemet är endast tillgängliga via vissa särskilda datorenheter och för varje sådan enhet är endast en viss person behörig användare. Behörigheten att ta del av uppgifter är kopplad till vilken befattning den enskilde handläggaren har. Behörigheten är även avgörande för möjligheten att uppdatera och förändra uppgifter i systemet. För varje uppgift eller handling som görs tillgänglig i databasen bestäms vilken behörighet (befattning) som skall gälla för att få ta del av uppgiften samt för att uppdatera eller ändra en uppgift.

IS UNDSÄK tillförs ständigt ny information som bearbetas och analyseras och som därefter utgör underlag för de rapporter och andra åtgärder som är syftet med verksamheten. IS UNDSÄK är även det viktigaste delgivningsinstrumentet när det gäller underrättelser som utarbetas av MUST. Delgivning av underrättelser sker genom att uppgifterna görs tillgängliga för mottagarna inom systemet. Delgivning av underrättelse-rapporter och annan information med de mottagare som inte har tillgång till IS UNDSÄK sker i första hand i pappersform.

All information som läggs in i IS UNDSÄK indexeras. Detta innebär att alla uppgifter som finns i kommentar- och anteckningsfält samt i bifogade filer i systemet går att söka på genom fritextsökning. Härigenom är det även möjligt att söka på känsliga personuppgifter. Den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten har inget självständigt behov av att kunna använda känsliga personuppgifter som sökord. Det kan emellertid i vissa sammanhang vara viktigt att sådana uppgifter kan användas i kombination med andra uppgifter, t.ex. i verksamhet inom ett internationellt fredsbevarande- eller humanitärt projekt som har till syfte att skydda en etnisk minoritet.

Uppgifterna i IS UNDSÄK kan vara av betydelse för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten under lång tid. För ett bra beslutsunderlag krävs att man kan följa personer och företeelser under en mycket lång period. Samtidigt kan uppgifter som i dag inte har direkt betydelse för

5 Behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt

5.1 Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet m.m.

Försvarets radioanstalt är en av de myndigheter som har till uppgift att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet. Försvarsunderrättelseverksamhetens uppgifter och arbetsformer samt regeringens inriktning har redovisats i avsnitt 4.1. Det som i detta avseende framförts där om Försvarsmakten är även tillämpligt på Försvarets radioanstalt.

Försvarets radioanstalts verksamhet regleras därutöver i 1 § förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt. Där anges att myndighetens uppgift är att bedriva signalspaning enligt den inriktning som regeringen och andra uppdragsgivare anger. Försvarets radioanstalt är således en uppdragstagande myndighet som skall utföra signalspaning i enlighet med vad olika uppdragsgivare anger såsom målsättning och syfte med signalspaningen.

Försvarets radioanstalts signalspaning innefattar såväl inhämtning som bearbetning och analys samt rapportering till myndighetens olika uppdragsgivare. Signalspaning sker genom att man med mottagarsystem och andra elektroniska hjälpmedel registrerar telesändningar och signaler för att hämta in information som kan användas i underrättelseverksamheten. Signalerna kan komma från kommunikation genom tal, telegrafi, data och fjärrskrift (kommunikationsspaning) eller ha andra funktioner i samband med radar, navigering eller överföring av mätvärden (teknisk signalspaning). Signalspaning riktar sig mot alla typer av eterburna telesändningar.

Kommunikationsspaningen kan delas in i inhämtning, bearbetning (trafikbearbetning inklusive kryptoforcering och innehållsbearbetning), analys och rapportering. Inhämtning kan ske manuellt genom att en radiooperatör ställer in radiomottagaren tills han eller hon hör något som erfarenhetsmässigt är intressant, eller med hjälp av automatiska spaningssystem. De uppfångade radiosignalerna lägesbestäms, vilket främst sker genom pejling. Trafikbearbetningen syftar till att bringa ordning i det skenbara kaos som det inhämtade materialet erbjuder. Härigenom kan man konstatera vem som kommunicerar med vem och varför. De uppfångade radiosignalerna identifieras och trafikmönster fastställs. Kryptoforceringens yttersta mål är att klargöra den inhämtade informationens faktiska innebörd. För att skydda sig mot detta har krypteringstekniken utvecklats snabbt. På motsvarande sätt har även kryptoforceringen utvecklats och blivit allt mer datorstödd. Kunskap om kryptoforcering är också en nödvändig förutsättning för att kunna konstruera egna goda krypton. Det sista momentet i kommunikationsspaningskedjan är analys och delgivning av det bearbetade underlaget.

Försvarets radioanstalt delger olika underrättelser i enlighet med de riktlinjer som statsmakterna ställer upp. Regeringskansliet är en av mottagarna av underrättelser. Den underrättelseinformation som delges rör huvudsakligen internationella relationer, krishärdar och de internationella uppdrag i vilka svensk personal deltar. Därutöver delges viss information rörande terrorism, exportkontroll, protokollära ärenden och händelser i närheten av svenskt territorium. Myndigheter under Utrikes- respektive Försvarsdepartementet får underrättelser som hör till respektive myndighets ansvarsområde. Myndigheterna får också information om de internationella uppdrag i vilka svensk personal deltar samt om frågor rörande spridning av massförstörelsevapen, vapenexportärenden och militär teknologisk utveckling.

Den dagliga rapporteringen rör information av betydelse för bedömningar av internationell krishantering samt den allmänna utrikes- och försvarspolitiska utvecklingen. Regelbunden rapportering sker om bl.a. extremism, terrorism och spridning av massförstörelsevapen. Försvarets radioanstalt rapporterar om förhållandena i vissa regioner som bedöms som kris- eller spänningsområden. En mer långsiktig och bearbetad redovisning sker på månads- eller årsbasis om bland annat underrättelser kopplade till främmande stridskrafter taktik, organisation, struktur och ledning.

Försvarets radioanstalt skall vidare enligt 2 och 3 §§ instruktionen bedriva viss utvecklingsverksamhet. Myndigheten skall således särskilt följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet. Myndigheten skall fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten och utföra matematiska bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret. Försvarets radioanstalt skall också biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem. När teknik utvecklas och när nya metoder för forcering av krypterad information arbetas fram används oftast autentiskt underrättelsematerial för att man skall kunna vara säker på teknikens riktighet. Det autentiska materialet kan innehålla personuppgifter.

Försvarets radioanstalt skall enligt 3 a § första stycket 1–2 instruktionen ha en hög teknisk kompetens inom informationssäkerhetsområdet (jfr prop. 2001/02:158 s. 109 f). Försvarets radioanstalt får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och statligt ägda bolag (uppdragsgivare) som hanterar information som bedöms vara känslig ur sårbarhetssynpunkt eller ur ett säkerhets- eller försvarspolitiskt avseende. Försvarets radioanstalt skall därvid särskilt kunna stödja insatser vid nationella kriser med IT-inslag och medverka till identifieringen av inblandade aktörer vid IT-relaterade hot mot samhällsviktiga system.

Vidare följer av 3 a § första stycket 3–4 instruktionen att Försvarets radioanstalt får, efter begäran från sådana uppdragsgivare, genomföra IT-säkerhetsanalyser och ge annat tekniskt stöd. Uppdragsgivarna kan ha känsliga datorsystem som de inte vill eller anser sig kunna blottlägga för privata aktörer. De har då möjlighet att vända sig till Försvarets radioanstalt som på deras begäran kan göra bl.a. en informationssäkerhetsanalys. Informationssäkerhetsanalysen gör det möjligt för uppdragsgivaren att prioritera de insatser som är nödvändiga för att driften av datorsystemen skall kunna säkerställas. Konsultverksamheten på Försvarets radioanstalt

har hittills främst rört aktiva IT-kontroller, som innebär att myndigheten på uppdragsgivarens begäran söker efter och analyserar brister i säkerheten i datorsystemen. Den information som Försvarets radioanstalt erhåller i samband med att en aktiv IT-kontroll görs kan innehålla personuppgifter. Vid behandling av dessa personuppgifter agerar Försvarets radioanstalt, med stöd av ett avtal med uppdragsgivaren, som personuppgiftsbiträde för dennes räkning. Personuppgifterna behandlas således av Försvarets radioanstalt helt i enlighet med uppdragsgivarens instruktioner. Den information som Försvarets radioanstalt får i samband med att uppgifterna i 3 a § första stycket 3–4 instruktionen utförs används inte i myndighetens försvarsunderrättelse- eller utvecklingsverksamhet. Data innehållande bl.a. personuppgifter återsänds till uppdragsgivaren i samband med slutrapport eller förstörs av Försvarets radioanstalt.

Upplysningsvis kan nämnas att Försvarets radioanstalt enligt 3 a § andra stycket instruktionen skall samverka med andra organisationer inom informationssäkerhetsområdet såväl inom som utom landet.

Regeringen beslutade den 18 januari 2007 lagrådsremissen En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet, som bl.a. innehåller förslag till en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt förslaget skall Försvarets radioanstalts signalspaningsverksamhet regleras teknikneutralt, dvs. signalspaning skall få ske mot såväl eterburna som trådburna signaler.

5.2 Försvarets radioanstalts informationshantering i försvarsunderrättelseverksamheten m.m.

Försvarets radioanstalt behandlar i försvarsunderrättelseverksamheten en mycket stor mängd information som inhämtas genom signalspaning och från öppna källor. Informationen som hämtas in i signalspaningsverksamheten är ofta krypterad och avfattad på ett främmande språk. För att Försvarets radioanstalt skall kunna framställa rapporter med underrättelser måste den stora informationsmängden bearbetas och analyseras. För att verksamheten skall kunna bedrivas effektivt behandlas den inhämtade informationen med hjälp av datorer. Enstaka manuella register kan förekomma.

Den information som erhålls genom signalspaning och från öppna källor, såsom t.ex. Internet, kan omfatta allt från det utrikes- och försvarspolitiska området till detaljuppgifter om t.ex. enskilda militära förband eller vapensystem. I försvarsunderrättelseverksamheten ingår också rapportering av underrättelser som till viss del innehåller personuppgifter. Rapporter kan i viss utsträckning innehålla uppgifter om personer med relevans för Sverige i utrikes-, försvars- eller säkerhetspolitiskt hänseende.

Försvarets radioanstalt lämnar även ut uppgifter inom ramen för det internationella underrättelsesamarbete som myndigheten deltar i.

5.2.1 System för automatiserad behandling av personuppgifter

De personuppgifter som hämtats in genom signalspaning och från öppna källor lagras i elektronisk form i olika uppgiftssamlingar (databaser).

Uppgifterna är sedan gemensamt tillgängliga för flera handläggare som arbetar inom myndighetens underrättelseverksamhet. De olika uppgiftssamlingarna är inte fysiskt skilda från varandra. De är däremot endast tillgängliga via särskilda datorer. Avgörande för vilken databas en uppgift tillhör är tillvägagångssättet för att ta del av informationen. Tillgången till uppgifter i Försvarets radioanstalts olika databaser är reglerad genom ett särskilt behörighetssystem med ett flertal nivåer. Vilken åtkomst varje enskild handläggare har till uppgifter i de olika databaserna beror på vilka arbetsuppgifter denne har.

Försvarets radioanstalts system för behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten är helt anpassat till underrättelseprocessen. För inriktning av myndighetens underrättelseverksamhet används Urvalsdatabasen. Information som hämtas in lagras i Källdatabasen eller Databasen för öppna källor. Bearbetning och analys sker i Analysdatabasen och underrättelserapporterna som är färdiga för delgivning lagras i Rapportdatabasen.

Urvalsdatabasen

Urvalsdatabasen består av en samling uppgifter som används för planering och inriktning av försvarsunderrättelseverksamheten. Underrättelseverksamheten styrs främst genom riktlinjer och anvisningar från regeringen och Regeringskansliet. Utöver detta bidrar andra uppdragsgivare och samarbetspartners med mer detaljerad information för planering och inriktning av myndighetens underrättelseverksamhet.

Den information som lagras i Urvalsdatabasen används för inriktning på kort och på lång sikt av försvarsunderrättelseverksamheten. Uppgifterna i databasen används i underrättelseverksamheten vid sökning genom signalspaning och i öppna källor. Spaning sker även efter vissa tekniska parametrar vilka även de återfinns i Urvalsdatabasen.

Källdatabasen

Källdatabasen är den primära databasen för lagring av den information som Försvarets radioanstalt hämtar in i sin försvarsunderrättelseverksamhet. Källdatabasen innehåller endast hemlig information i form av signalspaningsmaterial.

Inhämtning genom signalspaning kan ske utan urval, vilket innebär att databasen tillförs stora mängder obearbetad information. Källdatabasen är då en ”spegling” av förekommande signaler. Det inhämtade materialet kan vara såväl krypterat som avfattat på ett främmande språk. Försvarets radioanstalt vet således inte på detta stadium i underrättelseprocessen vilken information det inhämtade materialet innehåller.

Försvarets radioanstalt genomför också signalspaning enligt de särskilt utvalda sökkriterier som återfinns i Urvalsdatabasen. Sökning sker då efter dels tekniska parametrar, dels särskilda sökord.

Källdatabasen är en omfattande databas. Till denna förs ständigt nya uppgifter med den konsekvensen att äldre information i princip överlagras när kapacitetstaket nås. Lagringstiden varierar starkt. Merparten av

data lagras mycket kort tid, men det finns också information som kan behöva lagras under lång tid.

Källdatabasen innehåller, om än till mindre del, personuppgifter som kan eftersökas, t.ex. namn på personer, adresser eller personnummer. I sakens natur ligger att även personuppgifter som rör politiska åsikter, etniskt ursprung och andra känsliga personuppgifter kan förekomma. Behandling av känsliga personuppgifter är en förutsättning för att Försvarets radioanstalt skall kunna utföra sitt uppdrag som leverantör av underrättelser. Sådan känslig information är inte intressant i sig men kan i kombination med andra uppgifter vara av största betydelse för rapporteringen.

Databasen för öppna källor

De uppgifter som samlas in från öppna källor lagras regelmässigt en kort tid i Databasen för öppna källor. I databasen kan myndighetens handläggare i underrättelseverksamheten söka information genom användandet av särskilda sökord. Dessa sökord utgörs antingen av de urvalskriterier som finns i Urvals databasen eller är handläggarens egna. Om uppgifterna bedöms kunna vara av intresse för underrättelseverksamheten förs uppgifterna över till Analysdatabasen för vidare bearbetning och analys.

Databasen för öppna källor innehåller personuppgifter avseende framförallt utländska men även i viss mån svenska medborgare samt uppgifter med anknytning till vissa personer. Personuppgifterna används som sökord och fungerar således som ingång till andra uppgifter om personer som är intressanta i försvarsunderrättelseverksamheten.

Varje dag inhämtas ett mycket stort antal personuppgifter från öppna källor. Det är emellertid endast en bråkdel av denna information som sparas för vidare bearbetning innan informationen, på grund av att kapacitetstaket i databasen nåtts, överlagras av ny information och på så sätt försvinner. Det är vidare ytterst få av de uppgifter som lagras i databasen som är att betrakta som känsliga i personuppgiftslagens mening.

Analysdatabasen

I Analysdatabasen sker bearbetning, såsom dekryptering och översättning, av den information som hämtats in och lagrats i Källdatabasen och Databasen för öppna källor. Bearbetningen går ut på att göra materialet läsbart och hanterbart för analys, vilket också sker i Analysdatabasen sedan informationen bearbetats. I Analysdatabasen mellanlagras också arbetsmaterialet innan det färdigställs till underrättelserapporter och lagras i Rapportdatabasen. I Analysdatabasen görs bedömningen av om myndigheten skall arbeta vidare med materialet eller om det skall tas bort.

I databasen behandlas både hemlig och öppen information. Den öppna information som bedöms vara av intresse för underrättelseverksamheten överförs från Databasen för öppna källor till Analysdatabasen, men ursprunget blir tydligt spårbart.

Rapportdatabasen innehåller endast underrättelserrapporter. Av varje rapport framgår det ämne rapporten behandlar och den uppdragsgivare som skall ha rapporten. Rapporter kan eftersökas i databasen genom användande av namn på uppdragsgivare, datum på rapporten eller det ämne rapporten behandlar.

I de slutliga underrättelserrapporterna har all ovidkommande information sållats bort. I rapporterna presenteras enbart det som bedöms vara väsentligt för uppdragsgivarna.

Rapporterna kan delges myndighetens uppdragsgivare och andra behöriga mottagare via datorsamband. Av sekretesskäl delges dock huvuddelen av rapporterna i pappersform.

6 Gällande rätt

6.1 Övergripande rättslig reglering av behandling av personuppgifter

6.1.1 Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna gäller som lag i Sverige. Artikel 8 i konventionen har betydelse för myndigheternas rätt att behandla personuppgifter. I artikeln stadgas att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En offentlig myndighet får inte inskränka denna rättighet annat än med stöd av lag. Som ytterligare förutsättning gäller att den inskränkande åtgärden skall vara nödvändig i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

När det gäller laglighetskriteriet krävs att den inskränkande åtgärden grundas på nationell lag och att den åberopade lagen uppfyller vissa minimikrav i fråga om kvalitet och tydlighet. En rättighetsinskränkande tolkning av lagen skall kunna förutses och lagen skall vara allmänt tillgänglig. Europadomstolen avgör vad som kan anses nödvändigt för att tillgodose ett i och för sig legitimt syfte. En inskränkande åtgärd bedöms nödvändig endast om den svarar mot ett mycket angeläget behov och om den står i rimlig proportion till det syfte som skall uppnås.

I artikel 13 föreskrivs att var och en som anser sig ha fått sina fri- och rättigheter kränkta skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet. Detta gäller enligt artikeln även om kränkningen förövats av någon under utövning av offentlig myndighet. Prövningen kan utföras av domstol, men även prövning av en stats regering eller av en förvaltningsmyndighet kan vara tillräcklig.

Bestämmelser av betydelse för automatisk databehandling av personuppgifter finns i bl.a. Europarådets konvention från 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (dataskyddskonventionen). Dataskyddskonventionen trädde i kraft den 1 oktober 1985. Samtliga medlemsstater i EU har ratificerat konventionen. Konventionen är alltså bindande för medlemsstaterna, däribland Sverige.

Dataskyddskonventionens innehåll kan ses som en precisering av skyddet för enskilda vid användning av automatisk databehandling enligt artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Dataskyddskonventionens syfte är att säkerställa den enskildes rätt till personlig integritet i samband med behandling av personuppgifter och att förbättra förutsättningarna för ett fritt informationsflöde över gränserna.

Dataskyddskonventionen innehåller principer för dataskydd som de konventionsanslutna staterna måste uppfylla i sin nationella lagstiftning. Personuppgifter som är föremål för automatisk databehandling skall hämtas in och behandlas på ett korrekt sätt för särskilt angivna ändamål. Uppgifterna måste vara relevanta för ändamålen och får inte senare användas på ett sätt som är oförenligt med dessa. Vidare måste uppgifterna vara riktiga och aktuella och uppgifterna får inte bevaras längre än vad som är nödvändigt för ändamålen.

Vissa typer av personuppgifter får behandlas endast om den nationella lagen ger ett ändamålsenligt skydd. Till sådana personuppgifter hör uppgifter som avslöjar ras, politisk tillhörighet, religiös tro eller övertygelse i övrigt, hälsa, sexualliv samt uppgifter om brott.

För att skydda personuppgifter mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse m.m. föreskriver konventionen att lämpliga skyddsåtgärder skall vidtas. Vidare skall den registrerade ha möjligheter till insyn i register och till att få uppgifter rättade. I vissa fall får undantag göras från bestämmelserna om uppgifternas beskaffenhet och rätten till insyn. Sådana inskränkningar i den enskildes skydd förutsätter stöd i den nationella lagstiftningen och att inskränkningen är nödvändig i ett demokratiskt samhälle för vissa ändamål, t.ex. statens penningintressen och brottsbekämpning samt för att skydda enskildas fri- och rättigheter.

Dataskyddskonventionens roll som riktmärke för automatiserad behandling av personuppgifter inom Europeiska unionen har i princip övertagits av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). Dataskyddsdirektivet omfattar dock inte behandling av personuppgifter inom områden som t.ex. allmän säkerhet, försvar och statens säkerhet. På dessa områden är dataskyddskonventionen således fortfarande av betydelse.

Europarådets ministerkommitté har under 2001 antagit ett tilläggsprotokoll till dataskyddskonventionen. Det innehåller bestämmelser om tillsynsmyndigheter och överföring av personuppgifter till länder som inte är bundna av konventionen. Sverige undertecknade och ratificerade tilläggsprotokollet den 8 november 2001. Tilläggsprotokollet trädde i kraft den 1 juli 2004.

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet) syftar till att garantera en hög och i alla medlemsstater likvärdig skyddsnivå när det gäller enskilda personers fri- och rättigheter med avseende på behandling av personuppgifter och främja ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna. Direktivet gäller inte, som framgått, för sådan behandling av personuppgifter som rör allmän säkerhet, försvar, statens säkerhet och statens verksamhet på straffrättens område. Behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet omfattas således inte av direktivet. Personuppgiftslagen (1998:204), genom vilken direktivet införlivas i svensk rätt, har däremot gjorts generellt tillämplig och omfattar även sådan verksamhet som faller utanför direktivets tillämpningsområde.

Personuppgiftslagen innehåller den grundläggande ramen för behandling av personuppgifter. Särreglering i lag eller förordning gäller framför bestämmelserna i personuppgiftslagen, 2 §. Att det krävs en särskild författning för att avvika från det integritetsskydd som personuppgiftslagen ger är en garanti för att behovet av särregler övervägs noga i den ordning som gäller för författningsgivning. Målet har också varit att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll skall regleras särskilt i lag (jfr bet. 1990/91:KU11 s. 11 och 1997/98:KU18 s. 48 samt prop. 1990/91:60 s. 58 och prop. 1997/98:44 s. 40f.).

Behandling av personuppgifter som inte sker med stöd av personuppgiftslagen är otillåten. Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd som vidtas med uppgifterna. Personuppgifter är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet, 3 §. Uppgifter om juridiska personer och avlidna omfattas således inte av lagen.

Personuppgiftslagen gäller för all automatiserad behandling av personuppgifter. Lagen är dessutom tillämplig på manuell behandling av uppgifter som ingår, eller är avsedda att ingå, i en strukturerad samling av personuppgifter, vilka är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier, 5 §.

Den personuppgiftsansvarige är ansvarig för behandling av personuppgifter och skall bl.a. se till att behandlingen av dessa uppfyller vissa grundläggande krav, såsom t.ex. att behandlingen är laglig, 9 §.

Enligt personuppgiftslagen är det tillåtet att behandla personuppgifter om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen. Personuppgifter får – när samtycke från den registrerade saknas – behandlas om det är nödvändigt bl.a. för att ett avtal med den registrerade skall kunna fullgöras, för att den personuppgiftsansvarige skall kunna fullgöra en rättslig skyldighet eller för att en arbetsuppgift av allmänt intresse skall kunna utföras, 10 §.

Känsliga personuppgifter som t.ex. uppgifter om ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, hälsa eller sexualliv får som huvudregel inte behandlas, 13 §. Känsliga personuppgifter får dock behandlas bl.a. när

den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke till behandling eller när den registrerade har offentliggjort känsliga uppgifter på ett tydligt sätt, 15–16 §§.

Det är förbjudet enligt personuppgiftslagen för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser, domar och säkerhetsåtgärder i brottmål, 21 §. Uppgifter om personnummer och samordningsnummer får behandlas bara när den registrerade samtycker till det eller när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl, 22 §.

När uppgifter samlas in från den registrerade själv eller från en annan källa skall den personuppgiftsansvarige själv lämnat den registrerade viss i lagen angiven information rörande behandling av personuppgifter. Informationen skall bl.a. omfatta uppgifter om ändamålet med behandlingen. Den personuppgiftsansvarige är vidare skyldig att, efter ansökan, en gång per kalenderår gratis informera om huruvida uppgifter som rör sökanden behandlas eller inte m.m. Bestämmelserna om informationskyldighet gäller inte om sekretess eller tystnadsplikt för uppgifterna är föreskriven i förhållande till den registrerade, 23–27 §§.

Personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga eller som annars inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller anknytande föreskrifter skall på begäran av den registrerade rättas, utplånas eller blockeras av den personuppgiftsansvarige, 28 §.

Den personuppgiftsansvarige har enligt personuppgiftslagen ett ansvar för säkerheten vid behandling av personuppgifter och för att tekniska och organisatoriska åtgärder vidtagits för att skydda de behandlade personuppgifterna, 30–31 §§.

Det är enligt personuppgiftslagen förbjudet att utan samtycke från den registrerade föra över personuppgifter till en stat utanför EU eller EES som inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. Från överföringsförbudet görs vissa undantag, 33–35 §§.

Enligt dataskyddsdirektivet skall en eller flera tillsynsmyndigheter utses. I Sverige har bl.a. Datainspektionen tilldelats den uppgiften. Som ett led i sin tillsynsverksamhet skall Datainspektionen ha tillgång till behandlade personuppgifter och dessutom tillträde till lokaler med anknytning till behandlingen, 43 §.

Den personuppgiftsansvarige skall anmäla helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter till Datainspektionen. Anmälan behöver inte göras när ett personuppgiftsombud har utsetts av den personuppgiftsansvarige. Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed, 36–40 §§.

Den personuppgiftsansvarige skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagen har orsakat, 48 §.

Bestämmelserna i personuppgiftslagen redovisas närmare i samband med de förslag som lämnas i avsnitt 8–15.

Den 1 januari 2007 trädde vissa ändringar av personuppgiftslagen i kraft, vilka innebär att lagen i viss utsträckning utformas enligt en missbruksmodell (SFS 2006:398). Regleringen tar därmed inte sikte på själva hanteringen av personuppgifterna utan på att uppgifterna inte får missbrukas till skada för någons personliga integritet. Behandling av person-

uppgifter i ostrukturerat material, t.ex. löpande text och enstaka ljud- och bildupptagningar, undantas från de flesta av personuppgiftslagens detaljerade hanteringsregler. Sådan behandling tillåts utan andra restriktioner än att den registrerades personliga integritet inte får kränkas.

Personuppgiftslagens bestämmelser om skadestånd gäller även för förfaranden i strid med missbruksregeln. Vidare är det straffbart att i strid med missbruksregeln uppsåtligen eller av grov oaktsamhet behandla känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser m.m. på ett sätt som kränker den registrerades personliga integritet. Detsamma gäller för den som i strid med missbruksregeln för över personuppgifter till tredje land som saknar en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. Straffskalan är densamma som för övriga brott enligt personuppgiftslagen. Gärningar som begås av oaktsamhet av normalgraden skall inte längre vara straffbara.

6.2 Rättslig reglering av behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet

6.2.1 Gemensamma bestämmelser

Den behandling av personuppgifter som omfattas av de förslag som lämnas här regleras i dag i förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt. I förordningen finns dels allmänna bestämmelser som gäller för behandling av personuppgifter både i Försvarmaktens och i Försvarets radioanstalts verksamhet, dels särskilda bestämmelser som gäller enbart för Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter.

Förordningen gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204) i fråga om viss behandling inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt om behandlingen är helt eller delvis automatiserad, 1 §. Detta innebär att personuppgiftslagens regler är tillämpliga i den mån det inte finns avvikande bestämmelser i den särskilda förordningen.

Förordningen gäller dels för Försvarmakten när myndigheten fullgör uppgifter enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, den därtill hörande förordningen och säkerhetsskyddslagen (1996:627), dels för Försvarets radioanstalt när myndigheten fullgör uppgifter enligt lagen och förordningen om försvarsunderrättelseverksamhet samt enligt 1–3 §§ förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt, 2 §.

Känsliga personuppgifter får enligt förordningen inte utgöra ensam grund för behandling. Behandlas uppgifter om en person på annan grund får uppgifterna dock kompletteras med sådana känsliga personuppgifter, om det är nödvändigt för syftet med behandlingen, 4 §.

Uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en internationell organisation endast om utlämnandet tjänar den svenska statsledningen eller det svenska totalförsvaret och inte är till skada för svenska intressen, 5 §.

I fråga om rättelse och skadestånd anges i 6 § att bestämmelserna i personuppgiftslagen gäller. Personuppgifter som behandlats enligt förordningen skall gallras senast tio år efter den senaste införda uppgiften om den registrerade. Om det finns särskilda skäl får dock uppgifterna stå kvar under längre tid. Riksarkivet får, efter samråd med Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt, meddela föreskrifter om att uppgifter som skall gallras får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål, 16 §.

6.2.2 Särskilda bestämmelser för Försvarsmaktens behandling av personuppgifter

Försvarsmakten skall föra försvarsunderrättelseregister. Ett försvarsunderrättelseregister har till särskilt ändamål att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till försvarsunderrättelseverksamhet samt att ge underlag för säkerhetspolitiska och militärstrategiska bedömningar, analys av pågående och bedömda framtida konflikter samt biografisk försvarsunderrättelsejänst, 7 §.

Försvarsunderrättelseregister får endast innehålla personuppgifter om det är nödvändigt för att Försvarsmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen och förordningen om försvarsunderrättelseverksamhet. Försvarsunderrättelseregister får endast innehålla identifieringsuppgifter, uppgifter om de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade har betydelse för försvarsunderrättelseverksamheten samt upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet, 8–9 §§.

Försvarsmakten skall föra säkerhetsregister, i den omfattning som är nödvändig, för att kunna bedriva säkerhetsskyddsverksamhet. Ändamålet med sådan behandling är att ge underlag för beslut eller bedömningar i frågor som syftar till att förhindra säkerhetshotande verksamhet som riktar mot Försvarsmakten, andra myndigheter eller någon annan som Försvarsmakten enligt säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) har tillsyn över, 13 §.

Ett säkerhetsregister får endast innehålla personuppgifter

- om personen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism,
- om uppgifter förekommer i samband med att en person har genomgått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen,
- om det kan antas att personen bedriver annan säkerhetshotande verksamhet och det finns särskilda skäl till att registret skall innehålla uppgiften eller

– om personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet. Det skall av registret framgå på vilken grund registrering skett, 14 §.

Ett säkerhetsregister får endast innehålla identifieringsuppgifter, uppgifter om de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade har betydelse för myndighetens verksamhet att förhindra säkerhetshotande verksamhet, upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet, och hänvisning till de ärenden där uppgifter om den registrerade behandlas, 15 §.

6.2.3 Särskilda bestämmelser för Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter

Prop. 2006/07:46

Försvarets radioanstalt skall, enligt förordningen, ha följande databaser; källdatabas, styrdatabas, analysdatabas och underrättelsedatabas. Databaserna har enligt förordningen till ändamål att möjliggöra den bearbetning av information som behövs för att myndigheten skall kunna fullgöra sina uppgifter. Databaserna får innehålla personuppgifter endast om det är nödvändigt för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen och förordningen om försvarsunderrättelseverksamhet och myndighetens instruktion, 10–11 §§.

En källdatabas får endast innehålla obearbetat och automatiskt bearbetat material inhämtat genom signalspaning och från öppna källor. En styrdatabas får endast innehålla långsiktiga inhämtningsdirektiv eller kortsiktig spaningsinriktning. En analysdatabas får endast innehålla analysresultat samt bearbetnings- och rapportunderlag, och en underrättelsedatabas får endast innehålla färdiga rapporter, 12 §.

7 Allmänna utgångspunkter

7.1 Särskild författningsreglering

Regeringens förslag: Behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet skall författningsregleras särskilt.

De grundläggande principerna för behandling av personuppgifter skall regleras i lag. Kompletterande bestämmelser skall meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringens bedömning: Någon lagreglering av personuppgiftsbehandlingen hos de övriga myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet behövs inte.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot en särskild författningsreglering eller utformningen av lagstiftningen.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget och bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Personuppgiftslagen innehåller allmänna bestämmelser om integritetsskydd vid behandling av personuppgifter. Det går dock inte att generellt lösa alla problem och fullt ut beakta alla frågeställningar genom att vända sig till personuppgiftslagens bestämmelser. Det behövs ofta en särskild författningsreglering för att anpassa och förstärka integritetsskyddet på särskilda områden. En förutsättning är att en sådan reglering står i överensstämmelse med dataskyddsdirektivet när detta är tillämpligt. Som framgått av avsnitt 6 omfattar inte dataskyddsdirektivets bestämmelser behandling av

personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Utgångspunkten är naturligtvis ändå att författningsförslagen inte skall strida mot de grundläggande och bindande principerna i dataskyddsdirektivet, även om det skulle vara EG-rättsligt möjligt.

Inom Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är det nödvändigt med en särskild författningsreglering av personuppgiftsbehandlingen av såväl effektivitets- som integritetsskäl. Omfattningen av verksamheterna, deras speciella inriktning samt den stora mängden uppgifter av ofta känslig natur och behandlingar som förekommer talar för en särskild författningsreglering. Det är för allmänhetens förtroende för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt och de nu aktuella verksamheterna, vilka av naturliga skäl till största delen är sekretessbelagda, viktigt med en hög nivå på integritetsskyddet.

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs också av Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut. Karaktären, inriktningen och omfattningen av dessa myndigheters verksamhet skiljer sig dock från den som bedrivs av Försvarmakten och Försvarets radioanstalt, särskilt i fråga om behandling av känsliga personuppgifter. Någon författningsreglering av personuppgiftsbehandling motsvarande den som nu föreslås för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt är därför inte nödvändig för den försvarsunderrättelseverksamhet som bedrivs av Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut. Det är däremot självklart att i den utsträckning behandling av personuppgifter äger rum inom ramen för denna försvarsunderrättelseverksamhet, skall behandlingen inte få ske i vidare mån än som framgår av de föreslagna lagarna.

Frågan är i vilken form en särskild författningsreglering skall ske av personuppgiftsbehandlingen i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Frågor om regleringen av personregister har behandlats av konstitutionsutskottet, som bl.a. påpekat att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett känsligt innehåll skall regleras särskilt i lag (bet. 1990/91:KU11 s. 11 och 1997/98:KU18 s. 48). Detta är en uppfattning som även regeringen tidigare har gett uttryck för (se bl.a. prop. 1990/91:60 s. 58 och 1997/98:44 s. 41).

Den automatiserade behandling av personuppgifter som förekommer i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts verksamheter är av sådan karaktär och omfattning att de grundläggande principerna för behandlingen skall slås fast i lag. Vid utformningen av lagstiftningen måste hänsyn tas till att verksamheterna vid de båda myndigheterna är av grundläggande betydelse för Sveriges oberoende och yttre säkerhet. Sådan lagstiftning måste därför vara övergripande och utformad på ett sådant sätt att verksamheterna kan bedrivas effektivt samtidigt som en hög nivå på integritetsskyddet uppnås. Det är av naturliga skäl inte möjligt eller lämpligt att i lagform reglera den personuppgiftsbehandling som sker i verksamheterna i detalj (jfr prop. 1999/2000:25 s. 12).

De bestämmelser som måste framgå av lag är enligt regeringens mening främst sådana som anger för vilka ändamål personuppgifter får behandlas, vilka typer av uppgifter som får behandlas, i vilken omfattning uppgifter skall få lämnas ut i elektronisk form, när uppgifter skall gallras samt vilka rättigheter enskilda har. I vissa fall bör sådana bestämmelser vara ovillkorliga, medan regeringen i andra fall bör kunna medge undantag. Regeringen bör dessutom kunna meddela vissa kompletterande bestämmelser. Härigenom underlättas sådana anpassningar av regleringen som nödvändiggörs till följd av t.ex. den tekniska utvecklingen eller en ändrad inriktning av verksamheten. Regeringens förslag innehåller därför grundläggande och allmängiltiga bestämmelser om under vilka förutsättningar och för vilka ändamål Försvarmakten och Försvarets radioanstalt i de aktuella verksamheterna över huvud taget får behandla personuppgifter om enskilda. Författningsförslagen innehåller även grundläggande bestämmelser om bl.a. förutsättningarna för att behandla känsliga personuppgifter. Sådana bestämmelser får anses uppfylla kravet på en särskild lagreglering av registerföringen och databashanteringen. Det förhållandet påverkas inte av att de olika register och databaser som används i verksamheterna inte direkt omnämns i lagarna och att lagarna, i fråga om detaljer, överlåter regleringen åt regeringen. Med hänsyn till den tekniska och organisatoriska utvecklingen ändras ofta detaljerna i fråga om de olika register och databaser som finns, varför det är mindre ändamålsenligt att i lag befästa en viss register- eller databasstruktur. I den utsträckning föreskrifter om de register och databaser som används gemensamt i verksamheten är nödvändiga bör de därför lämnas i förordning.

Lagrådet har haft vissa synpunkter på hur det föreslagna regelverket förhåller sig till regeringsformens bestämmelser om vad som skall regleras i lag respektive vad som får regleras på en lägre normgivningsnivå. Lagrådets synpunkter i den delen framgår av bilaga 8. Med anledning av Lagrådets synpunkter vill regeringen för sin del anföra följande.

Enligt 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen skall varje medborgare i den utsträckning som närmare anges i lag skyddas mot att hans eller hennes personliga integritet kränks genom att uppgifter om honom eller henne registreras med hjälp av automatisk databehandling. Bestämmelsen ålägger lagstiftaren att vara aktiv genom att stifta och vidmakthålla en verklig och allvarligt menad skyddslagstiftning (prop. 1987/88:57 s. 11). Av förarbetena till bestämmelsen framgår emellertid att lydelsen av grundlagsregeln har utformats så att det skall stå klart att den inte hindrar regeringen, andra myndigheter eller kommuner från att meddela data-skyddsbestämmelser (a. prop.). Efter införandet av bestämmelsen har vidare i 8 kap. 7 § första stycket 8 regeringsformen införts en möjlighet för riksdagen att till regeringen delegera rätten att meddela föreskrifter om skydd för personlig integritet vid behandling av personuppgifter, varvid regeln i 2 kap. 3 § andra stycket inte ansetts hindra sådan delegation (prop. 1993/94:116 s. 15 och 1997/98:44 s. 111). Av det sagda följer att det är möjligt att bemyndiga regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att närmare precisera och konkretisera regleringen i den nu föreslagna lagen även om den skall, som *Lagrådet* menar, anses vila på det lagkrav om skydd för behandling av personuppgifter som uppställs i 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen. Se för liknande resonemang prop. 1997/98:44 s. 58 f. och 237.

När det så gäller frågan om lagstiftning inom området för regeringens restkompetens, med tillämpning av 8 kap. 14 § regeringsformen, kan först konstateras att det här rör sig om vad som närmast kan karakteriseras som motsatsen till delegation. I stället för att möjliggöra föreskrifter på en lägre konstitutionell nivå bestämmer riksdagen att de aktuella rättsreglerna skall beslutas på en högre nivå än vad som annars hade kunnat ske. Det är då angeläget att riksdagen så tydligt som möjligt avgränsar omfattningen av den normgivningsmakt som därigenom har frånhänts regeringen, så att det inte uppstår oklarheter om vilket utrymme att meddela föreskrifter med stöd av 8 kap. 13 § första stycket 2 regeringsformen som ligger kvar där. Detta kan uttryckas t.ex. med orden ”regeringen meddelar föreskrifter om ...”. I övrigt kan regeringen givetvis meddela föreskrifter enligt 8 kap. 13 § första stycket 1 regeringsformen i anslutning till den aktuella lagen.

7.2 Lagarnas förhållande till personuppgiftslagen

Regeringens förslag: Lagarna skall vara heltäckande och således innehålla alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga för behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Lagarna skall följaktligen återge de bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204) som skall tillämpas. En bestämmelse om förhållandet till personuppgiftslagen skall finnas i lagarna.

Utredningens förslag innebär att lagarna skall gälla i stället för personuppgiftslagen och att bestämmelser i personuppgiftslagen skall tillämpas endast när det anges särskilt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. *Rikspolisstyrelsen*, *Säkerhetspolisen* och *Kustbevakningen* förordar en lösning där lagarna är heltäckande och upprepar tillämpliga bestämmelser i personuppgiftslagen. *Säkerhetspolisen* anger att erfarenheten från tillämpningen av polisdatalagen (1988:622) är att det är opraktiskt att behöva arbeta med två olika lagar. *Kustbevakningen* anför att bestämmelserna i en heltäckande lag blir enkla och tydliga både för tillämpande myndigheter och för enskilda som vill sätta sig in i regelsystemet, vilket är viktigt ur ett medborgarperspektiv.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Lagstiftningsmodeller

Dataskyddsdirektivet genomförs genom personuppgiftslagen. Direktivet är inte tillämpligt på sådan behandling av personuppgifter som faller utanför gemenskapsrätten, d.v.s. behandling av personuppgifter inom

verksamheter som rör t.ex. allmän säkerhet, försvar eller statens säkerhet. Personuppgiftslagen är emellertid generellt tillämplig på behandling av personuppgifter och omfattar således även behandling av personuppgifter inom verksamheter som faller utanför gemenskapsrätten. Om avvikande bestämmelser finns i andra författningar gäller dock dessa framför personuppgiftslagen. Personuppgiftslagen gäller således i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet, om det inte finns avvikande bestämmelser i lag eller förordning. Som anförts i avsnitt 7.1 är dessa verksamheter av sådan omfattning och karaktär att det med hänsyn till såväl effektivitets- som integritetsskäl är nödvändigt med avvikande bestämmelser från personuppgiftslagen, samtidigt som det finns anledning att i flera avseenden anknyta till bestämmelserna i personuppgiftslagen. Fråga uppstår då hur man skall hantera dessa bestämmelser. Olika modeller för detta har förekommit i tidigare lagstiftningsärenden.

En lagstiftningsmodell är att i en särskild författning inte alls nämna personuppgiftslagen eller ange att den särskilda författningen gäller utöver personuppgiftslagen. Detta innebär att personuppgiftslagens bestämmelser är tillämpliga när reglering saknas i den särskilda författningen.

En annan modell är att i den särskilda författningen ange att den gäller i stället för personuppgiftslagen och uttryckligen i författningen hänvisa till de lagrum i personuppgiftslagen som skall vara tillämpliga. Detta är den modell som av underrättelsedatautredningen föreslagits för regleringen av personuppgiftsbehandling i de aktuella verksamheterna hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt. Lagstiftningstekniken har bl.a. använts i lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

En tredje lagstiftningsmodell är att i specialförfattningen samla alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga för behandlingen av personuppgifter och således göra författningen heltäckande. De bestämmelser i personuppgiftslagen som skall vara tillämpliga upprepas följaktligen i specialförfattningen. En sådan modell har tidigare varit föremål för diskussion i några lagstiftningsärenden.

Av förarbetena till polisdatalagen framgår att flera remissinstanser hade synpunkter på den särskilda utredarens förslag att den nya lagen skulle gälla utöver personuppgiftslagen (prop. 1997/98:97 s. 97 f.). De förordade i stället att den nya lagen blev heltäckande. Regeringen ansåg att det skulle vara möjligt att upprepa personuppgiftslagens bestämmelser i den nya lagen, men att ett sådant system skulle bli väldigt tungrovt. Regeringen ansåg därför att man borde undvika en dubbelreglering och lämnade i propositionen ett lagförslag som innebar att polisdatalagen skulle gälla utöver personuppgiftslagen. Det kan nämnas att JO i ett yttrande över ett betänkande från Polisdatautredningen om en ny polisdatalag (SOU 2001:92) har ansett att en lagstiftningsteknik med en heltäckande reglering gör regelsystemet lättöverskådligt och lättillgängligt (se remissammanställning i Justitiedepartementets ärende dnr Ju2001/8624/PÅ).

Statistikregelgruppen föreslog i sin promemoria Statistikens regler (Ds 1999:75 s. 106 f) att regleringen av behandling av personuppgifter för officiell statistik skulle arbetas in i en ny statistiklagstiftning som skulle

ersätta den gällande särskilda registerlagstiftningen och personuppgiftslagens bestämmelser. Flertalet remissinstanser tillstyrkte statistikregelgruppens förslag eller hade inget att invända (se prop. 2000/01:27 s. 43 f). Några remissinstanser ställde sig emellertid tveksamma till den föreslagna modellen och menade att utredningen inte hade lyckats undvika de problem med oklarheter och tolkningssvårigheter som skulle motivera exklusiv tillämplighet för statistiklagens del. Regeringen konstaterade i nämnda proposition att det av remissutfallet framgick att det kunde uppkomma vissa oklara situationer om utredningens förslag skulle genomföras. Regeringen uttalade att det, som utredningen tänkt, naturligtvis hade varit önskvärt att kunna samla de regler som skall tillämpas för officiell statistik i en lag och en förordning. De redovisade tveksamheterna från remissinstanserna visade dock på svagheter i konstruktionen, varför regeringen ansåg att den av utredningen eftersträfvade regelförenklingen i detta avseende fick träda tillbaka för behovet av klarhet. Regeringen föreslog att en fortsatt särskild författningsreglering skulle gälla för behandling av personuppgifter för officiell statistik och att personuppgiftslagen skulle tillämpas i de fall den särskilda författningen inte innehöll avvikande bestämmelser.

Överväganden och förslag

Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet utgör grundläggande och viktiga samhällsfunktioner för Sveriges oberoende och yttre säkerhet. Med hänsyn till verksamheternas speciella art finns det enligt regeringens mening inte anledning att ställa krav på att de aktuella lagförslagen, såvitt gäller förhållandet till personuppgiftslagen, skall vara enhetliga med andra särskilda författningar om behandling av personuppgifter på t.ex. det brottsbekämpande området.

I verksamheterna behandlas en stor mängd personuppgifter och det är nödvändigt för myndigheterna att behandla även känsliga sådana uppgifter. Genom att samla alla tillämpliga bestämmelser om behandling av personuppgifter i en lag för Försvarsmakten och en för Försvarets radioanstalt och i därtill hörande förordningar blir det överskådligt och tydligt för myndigheterna vad som gäller, vilket underlättar tillämpningen.

Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet är omgärdade av sekretessbestämmelser som försvårar möjligheten till den insyn som annars är möjlig i offentlig verksamhet. Det är därför särskilt viktigt att lagstiftningen utformas på ett sätt som underlättar för den enskilde att få klart för sig under vilka förutsättningar Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt kan komma att behandla personuppgifter som rör honom eller henne, samt under vilka förutsättningar den enskilde kan utnyttja de rättigheter som han eller hon har. En heltäckande lagstiftningslösning kan i detta perspektiv vara till fördel också för den enskilde.

Dataskyddsdirektivet är inte tillämpligt på sådan behandling av personuppgifter som skall regleras i de aktuella författningarna. Det finns således inte något behov av att kunna överblicka om direktivet blivit korrekt genomfört på det aktuella området. Med en heltäckande lagstiftningsmodell undviks problemet med att hänvisningarna till personupp-

giftslagen vid kommande lagändringar riskerar att bli felaktiga. Självfallet måste dock lagstiftningsarbete som innebär ändringar i personuppgiftslagen följas noggrant och ändringar i de nu aktuella lagarna göras i den mån det behövs. En förändrad syn på integritetsskyddet i allmänhet bör givetvis kunna få genomslag även på de nu aktuella områdena.

Sammantaget finner regeringen att i detta fall överväger fördelarna med en heltäckande lagstiftningsteknik. De föreslagna lagarna om behandling av personuppgifter inom dels Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, dels Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet bör därför innehålla alla de bestämmelser som skall gälla för behandlingen av personuppgifter på detta område.

För att det inte skall råda någon tvekan om att lagarna ersätter personuppgiftslagen skall detta förhållande framgå av en inledande bestämmelse i respektive lag.

7.3 Lagarnas allmänna tillämpningsområde

Regeringens förslag: De nya lagarna skall gälla vid behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst respektive i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet, om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians. Utredningen föreslår att vissa bestämmelser i lagförslagen även skall vara tillämpliga vid behandling av uppgifter om juridiska personer.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända. *Hovrätten för Övre Norrland* anser dock att det bör övervägas om författningsregleringen kan ske gemensamt i en för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt tillämplig lag i stället för två särskilda lagar. Huvuddelen av bestämmelserna är enligt hovrätten identiska och avses ha samma innebörd och tillämpningsområde. Hovrätten anser därför att avvikelser i ordvalet bestämmelserna emellan bör förekomma endast när det är sakligt motiverat.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som framgått av avsnitt 7.1 skall behandlingen av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet regleras i lag. Vad som inbegrips i verksamheterna och vilken behandling av personuppgifter som förekommer har beskrivits i avsnitten 4 och 5. Begreppen försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst definieras inte särskilt i den föreslagna författningstexten. Inte heller beskrivs i författningstexten vad som innefattas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. När det gäller att avgöra om en be-

handling omfattas av någon av de aktuella verksamheterna får ledning hämtas bl.a. från de författningar som reglerar dessa verksamheter. Bestämmelser om försvarsunderrättelseverksamhet finns i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen. Grundläggande författningar vad gäller militär säkerhetstjänst är säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). Av förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt framgår att Försvarets radioanstalt har till uppgift att bedriva signalspaning och utvecklingsverksamhet.

Författningsregleringen skall inte omfatta behandling av personuppgifter i samband med de interna och administrativa åtgärder som kan förekomma i Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts verksamheter. För sådan behandling av personuppgifter gäller personuppgiftslagen (1998:204). Behandling av uppgifter om personalen kan dock komma att omfattas av lagarnas bestämmelser, om behandlingen sker för något av de ändamål som anges i lagarna. Sådan behandling kan förekomma i framför allt den militära säkerhetstjänsten.

De verksamheter som Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt bedriver och som omfattas av de förslag som lämnas här är inte identiska och de har endast till viss del samma syfte. Regleringen av Försvarsmaktens respektive Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter föranleder därför i flera avseenden olika rättsliga lösningar. Behandlingen av personuppgifter bör således inte, som föreslås av *Hovrätten för Övre Norrland*, regleras i en för Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt gemensam lag. Försvarsmaktens respektive Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter skall i stället regleras var för sig i två särskilda lagar.

Lagarna skall omfatta sådan behandling som avses i 5 § personuppgiftslagen. Detta innebär att lagarna skall omfatta helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och behandling av personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Manuell behandling i t.ex. register omfattas alltså av lagstiftningen om uppgifterna är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt mer än ett kriterium.

Personuppgiftslagen gäller endast vid behandling av personuppgifter, dvs. all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet, 3 § personuppgiftslagen. Det innebär att behandling av uppgifter om juridiska personer inte omfattas av lagen. Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt behandlar i de aktuella verksamheterna i viss utsträckning uppgifter som rör andra än levande fysiska personer, t.ex. företag och organisationer. Som utredningen konstaterat har juridiska personer av naturliga skäl inte samma behov av integritetsskydd som levande fysiska personer. Regeringen anser mot den bakgrunden – till skillnad från utredningen – att det saknas anledning att gå längre än personuppgiftslagen och låta de föreslagna lagarna till någon del omfatta även behandlingen av juridiska personer. Lagförslagen skall således endast omfatta behandling av uppgifter om fysiska levande personer.

Regeringens förslag: I lagarna skall anges att syftet med lagarna är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Utredningen lämnar inget motsvarande förslag till bestämmelse.

Remissinstanserna: -

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen framgår att varje medborgare skall, i den utsträckning som närmare anges i lag, skyddas mot att hans eller hennes personliga integritet kränks genom att uppgifter om honom eller henne registreras med hjälp av automatisk databehandling. Personuppgiftslagen (1998:204) är en sådan lag som närmare anger vilket skydd enskilda skall ha i detta avseende. Av 1 § personuppgiftslagen framgår att syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Syftet med lagförslagen är detsamma som syftet med personuppgiftslagen. En inledande bestämmelse om syftet bör tas in i de föreslagna lagarna.

7.5 Författningsstruktur

Regeringens förslag: De nya lagarna skall så långt det är möjligt och lämpligt följa strukturen i personuppgiftslagen samt vara likartade.

Utredningens förslag innebär att de nya lagarna skall ha samma inbördes systematik.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De nya lagarna som föreslås skall vara heltäckande och upprepa de bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204) som skall vara tillämpliga (se avsnitt 7.2). Lagstiftningsarbete som innebär ändringar i personuppgiftslagen kan komma att medföra ändringar i de nu föreslagna lagarna. Det är därför en fördel om båda lagarna så långt det är möjligt och lämpligt följer strukturen i personuppgiftslagen samt är likartade.

De föreslagna lagarna är uppdelade i sex kapitel. Det första kapitlet innehåller allmänna bestämmelser om bl.a. tillämpningsområde, definitioner, personuppgiftsansvar och när behandling av personuppgifter är tillåten. Bestämmelserna skall tillämpas generellt på all behandling av personuppgifter. Bestämmelser om information till den enskilde, rättelse och

skadestånd finns i det andra kapitlet. I det tredje kapitlet återfinns bestämmelser om säkerheten vid behandling. Det fjärde och femte kapitlet innehåller bestämmelser om personuppgiftsombud och tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter. I det sjätte kapitlet återfinns övriga bestämmelser, såsom t.ex. bestämmelser om gallring och överklagande.

8 Bestämmelser om behandling av personuppgifter

8.1 Förhållandet till offentlighetsprincipen

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagarna skall inte tillämpas i den utsträckning det inskränker Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut uppgifter.

Utredningen föreslår att bestämmelsen i 8 § personuppgiftslagen om förhållandet till offentlighetsprincipen i dess helhet skall gälla vid Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De grundläggande bestämmelserna om offentlighetsprincipen finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). I 2 kap. 1 § TF anges att varje svensk medborgare har rätt att ta del av allmänna handlingar. Denna rätt får enligt 2 kap. 2 § TF begränsas endast om det behövs med hänsyn till bl.a. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation. Begränsningar i rätten att ta del av allmänna handlingar skall noga anges i en särskild lag eller annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som åsyftas är sekretesslagen (1980:100). Offentlighetsprincipen innebär således att myndigheterna är skyldiga att – i den utsträckning sekretess inte hindrar det – lämna ut allmänna handlingar till den som begär det.

Regeringen ansåg i samband med personuppgiftslagens (1998:204) tillkomst att det i klagande syfte borde tas in en bestämmelse i lagen som uttryckligen anger att bestämmelserna om offentlighetsprincipen i 2 kap. tryckfrihetsförordningen tar över bestämmelserna i lagen (prop. 1997/98:44 s. 46). I 8 § första stycket personuppgiftslagen finns således en bestämmelse som innehåller en upplysning om att lagen inte tillämpas om det skulle strida mot en myndighets skyldigheter enligt 2 kap. TF. Samma skäl gör sig gällande här och regeringen föreslår därför att även de här aktuella lagarna skall innehålla en motsvarande upplysning.

I 8 § andra stycket första meningen personuppgiftslagen anges att bestämmelserna i lagen inte hindrar att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial tas om hand av en arkivmynd-

dighet. I avsnitt 14 behandlas frågan om en motsvarande bestämmelse skall återfinnas i de lagförslag som läggs fram här.

Av 8 § andra stycket andra meningen och 9 § fjärde stycket personuppgiftslagen följer att en myndighet får använda personuppgifter i allmänna handlingar som behandlas för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål för att vidta åtgärder i fråga om den registrerade bara om den registrerade har lämnat sitt samtycke eller att synnerliga skäl med hänsyn till den registrerades vitala intressen föreligger. Frågan om en motsvarande bestämmelse skall återfinnas i de lagförslag som lämnas här behandlas i avsnitt 14.

8.2 Definitioner

Regeringens förslag: Lagarna skall innehålla definitioner av begreppen behandling av personuppgifter, blockering av personuppgifter, mottagare, personuppgifter, personuppgiftsbiträde, personuppgiftsombud, den registrerade, tredje man och uppgiftssamling. Definitionerna skall i allt väsentligt överensstämma med de som används i personuppgiftslagen (1998:204).

Utredningen föreslår att bestämmelsen i 3 § personuppgiftslagen som innehåller definitioner av olika begrepp skall gälla vid Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men innehåller inte någon definition av begreppet uppgiftssamling.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I de lagar som föreslås här används begreppen behandling av personuppgifter, blockering av personuppgifter, mottagare, personuppgifter, personuppgiftsansvarig, personuppgiftsbiträde, personuppgiftsombud, den registrerade, tillsynsmyndigheten och tredje man. Begreppen har hämtats från 3 § personuppgiftslagen, där centrala begrepp vid behandling av personuppgifter definieras. Begreppen har där följande betydelse.

- Med *behandling av personuppgifter* avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte. Som exempel på behandling anges insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

- Med *blockering av personuppgifter* menas en åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren samt för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

- *Mottagare* är den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut till en myndighet som skall utföra tillsyn, kontroll eller revision anses dock inte myndigheten som mottagare.

- Med *personuppgifter* menas all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

- *Personuppgiftsansvarig* är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter.

- *Personuppgiftsbiträde* är den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

- *Personuppgiftsombud* är den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.

- *Den registrerade* är den som en personuppgift avser.

- *Tillsynsmyndigheten* är den myndighet som regeringen utser för att utöva tillsyn.

- Med *tredje man* avses någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Med hänsyn till att begreppen i lagförslagen hämtats från 3 § personuppgiftslagen och att vissa av personuppgiftslagens bestämmelser återges i förslagen är det viktigt att terminologin överensstämmer. Om begreppen har samma innebörd i de olika lagarna undviks missförstånd. Definitioner av centrala begrepp som används i lagförslagen skall därför överensstämma med de i personuppgiftslagen.

I personuppgiftslagen definieras också vissa begrepp som inte återfinns i de här föreslagna lagarna. Vem som är personuppgiftsansvarig respektive tillsynsmyndighet framgår av 1 kap. 5 § och 5 kap. 1 § i de båda lagförslagen. Regeringen har därför ansett att det saknas anledning att definiera dessa begrepp. *Lagrådet* har invänt att det i 1 kap. 4 § bör finnas en definition av personuppgiftsansvarig i enlighet med definitionen i personuppgiftslagen, eftersom det vid definitionen av begreppen personuppgiftsombud och personuppgiftsbiträde hänvisas till detta begrepp. Enligt regeringens mening skulle emellertid en sådan definition till sin ordalydelse vara delvis missvisande, eftersom det i detta fall är riksdagen som genom ändamålsbestämmelserna i de båda föreslagna lagarna har bestämt de övergripande ändamålen med Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter i de verksamheter som lagarna omfattar. Det naturliga är i stället att läsa de båda begrepp i 1 kap. 4 §, i vilka begreppet personuppgiftsansvarig används, i ljuset av bestämmelsen i 1 kap. 5 §. Definitionen av begreppen personuppgiftsbiträde och personuppgiftsombud får därigenom enligt regeringen en klar och otvetydig innebörd.

Begreppet samtycke används inte i de nya lagarna. Det följer av de aktuella verksamheternas natur att behandling av personuppgifter inte kan föregås av samtycke. Om en behandling i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst eller i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet inte är motiverad med hänsyn till dess ändamål får den därför inte förekomma.

Begreppet tredje land är relevant för att ange länder som inte omfattas av dataskyddsdirektivet. Eftersom direktivet inte är tillämpligt på den verksamhet som regleras i de föreslagna lagarna finns det inte anledning att här använda begreppet.

Utöver de begrepp som definieras i personuppgiftslagen har också, på förslag av *Lagrådet*, begreppet uppgiftssamling tagits med bland definitionerna. Som *Lagrådet* påpekar är begreppet delvis nytt och återkommer i ett antal bestämmelser i lagarna. Angående begreppets närmare innebörd hänvisas till avsnitt 8.5.1.

8.3 Personuppgiftsansvar

Regeringens förslag: Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt skall vara personuppgiftsansvarig för den behandling som myndigheten utför.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians förslag. Utredningen föreslår att det särskilt skall markeras att personuppgiftsansvaret gäller också vid underlåtenhet att utföra behandling när sådan skall utföras. Utredningen föreslår därutöver att Försvarmakten och Försvarets radioanstalt även skall ha ansvar för att uppgifter om juridiska personer behandlas i enlighet med de grundläggande bestämmelserna i lagstiftningen.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Med personuppgiftsansvarig avses den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandling av personuppgifter (se avsnitt 8.2). När det gäller behandling av personuppgifter i verksamheter som omfattas av en särskild reglering är dock ändamålen i regel angivna i den aktuella författningen. Eftersom det i sådana fall är osäkert om myndigheten har ett sådant inflytande över ändamålen med behandlingen att den faller in under definitionen av personuppgiftsansvarig i personuppgiftslagen, finns anledning att i en särskild bestämmelse uttryckligt ange vem som skall vara personuppgiftsansvarig för de behandlingar av personuppgifter som förekommer i verksamheterna. Så har t.ex. skett i 10 § lagen (2005:787) om behandling av personuppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet och 6 § lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Så bör ske även i de lagförslag som läggs fram här.

Av de föreslagna lagarna framgår för vilka ändamål behandling av personuppgifter får ske. I personuppgiftsansvaret ingår att bestämma medlen för och, inom ramen för dessa ändamål, de närmare ändamålen med behandlingen av personuppgifterna. I promemorian har föreslagits att detta skall framgå direkt av lagtexten. Regeringen anser emellertid att det är överflödigt att i lagtexten ytterligare konkretisera personuppgiftsansvarets innebörd.

Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt skall vara personuppgiftsansvariga för den behandling av personuppgifter som utförs inom respektive myndighets verksamhet. Personuppgiftsansvaret innebär bl.a. att Försvarmakten och Försvarets radioanstalt har ansvaret för att uppgifter som behandlas i t.ex. ett datorsystem är korrekta och att de inte behandlas på ett sätt som strider mot lagstiftningen eller de föreskrifter som meddelats med stöd av denna. Försvarmakten och Försvarets radioanstalt har givetvis ett ansvar inte endast för att utförd behandling är korrekt utan även för att behandling faktiskt utförs när den skall utföras (såsom t.ex. utlämnande av registerutdrag). Regeringen finner däremot inte anledning att, såsom utredningen föreslagit, särskilt markera att ansvaret gäller också en sådan underlåtenhet. En sådan markering saknas i andra särskilda författningar om behandling av personuppgifter.

Personuppgiftsansvaret enligt personuppgiftslagen täcker endast behandling av uppgifter om levande fysiska personer. De nu föreslagna lagarna skall såvitt gäller personuppgiftsansvaret inte gå längre än personuppgiftslagen (jfr avsnitt 7.3). Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts ansvar skall således inte omfatta behandling av uppgifter om avlidna personer eller, som utredningen föreslagit, om juridiska personer. Naturligtvis bör dock felaktiga uppgifter om dessa ändå rättas om felaktigheterna kommer till Försvarmaktens eller Försvarets radioanstalts kännedom.

8.4 Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

Regeringens förslag: Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt skall se till att

1. personuppgifter behandlas bara om det är lagligt,
2. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
3. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
4. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,
5. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,
6. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,
7. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och
8. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Utredningen föreslår att bestämmelsen i 9 § personuppgiftslagen (1998:204) om grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter i dess helhet skall gälla vid Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens men innehåller inte en uttrycklig föreskrift om att personuppgifter får behandlas bara om det är lagligt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* anför att en bestämmelse om att personuppgifter behandlas i enlighet med god sed knappast fyller någon funktion på det aktuella området och att det därför bör övervägas om bestämmelsen kan utelämnas.

Skälen för regeringens förslag: I 9 § personuppgiftslagen anges de grundläggande kraven på behandling av personuppgifter som den personuppgiftsansvarige alltid måste uppfylla vid sin behandling. Bestämmelsen har sitt ursprung i dataskyddsdirektivet.

Det är självfallet viktigt att de grundläggande krav som uppställs för behandling av personuppgifter i allmänhet gäller även för behandling av personuppgifter i de verksamheter som regleras här. En bestämmelse motsvarande den i 9 § personuppgiftslagen bör därför återfinnas i lagarna, dock med vissa inskränkningar. I det följande redovisas regeringens överväganden.

Behandling bara om det är lagligt

Personuppgifter får enligt 9 § första stycket a personuppgiftslagen bara behandlas om det är lagligt. När det är lagligt att behandla personuppgifter framgår av andra bestämmelser i personuppgiftslagen, såsom t.ex. 10 och 13–20 §§. Bestämmelsen i 9 § har sin bakgrund i dataskyddsdirektivet där en motsvarande bestämmelse finns. Det är osäkert om sistnämnda bestämmelse har någon självständig betydelse. Bestämmelsen har tagits med i personuppgiftslagen för säkerhets och fullständighetens skull (SOU 1997:39 s. 350).

Behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet regleras uttömmande i de lagförslag som lämnas här och i de förordningar som kommer att utarbetas och ansluta till respektive lag. Det följer av sakens natur att en behandling av personuppgifter måste ske i enlighet med bestämmelserna i dessa författningar för att den skall anses vara laglig. Mot den bakgrunden kan det ifrågasättas om en bestämmelse om att personuppgifter får behandlas bara om det är lagligt tillför något utöver vad som i övrigt framgår av lagarna. En utgångspunkt för förslagen är emellertid att lagarna i allt väsentligt skall utformas med personuppgiftslagen som utgångspunkt. Som *Lagrådet* har påpekat innebär en motsvarande bestämmelse i de nya lagarna en bättre överensstämmelse med personuppgiftslagen, vilket tydliggör kopplingen mellan lagarna. Regeringen bedömer därför att det finns skäl att i lagarna föra in laglighetskravet.

Personuppgifter skall alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed, 9 § första stycket b personuppgiftslagen. Det är osäkert om också denna bestämmelse har någon självständig betydelse. Även den har tagits med i personuppgiftslagen för säkerhets och fullständighetens skull (SOU 1997:39 s. 350). Kravet på att personuppgifter skall behandlas i enlighet med god sed har inte någon motsvarighet i dataskyddsdirektivet utan är en svensk konstruktion. Vad som är god sed vid personuppgiftsbehandling får avgöras i rättstillämpningen mot bakgrund av bl.a. de mer preciserade föreskrifter som kan utfärdas med stöd av lagen och hur ansvarsfulla personuppgiftsansvariga som regel betar sig (prop. 1997/98:44 s. 143).

Begreppet ”god sed” kan som *Försvarsmakten* har påpekat vara svårt att fullt ut applicera på sådana verksamheter som omfattas av de föreslagna lagarna – jämförelsematerialet är av lätt insedda skäl begränsat. God sed kan emellertid utvecklas på en mer generell och övergripande nivå, t.ex. när det gäller myndigheters behandling av personuppgifter i allmänhet. I den utsträckning sådan god sed kan anses föreligga skall den naturligtvis också följas av de här aktuella myndigheterna. En motsvarande bestämmelse bör därför enligt regeringens uppfattning återfinnas i lagarna.

Insamling för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål

Personuppgifter skall enligt 9 § första stycket c personuppgiftslagen samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Detta innebär att ändamålen med en behandling av personuppgifter måste bestämmas redan när uppgifterna samlas in. Det är den personuppgiftsansvarige som normalt sett ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen för behandling av personuppgifter. Det är, liksom vad gäller bestämmelserna om laglig och korrekt behandling, osäkert om bestämmelsen om berättigade ändamål har någon självständig betydelse. Även den har dock tagits med i personuppgiftslagen för säkerhets och fullständighets skull (SOU 1997:39 s. 350).

När det gäller behandling av personuppgifter i *Försvarsmaktens* försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt *Försvarets* radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är de övergripande ändamålen för behandling uttömmande angivna i de lagförslag som läggs fram här. *Försvarsmakten* respektive *Försvarets* radioanstalt har dock att inom ramen för vad lagen anger i varje enskilt fall bestämma de närmare särskilda ändamål för vilka personuppgifter behandlas.

Behandling endast för ändamål som inte är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in

Insamlade uppgifter får behandlas för andra ändamål än de för vilka uppgifterna samlades in bara om de nya ändamålen inte är oförenliga med de ursprungliga ändamålen, 9 § första stycket d personuppgiftslagen. Vad som är oförenligt med de ursprungliga ändamålen får bestämmas genom

praxis. Bestämmelsen begränsar i praktiken möjligheterna till samkörning av register. Den innebär också att den personuppgiftsansvarige under hela behandlingstiden måste hålla reda på för vilka ändamål varje personuppgift har samlats in. En bestämmelse med motsvarande innehåll bör finnas i de föreslagna lagarna.

Vid tillämpning av de föreslagna lagarna kan fråga uppstå om i vilken utsträckning det är tillåtet att i t.ex. den militära säkerhetstjänsten behandla uppgifter som insamlats för de ändamål som i lagen anges för försvarsunderrättelseverksamheten och vice versa. Ur verksamhetssynpunkt föreligger i många fall ett behov av att kunna använda uppgifter på detta sätt. Verksamheterna har många beröringspunkter och bedrivs inom samma organisatoriska enheter. Det är inte sällan en uppgift har betydelse för såväl försvarsunderrättelseverksamheten som säkerhetstjänsten och det kan vara slumpen som avgör inom vilken verksamhet uppgiften insamlas. Efterhand som en personuppgift kompletteras med ytterligare information kan det också visa sig att den är mer relevant för den andra verksamheten, inom vilken den inte ursprungligen inhämtades.

Eftersom behandling av personuppgifter för annat ändamål än det för vilket uppgifterna samlades in är otillåtet endast om det nya ändamålet är oförenligt med det ursprungliga finns utrymme för att behandla en personuppgift i båda verksamheterna eller att behandla en uppgift i en annan verksamhet än den i vilken uppgiften samlades in. Frågan måste emellertid bedömas från fall till fall. Genom den särskilda granskningsuppgift som anförtros Försvarets underrättelsenämnd (se vidare avsnitt 13) finns förutsättningar för att skapa enhetliga riktlinjer på detta område.

Bestämmelsen kan också aktualiseras i samband med utlämnande av uppgifter, se vidare avsnitt 9.

Personuppgifterna skall vara adekvata och relevanta

De behandlade uppgifterna skall vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet med behandlingen, 9 § första stycket e personuppgiftslagen. Detta innebär bl.a. att ovidkommande uppgifter inte får behandlas. Regeringen anser att en motsvarande bestämmelse bör finnas i de föreslagna lagarna.

Inte behandling av fler personuppgifter än nödvändigt

Det är inte tillåtet att behandla fler personuppgifter än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen, 9 § första stycket f personuppgiftslagen. Det är i första hand den personuppgiftsansvarige som har att bedöma vilka och hur många uppgifter som det är nödvändigt att behandla för att uppfylla ändamålen med behandlingen. En bestämmelse med samma innehåll bör enligt regeringens mening återfinnas i lagförslagen.

Personuppgifterna skall vara riktiga och aktuella

De behandlade uppgifterna skall vara riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, 9 § första stycket g personuppgiftslagen. Uppgifter som är fel-

aktiga eller ofullständiga i förhållande till de ändamål för vilka uppgifterna behandlas accepteras inte och måste rättas, blockeras eller utplånas (se nedan angående 9 § första stycket h). Datalagskommittén underströk vikten av att de behandlade uppgifterna håller en hög kvalitet. Användningen av felaktiga, missvisande eller ofullständiga uppgifter kan förorsaka registrerade och andra stora skador och stor förtret i övrigt. Sådana olägenheter kunde, enligt Datalagskommittén, förebyggas genom en sund källkritik kombinerad med nödvändig noggrannhet och genom att det dokumenteras varifrån olika uppgifter har hämtats (SOU 1997:39 s. 351 f). Dessa skäl gör sig enligt regeringens mening gällande också på det område som omfattas av de här föreslagna lagarna.

Rimliga åtgärder skall vidtas för att korrigera personuppgifter

Den personuppgiftsansvarige måste självant vidta alla rimliga åtgärder för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålet med behandlingen, 9 § första stycket h. Den personuppgiftsansvarige har här således en skyldighet att vara aktiv. Regeringen anser det självklart att en motsvarande skyldighet bör åläggas Försvarmakten och Försvarets radioanstalt i lag.

Bevarande av personuppgifter

Personuppgifter får, enligt 9 § första stycket i personuppgiftslagen, inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.

Behandling för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål

Lagring och annan behandling av personuppgifter för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål är särskilt gynnade i personuppgiftslagen. Av 9 § andra och tredje styckena personuppgiftslagen framgår att personuppgifter kan användas för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål oavsett för vilka ändamål uppgifterna samlades in. Vidare framgår att personuppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen, dock inte under längre tid än vad som behövs för dessa ändamål.

Myndigheternas arkivering av allmänna handlingar som inte gallras (se avsnitt 14) får även utan uttrycklig bestämmelse därom anses förenlig med de ursprungligen bestämda ändamålen med behandlingen. Det saknas därför skäl att i lagarna föra in bestämmelser om arkivering.

Av 8 § andra stycket sista meningen och 9 § fjärde stycket personuppgiftslagen följer att myndigheter får använda personuppgifter i allmänna handlingar som behandlas för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål för att vidta åtgärder i fråga om den registrerade bara om samtycke har lämnats av den registrerade eller det finns synnerliga skäl med hänsyn till den registrerades vitala intressen. Varken Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt använder personuppgifter som behandlas för sådana ändamål för att vidta åtgärder beträffande den registrerade. Det

saknas därför anledning att införa en bestämmelse motsvarande den i Prop. 2006/07:46 personuppgiftslagen i lagförslagen.

8.5 Särskilda bestämmelser för samlingar med uppgifter

8.5.1 Samlingar med uppgifter

Regeringens förslag: Inom Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet får, under de förutsättningar som anges i denna lag, personuppgifter behandlas i uppgiftssamlingar. Regeringen meddelar föreskrifter eller beslut i enskilda fall om vilka uppgiftssamlingar som får finnas.

Utredningens förslag innebär att det i lagen skall anges vilka databaser som skall finnas hos myndigheterna, men överensstämmer i övrigt i huvudsak med promemorians förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot att samlingar av uppgifter regleras särskilt och att begreppet databas används för att beteckna sådana samlingar. *Säkerhetspolisen* ställer sig emellertid tveksam till om det är lämpligt att i lagen peka ut vilka databaser som får finnas, eftersom detta gör lagstiftningen mindre flexibel. Säkerhetspolisen är också tveksam till uppdelningen av uppgifter beroende på deras tillgänglighet och anser att gränsdragningen bör ske mellan behandling av personuppgifter för det avsedda ändamålet och inledande tillfällig behandling.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Användningen av datorer är ett naturligt och omfattande inslag i den militära underrättelse- och säkerhetstjänstens arbete. För Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet är sådan hantering av uppgifter den helt dominerande arbetsmetoden. Inom de båda myndigheternas verksamheter pågår kontinuerligt en utveckling mot allt mer avancerade datorsystem.

Ett dominerande inslag i verksamheterna är sådan automatiserad och gemensam behandling av personuppgifter som inte utgörs av vanlig ordbehandling och som inte är av helt tillfällig natur. På grund av de tekniska möjligheterna att söka i materialet och göra sammanställningar av behandlade personuppgifter utgör sådan behandling en risk för intrång i enskildas personliga integritet.

I datalagen (1973:289) användes begreppet personregister, men i och med genomförandet av dataskyddsdirektivet i svensk lagstiftning ändrades den rättsliga begreppsapparaten vid datoranvändning, och i personuppgiftslagen talas i stället om behandling av personuppgifter. Utredningen har i syfte att särskilja den rättsliga regleringen av sådan automatiserad behandling som i dag görs i uppgiftssamlingar för gemensamt bruk, t.ex. personregister, från den automatiserade behandlingen av uppgifter i allmänhet, t.ex. ordbehandling och vanlig e-posthantering, föreslagit att begreppet databas används i lagstiftningen. Databas är ett all-

mänt vedertaget begrepp som inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt används för att beteckna uppgiftssamlingar och som också förekommer i många registerförfattningar. Emellertid bör den lagstiftning som nu föreslås vara helt teknikneutral och inte i onödan binda myndigheterna vid användandet av vissa begrepp. Det kan inte uteslutas att utvecklingen efterhand gör att användande av begreppet databas medför att myndigheterna finner sig bundna till vissa tekniska system. Det finns inte på detta område något behov av att med hänsyn till intresset av en enhetlig begreppsbildning hålla fast vid databasbegreppet. Regeringen föreslår därför att den helt neutrala beteckningen uppgiftssamling skall användas.

Gränsdragningen mellan gemensam behandling i en uppgiftssamling och annan behandling av uppgifter

Med den teknik som regeringen har valt blir det nödvändigt att dra gränsen mellan behandling i en sådan uppgiftssamling och annan behandling, t.ex. vanlig ordbehandling. En grundläggande förutsättning för att en uppgift som behandlas automatiserat skall anses ingå i en uppgiftssamling är att uppgiften används gemensamt i en viss verksamhet för de ändamål som styr behandlingen av uppgifter inom verksamheten.

En uppgift används gemensamt och utgör därmed en del av en uppgiftssamling om den behandlas på ett sätt som medför att den är allmänt tillgänglig i verksamheten. Olika begränsningar av åtkomsten till uppgifter, t.ex. genom krav på viss behörighet, kan i praktiken medföra att uppgifter endast är åtkomliga för ett begränsat antal personer. Detta hindrar dock inte att uppgifterna kan betraktas som gemensamt tillgängliga.

I samband med att en tjänsteman arbetar med ordbehandling lagras uppgifter elektroniskt på hårddisken i en dator eller i en server hos Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt. Uppgiften är då normalt åtkomlig endast för tjänstemannen själv och exempelvis systemadministratören vid myndigheten. En sådan uppgift kan därför inte anses vara gemensamt tillgänglig. Syftet med sådan tillfällig behandling är inte att uppgifterna som lagras i datorn skall användas av andra än den som utför behandlingen. När en uppgift behandlas tillfälligt i en dator för att senare tillföras en uppgiftssamling och göras gemensam utgör den inte heller en del av uppgiftssamlingen förrän den väl införts i det gemensamma systemet.

Den snabba tekniska utvecklingen medför ständigt nya möjligheter i fråga om informationsöverföring och det är därför inte möjligt att i lagstiftningen ange någon exakt gräns för när en viss behandling skall anses ske i en uppgiftssamling och därmed omfattas av de särskilda bestämmelser som reglerar sådana samlingar. Myndigheterna måste i det enskilda fallet avgöra om uppgifter som behandlas automatiserat är gemensamma eller inte. En tjänsteman inom Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt torde i regel utan svårigheter kunna avgöra om han eller hon för tillfället arbetar med en uppgift direkt i en uppgiftssamling eller i ett ordbehandlingsdokument. Den personuppgiftsansvarige har ett ansvar för att gränsdragningsproblem inte uppstår på grund av brister i den tekniska utformningen av ett datorsystem. Genom de höga säkerhetskrav som omgärdar Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts datorsystem är

det också nödvändigt att inom verksamheten ha klart för sig huruvida en viss uppgift ingår i en uppgiftssamling eller inte.

Avgörande för när automatiserat behandlade uppgifter skall anses ingå i en uppgiftssamling bör sammanfattningsvis vara att uppgifterna av Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt används gemensamt i en viss verksamhet för de ändamål som skall styra behandlingen av uppgifter inom verksamheten. Denna avgränsning skall framgå av lagtexten.

Säkerhetspolisen har anfört att gränsdragningen i stället bör ske mellan behandling av personuppgifter för det avsedda ändamålet och inledande tillfällig behandling. Genom en sådan gränsdragning skulle dock all behandling av personuppgifter utom den inledande, som syftar till att avgöra om uppgiften behövs för ändamålet, falla under den särskilda regleringen. Sådan behandling kan dock ske i olika former och något behov av en särskild reglering kan inte anses råda i alla behandlingssituationer.

Reglering av uppgiftssamlingarna

Förutsättningarna för bedrivandet av Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet förändras ständigt. Dels påverkar förändringar i omvärlden verksamhetens inriktning och fokus, dels medför den tekniska utvecklingen nya möjligheter att insamla och bearbeta information. För att målen med verksamheterna skall kunna uppfyllas på ett effektivt och rationellt sätt erfordras ett stort mått av flexibilitet och förmåga till omvärldsanpassning. Detta ställer också krav på de regelverk som styr verksamheten. I tidigare registerlagstiftning har det uttryckligen angetts vilka register som får finnas inom en verksamhet. Som *Säkerhetspolisen* framhållit medför ett direkt utpekande i lag av vilka uppgiftssamlingar som får finnas att lagstiftningen blir mindre flexibel. En sådan ordning innebär att nya uppgiftssamlingar inte kan tillkomma eller befintliga avvecklas eller förändras till sitt innehåll utan att frågan underställs riksdagen. Detta talar för att en alltför detaljerad reglering i lag bör undvikas.

I förevarande fall är datorsystemen inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt uppbyggda – och kan förväntas fortsätta att vara uppbyggda – så att det är möjligt att i förordning eller regeringsbeslut peka ut specifika uppgiftssamlingar. Med hänsyn till detta och karaktären på den verksamhet som bedrivs av Försvarmakten och Försvarets radioanstalt framstår det som lämpligt att i förordning eller regeringsbeslut ange vilka närmare uppgiftssamlingar som får finnas. Som *Lagrådet* har påpekat skall bestämmelsen utformas som en informationsregel; något bemyndigande krävs inte.

8.5.2 Uppgifter som får behandlas

Regeringens förslag: I lagarna skall upplysas om att regeringen meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgifter som får behandlas i Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts uppgiftssamlingar.

Utredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med promemorians. Utredningen har dock i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst föreslagit en hänvisning till den bestämmelse om behandling av personuppgifter i militär säkerhetstjänst som motsvarar 1 kap. 10 § i den här föreslagna lagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Hovrätten för Övre Norrland* ställer sig tveksam till nödvändigheten av en bestämmelse som endast utgör en upplysning om vad som följer av en annan bestämmelse.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som redovisats i avsnitt 7.1 bör en lag om behandling av personuppgifter endast slå fast grundläggande principer för behandlingen och inte i detalj reglera vad som får behandlas. De verksamheter som berörs av regeringens förslag är av sådan art att det inte är möjligt att i lagform reglera behandlingen av uppgifter i detalj. Behovet av detaljerade integritetsskyddsbestämmelser i lagarna måste dessutom ställas i relation till att skyddet för den personliga integriteten på detta område i hög grad tillgodoses genom den särskilda kontroll som beskrivs i avsnitt 13 samt genom att verksamheterna i stora delar är hemliga och att de personuppgifter som behandlas därför omgärdas av sekretess. Dessutom ställs i verksamheterna mycket höga krav på bl.a. datasäkerhet och säkerhetsåtgärder när det gäller spridning av uppgifter till utomstående.

Den yttre ramen för vilka uppgifter som får behandlas begränsas genom de i lagförslagen angivna ändamålen. Den närmare regleringen av vilka kategorier av uppgifter som skall få behandlas bör med hänsyn till vad som anförts ovan återfinnas i förordning eller regeringsbeslut.

Bestämmelser om under vilka förutsättningar personuppgiftsbehandling överhuvudtaget är tillåten i de olika verksamheterna återfinns i lagarnas 1 kap. Det finns inte anledning att också i anslutning till bestämmelserna om uppgifter i samlingar upplysa om detta. Som *Hovrätten för Övre Norrland* anført behövs därför inte den av utredningen föreslagna hänvisningen till vilka uppgifter som får behandlas i den militära säkerhetstjänsten.

8.6 När behandling av personuppgifter är tillåten

Regeringens förslag

Försvarsmakten

Personuppgifter får behandlas i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Vidare får personuppgifter behandlas i den militära säkerhetstjänstens verksamhet med att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen, om det är nödvändigt för att

1. klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet, eller
2. vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet.

Försvarets radioanstalt

Personuppgifter får behandlas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Personuppgifter får vidare behandlas av myndigheten om det är nödvändigt för att

1. följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, och
2. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten.

Personuppgifter får därutöver behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem. Oavsett vad som föreskrivs i lagen om behandling av uppgifter för annat ändamål än det för vilka uppgifterna samlats in och utlämnande av uppgifter, får sådana personuppgifter inte användas för andra ändamål eller lämnas ut i annat fall än när det följer av offentlighetsprincipen.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians. Utredningen har dock valt en annan lösning än att hänvisa till lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och föreslår att de olika verksamhetsgrenarna inom säkerhetstjänsten, liksom signalskyddstjänsten, skall anges särskilt. Utredningen föreslår vidare att bestämmelsen om behandling i Försvarets radioanstalts utvecklingsverksamhet också skall omfatta att utföra matematiska bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot de föreslagna ändamålen. *Justitiekanslern* anser att de ändamål för vilka behandling av personuppgifter får ske förefaller väl avgränsade och att skyddet för enskildas personliga integritet tycks ha beaktats så långt som det är möjligt med hänsyn till verksamhetens speciella art. *Försvarmakten* framför att signalskyddet enligt regleringsbrevet för Försvarmakten är en säkerhetsskyddsangelägenhet och således inte en självständig del av den militära säkerhetstjänsten. I och med detta behöver, enligt Försvarmakten, inte denna funktion regleras separat utöver de bestämmelser som gäller för säkerhetsskyddet i övrigt i den föreslagna lagen. Försvarmakten anser att det är obehövligt att i den före-

slagna lagen ange de olika verksamhetsgrenarna inom den militära säkerhetstjänsten. *Försvarets radioanstalt* anser att personuppgifter som får behandlas om det behövs för myndighetens verksamhet med att utföra matematiska bedömningar av kryptosystem inte skall vara begränsade till bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian betecknas dock verksamhet för att följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten som underrättelseverksamhet, medan den i regeringens förslag rubriceras som utvecklingsverksamhet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Försvarets radioanstalt* har påtalat att verksamhet för att följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten bör benämnas utvecklingsverksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Personuppgiftslagen

I 10–12 §§ personuppgiftslagen (1998:204) finns bestämmelser om när det överhuvudtaget är tillåtet att behandla personuppgifter. Det krävs som huvudregel samtycke för att personuppgifter skall få behandlas, 10 §. Den registrerade har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke, 12 §. Behandling av personuppgifter får dock ske utan samtycke under vissa förutsättningar som närmare anges i 10 §. Exempelvis får behandling av personuppgifter ske om den är nödvändig för att en arbetsuppgift av allmänt intresse skall kunna utföras. Behandling av personuppgifter får också ske om den är nödvändig för att ett ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige skall kunna tillgodoses. Det förutsätter dock att detta intresse väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. Bestämmelsen i 10 § innehåller en uttömmande uppräkningslista över de fall där behandling av personuppgifter är tillåten. Om en behandling inte kan hänföras till något av de fall som anges där är behandlingen otillåten och får inte genomföras. Om behandlingen avser t.ex. känsliga personuppgifter måste behandlingen också vara tillåten enligt bestämmelserna om behandlingen av sådana uppgifter, 14–19 §§. Även de grundläggande kraven på behandling i 9 § måste vara uppfyllda.

Bestämmelsen i 10 § är allmänt hållen och av naturliga skäl inte anpassad till de verksamheter som Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt bedriver. Behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst respektive i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet kan av naturliga skäl inte grunda sig på samtycke från den enskilde. Om en behandling av personuppgifter i dessa verksamheter inte är motiverad med hänsyn till ändamålen för verksamheterna får den överhuvudtaget inte förekomma. I de lagförslag som läggs fram här finns således bestämmel-

ser om tillåtna ändamål för personuppgiftsbehandling som knyter an till Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts verksamheter. Bestämmelserna anger uttömmande de primära ändamål för vilka personuppgifter får behandlas. Avser behandlingen känsliga personuppgifter eller personnummer eller samordningsnummer måste behandlingen dessutom vara tillåten enligt de särskilda bestämmelser i lagförslagen som reglerar behandling av sådana uppgifter. Även de grundläggande kraven på behandling av personuppgifter måste vara uppfyllda.

Ändamålsbestämmelserna måste vara tillräckligt tydliga och konkreta för att det skall kunna avgöras i vilken utsträckning myndigheternas personuppgiftsbehandling håller sig inom angivna ramar. Samtidigt är verksamheten av sådan art att det inte ansetts möjligt att i lagform reglera den i detalj (prop. 1999/2000:24 s. 12), vilket måste beaktas vid utformningen av ändamålsbestämmelserna. Det är följaktligen oundvikligt att ändamålsbestämmelserna lämnar ett visst mått av utrymme för myndigheterna att bedöma om en behandling ryms inom det angivna ändamålet eller inte. Den särskilda granskning av verksamheten som redogörs för i avsnitt 13 säkerställer enligt regeringens mening i tillräcklig utsträckning att denna bedömningsmån inte utnyttjas på ett sätt som medför risker för kränkning av enskildas personliga integritet.

Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet

Som framgått av avsnitt 4 åligger det Försvarmakten enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet för att kartlägga yttre militära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete och att, enligt vad regeringen närmare bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Regeringen bestämmer enligt lagen verksamhetens inriktning.

De uppgifter som behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet kan avse alla typer av uppgifter, såväl personuppgifter som andra uppgifter vilka inte alls kan hänföras till en viss person. De personuppgifter som behandlas är bl.a. uppgifter om personer som verkar inom andra staters försvars- eller underrättelseväsende, ledande utländska politiska företrädare och andra opinionsbildare samt andra personer som förekommer i underrättelserapporter eller kan komma att få ett underrättelsevärde (se avsnitt 4).

Förvarsunderrättelser utgörs av säkerhetspolitiska och militärstrategiska bedömningar, analyser av pågående och framtida konflikter samt biografiska underrättelser, som avser personlig information om utländsk militär personal och andra viktiga befattningshavare.

Ändamålet för Försvarmaktens behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten är att myndigheten skall kunna utföra de uppgifter som åligger myndigheten enligt lagen om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen. De närmare riktlinjerna för verksamheten läggs fast av regeringen bl.a. genom det årliga inriktningsbeslutet. Det är inte möjligt att här definiera gränserna för försvarsunderrättelseverksamheten på något annat sätt än enligt lagen om

försvarsunderrättelseverksamhet. Det finns inte heller anledning att upprepa innehållet i denna lag. Här föreslås därför att personuppgifter skall få behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. En sådan hänvisning innebär att ändamålet med personuppgiftsbehandlingen begränsas på samma sätt som försvarsunderrättelseverksamheten i stort, bl.a. med avseende på gränsdragningen mot polisiär verksamhet. I den utsträckning definitionen av försvarsunderrättelseverksamhet i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet förändras påverkar detta också ändamålet. Regeringen beslutade den 18 januari 2007 lagrådsremissen En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet, som innehåller förslag till vissa förändringar av verksamheten.

Utöver bestämmelserna i lagen och förordningen om försvarsunderrättelseverksamhet styrs verksamheten av regeringens inriktning, vilken ytterligare avgränsar de ändamål för vilka verksamheten får bedrivas. Försvarmakten producerar dessutom interna styrdokument där en ytterligare precisering i förhållande till regeringens inriktning görs. Försvarmakten bestämmer på detta sätt närmare ändamålen för verksamheten – och därmed ramen för behandlingen av personuppgifter – i enlighet med vad uppgiften som personuppgiftsansvarig ålägger myndigheten, se avsnitt 8.3.

Som framhållits ovan är det inte möjligt att i lagtext närmare precisera de ändamål för vilka personuppgifter får behandlas i försvarsunderrättelseverksamheten. Det innebär att kontrollfunktionen blir ett viktigt inslag för att säkerställa att behandlingen sker inom ramen för verksamhetens ändamål, så som de anges i de olika styrdokumenterna. Den myndighetsinterna inriktningen, med dess preciserade ändamålsangivelse, är därvid vid sidan av författningsregleringen och regeringens inriktning en väsentlig utgångspunkt för granskningen. Genom den föreslagna hänvisningen till lagen om försvarsunderrättelseverksamhet framgår att såväl de direkt i lagen angivna ändamålen som de ändamål som återfinns i regeringens inriktning utgör avgränsningar för behandlingen av personuppgifter. Bestämmelsen bör mot bakgrund av ovanstående också kompletteras med begränsningen att uppgifter om en person endast får behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen. Med preciserad inriktning avses de interna inriktningar som Försvarmakten fastställer för närmare avgränsning av verksamheten.

Vilken grad av anknytning en person skall ha till en preciserad inriktning för att behandling av uppgifter om honom eller henne skall kunna anses godtagbar, måste med hänsyn till verksamhetens speciella karaktär avgöras från fall till fall. Under alla omständigheter måste det emellertid alltid finnas en sådan koppling mellan en person och den företeelse som verksamheten syftar till att kartlägga att man i efterhand kan kontrollera att personuppgiftsbehandlingen är motiverad av verksamhetsskäl och kan hänföras till en viss preciserad inriktning.

Militär säkerhetstjänst

Den militära säkerhetstjänsten har till uppgift att upptäcka, identifiera och möta säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten och dess säker-

hetsintressen såväl inom som utom landet, se redogörelse i avsnitt 4. Säkerhetsskyddslagen (1996:627) och den därtill knutna förordningen innebär att Försvarsmakten dels måste ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning m.m., dels har att utöva tillsyn av säkerhetsskyddet hos vissa myndigheter.

Den militära säkerhetstjänsten omfattar säkerhetsunderrättelsetjänst och säkerhetsskyddstjänst. Säkerhetsunderrättelsetjänsten syftar till att klarlägga den säkerhetshotande verksamhetens omfattning m.m. och att utifrån säkerhetsunderrättelsebehov lämna underlag för beslut om bl.a. säkerhetsskyddsåtgärder. Säkerhetsskyddstjänstens uppgift är att vidta olika åtgärder för att förhindra eller försvåra säkerhetshotande verksamhet. Inom säkerhetsskyddstjänsten arbetar man bl.a. med att förebygga att hemliga uppgifter som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs. Säkerhetsskyddstjänsten syftar också till att skydda Försvarsmaktens personal, materiel och anläggningar. Signalskyddstjänsten är en säkerhetsskyddsangelägenhet och avser att minska verkan av signalspaning, falsk signalering och störsändning mot totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem. Signalskyddstjänsten skall förhindra obehörig insyn i och påverkan av totalförsvarets telekommunikationer samt verka för att sekretessbelagda uppgifter och andra skyddsvärda uppgifter skyddas av kryptografiska funktioner i informationssystem. En viktig del av signalskyddstjänsten är kontroll av signalskydd (signalkontroll) i Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystem. Genom signalkontroll klarläggs bl.a. riskerna för att obehöriga får åtkomst till data eller för att dessa stör eller manipulerar data. Vidare klarläggs genom signalkontroll att systemen används enligt gällande regler.

I den militära säkerhetstjänsten behandlas uppgifter om t.ex. personer vid andra staters underrättelseväsenden eller annan företrädare för främmande makt som bedöms kunna utgöra ett säkerhetshot och personer som deltagit i eller på annat sätt har anknytning till säkerhetshotande verksamhet. Personuppgifter behandlas även i anledning av att någon varit föremål för säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen om denne är anställd inom Försvarsmakten eller har anknytning till säkerhetsskyddad upphandling. Vidare behandlas uppgifter om personer som av annan anledning är av betydelse för den militära säkerhetstjänsten och dess tillsynsområde.

Ändamålet med behandlingen av personuppgifter inom den militära säkerhetstjänsten är att tjänsten skall kunna fullgöra de uppgifter som följer av säkerhetsskyddslagen, den därtill hörande förordningen och förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten. Regeringen föreslår därför att personuppgifter skall få behandlas i den militära säkerhetstjänstens verksamhet med att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen, om det är nödvändigt för att klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet. Denna säkerhetsverksamhet kallas för säkerhetsunderrättelsetjänst. I samma syfte skall personuppgifter få behandlas, om det är nödvändigt för att vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet. Det är här fråga om säkerhetsskyddstjänst. Även inom signalskyddstjänsten, som är en säkerhetsskyddsangelägenhet, kan arbete förekomma som avser att klarlägga säkerhetshotande verksamhet.

Som angetts av *Försvarmakten* är signalskyddstjänsten en säkerhets-skyddsangelägenhet och innefattar, liksom säkerhetsskyddstjänsten, åtgärder för att hindra eller försvåra säkerhetshotande verksamhet. Den behöver därför inte, såsom föreslagits av utredningen, regleras särskilt. Enligt regeringens uppfattning saknas också, som Försvarmakten anført, behov av att i lagen ange de olika verksamhetsgrenarna inom den militära säkerhetstjänsten.

I avsnitt 8.7 lämnas förslag på en särskild bestämmelse om vilka personer som får registreras i den militära säkerhetstjänsten.

Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

Försvarets radioanstalt har idag, liksom bland annat Försvarmakten, till uppgift att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet (se ovan beträffande Försvarmakten och avsnitt 5).

De uppgifter som Försvarets radioanstalt behandlar i försvarsunderrättelseverksamheten är information som i huvudsak är av strategisk betydelse för bedömningar av den allmänna utrikes- och försvarspolitiska utvecklingen samt internationella relationer. Även information om kris- händar och de internationella uppdrag i vilka svensk personal deltar behandlas. Därutöver delges viss information rörande bl.a. händelser i närheten av svenskt territorium. Rapporteringen av underrättelser kan t.ex. röra främmande stridskrafter rörelser, övningar och prov av vapen samt kränkningar av svenskt territorium. I underrättelseverksamheten ingår också rapportering av biografiska underrättelser. De personuppgifter som behandlas är bl.a. uppgifter om personer som verkar inom andra staters försvars- och underrättelseväsenden, ledande utländska politiska företrädare och andra opinionsbildare samt andra personer som förekommer i underrättelserapporter eller kan komma att få ett underrättelsevärde.

Ändamålet för Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten är att myndigheten skall kunna utföra de uppgifter som åligger den enligt lagen och förordningen om försvarsunderrättelseverksamhet. Regeringen föreslår därför, på motsvarande sätt som beträffande Försvarmakten, att personuppgifter skall få behandlas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet.

På motsvarande sätt som när det gäller Försvarmakten bör i den ändamålsbestämmelse som avser försvarsunderrättelseverksamhet också anges att uppgifter om en person endast får behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för verksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen. Med preciserad inriktning avses, liksom i fråga om Försvarmakten, de interna inriktningar som myndigheten fastställer för närmare avgränsning av verksamheten.

Försvarets radioanstalt bedriver även annan verksamhet än försvarsunderrättelseverksamhet (se avsnitt 5). Försvarets radioanstalt bedriver t.ex. verksamhet som syftar till att följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten, 2 § instruktionen. Denna verksamhet är en förutsättning för att myn-

digheten skall kunna upprätthålla den tekniska och personella kompetens som krävs för att försvarsunderrättelseverksamheten skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Ett syfte med verksamheten är t.ex. att kartlägga vilka kommunikationsvägar som kan vara av intresse för att inhämta information av relevans för försvarsunderrättelseverksamheten och det kan därför aktualiseras att använda uppgifter från denna verksamhet även i försvarsunderrättelseverksamheten. Eftersom den beskrivna verksamheten syftar till att möjliggöra försvarsunderrättelseverksamheten kan det inte anses oförenligt med det ändamål för vilka uppgifterna samlas in att uppgifterna också i viss utsträckning behandlas i försvarsunderrättelseverksamheten.

Det är oundvikligt att en verksamhet som bl.a. består i att följa signalmiljön för att kunna anpassa de tekniska systemen i viss utsträckning leder till att sådana personuppgifter som förekommer i förmedlade signaler kommer att behandlas. Regeringen föreslår därför att Försvarets radioanstalt skall få behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att följa förändringen i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet samt för att fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten. Till skillnad från försvarsunderrättelseverksamheten är dock denna verksamhet avsedd för myndighetens egna behov och resulterar följaktligen inte i några underrättelser till andra intressenter. Regeringen delar mot den bakgrunden *Försvarets radioanstalts* uppfattning att verksamheten inte skall betecknas som underrättelseverksamhet utan som utvecklingsverksamhet.

Försvarets radioanstalt bedriver också viss annan utvecklingsverksamhet som närmare anges i 2 § sista strecksatsen och 3 § förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt. Myndigheten utför matematiska bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret och biträder andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem. Vid utveckling av teknik och nya metoder för signalspaning är det ofta nödvändigt att testa systemen i den miljö där de skall vara verksamma för att säkerställa att de fungerar, d.v.s. kan inhämta signaler. Innehållet i signalerna är därvid inte av något intresse. Vid test av signalspaningssystem finns ingen teknisk möjlighet att på förhand sortera ut viss information som undantas från behandlingen. Eftersom signalerna kan innehålla personuppgifter bör den behandling av dessa uppgifter som inhämtningen innefattar ges stöd i lagen. Regeringen föreslår därför att Försvarets radioanstalt skall få behandla personuppgifter för detta ändamål. Av verksamhetens karaktär följer att det inte finns något intresse av att behandla dessa personuppgifter för andra ändamål, t.ex. i underrättelseverksamheten, eller att lämna ut dem till någon annan. Detta bör framgå av lagen. Oavsett vad som i övrigt föreskrivs om behandling för annat ändamål än det för vilka uppgifterna samlats in och utlämnande av uppgifter, får sådana personuppgifter följaktligen inte användas för andra ändamål eller lämnas ut i annat fall än då det följer av offentlighetsprincipen (jfr avsnitt 8.1). Regeringen har vid utformningen av bestämmelsen beaktat *Lagrådets* synpunkter.

Vidare ligger det i sakens natur att uppgifter av aktuellt slag bör gallras efter kort tid. I enlighet med vad som anförs i avsnitt 14 bör den nödvändiga regleringen i denna del ske i förordning.

När det gäller uppgiften i instruktionen att utföra matematiska bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret är denna verksamhet inte av sådan karaktär att motsvarande lagstöd är nödvändigt, eftersom sådana bedömningar inte i någon beaktansvärd utsträckning innefattar behandling av personuppgifter. Regeringen delar därför bedömningen i promemorian att denna verksamhet inte skall anges som ett särskilt ändamål.

8.7 Personuppgifter som får behandlas inom den militära säkerhetstjänsten

8.7.1 Grunder för behandling i den militära säkerhetstjänsten av uppgifter om en person

Regeringens förslag: Uppgifter om en person får behandlas i den militära säkerhetstjänsten för de ändamål som anges i avsnitt 8.6 om

1. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar brott som kan hota rikets säkerhet eller terroristbrott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning,

2. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva underrättelseverksamhet riktad mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen,

3. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarmakten, och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas,

4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet, eller

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Uppgifter om en person skall föras med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behandlingen av en personuppgift föranleds av annat än antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva brottslig verksamhet skall det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhetshotande verksamhet skall föras med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i punkterna 1–3 skall föras med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians men har en annorlunda redaktionell utformning. I promemorian föreslås vidare till skillnad från utredningens förslag att det skall framgå på vilken av de angivna grunderna behandling av personuppgifter sker samt att det

särskilt skall anges om behandlingen varken föranleds av brottsmisstanke eller antagande om utövande av annan säkerhetshotande verksamhet.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 8.6 lämnar regeringen förslag om för vilka ändamål personuppgifter skall få behandlas inom den militära säkerhetstjänsten för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen. I detta avsnitt lämnas förslag på en särskild bestämmelse om de personer om vilka uppgifter får behandlas i verksamheten, som i princip motsvarar 14 § i förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt.

Den militära säkerhetstjänsten bedriver inte brottsutredande verksamhet, utan kommer i förekommande fall in i ett skede före det att förundersökning inletts. Närmare beskrivning av verksamheten finns i avsnitt 4.2. Även om säkerhetstjänsten således inte syftar till att utreda brott är det naturligt att det i verksamheten måste finnas möjlighet att behandla uppgifter som ger anledning att anta att en person har utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar vissa typer av brott. Syftet med en sådan behandling är då inte att närmare utreda det straffrättsliga ansvaret utan att säkerställa säkerheten för de intressen mot vilka brottsligheten riktas.

Regeringen föreslår därför att uppgifter om en person skall få behandlas för de ändamål som anges i avsnitt 8.6 om uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kommer att utöva verksamhet som innefattar brott som kan hota rikets säkerhet eller terroristbrott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Nämda lag trädde i kraft den 1 juli 2003, varför det i lagen bör anges att behandling av uppgifter får ske även vid motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning, dvs. terrorism.

Hot mot rikets säkerhet kan aktualiseras även i samband med verksamhet som inte utgör brott. Uppgifter om en person skall därför kunna behandlas även när de ger grundad anledning att anta att en person utövat eller kommer att utöva underrättelseverksamhet mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen.

Vidare skall uppgifter om en person få behandlas, om uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än den just angivna och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i en anställning hos Försvarmakten och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas. Också i detta avseende är det följaktligen möjligt att behandla personuppgifter även då personen inte kan antas utöva verksamhet som innefattar brott. Det finns nämligen behov av att i säkerhetstjänsten behandla uppgifter om en person även när den verksamhet som personen utövar endast hanteras disciplinärt. Kravet på särskilda skäl innebär dock att personuppgifter inte får behandlas vid en rent bagatellartad förseelse som inte ens om den upprepades eller sammantaget med annan verksamhet skulle föranleda någon åtgärd. Någon ytterligare omständighet erfordras för att behandling skall få ske, t.ex. att det bedöms föreligga risk för upprepning eller att personen i frå-

ga har en sådan position att uppföljning är nödvändig. Som en grundläggande förutsättning gäller, enligt vad som framgår av avsnitt 8.6, att den säkerhetshotande verksamheten skall vara riktad mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen.

Uppgifter om en person skall också få behandlas om personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet eller om uppgifterna har framkommit genom att någon genomgått en säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

När uppgifter behandlas i den militära säkerhetstjänsten är det av integritetsskäl viktigt att man särskiljer olika typer av uppgifter. Särskilt viktigt är det att det inte uppstår missuppfattningar om huruvida någon kan antas bedriva brottslig verksamhet eller inte. Det skall därför anges på vilken av de fyra angivna grunderna som behandlingen äger rum. När uppgifter behandlas om personer som inte misstänks för brott skall detta anges såvida det inte klart framgår på annat sätt. Om det inte heller föreligger grund för antagande att personen har utövat eller kommer att utöva annan säkerhetshotande verksamhet än sådan som innefattar brott skall också detta på motsvarande sätt anges, eftersom även sådana uppgifter får anses vara särskilt känsliga ur integritetssynpunkt. Det är av mycket stor betydelse att denna typ av information fogas till personuppgiften eftersom den i ett senare skede minimerar risken för att uppgiften övertolkas eller på annat vis kommer att värderas felaktigt.

Uppgifter som ger grundad anledning anta att en person bedriver säkerhetshotande verksamhet skall dessutom förses med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

8.7.2 Signalkontrollverksamhet

Regeringens förslag: Personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem får behandlas i den militära säkerhetstjänsten för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Det gäller även känsliga personuppgifter och personnummer. Behandling som särskilt syftar till att identifiera en person får dock endast utföras om det finns grundad anledning att anta att det beträffande personen föreligger sådant antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva säkerhetshotande verksamhet som beskrivits i avsnitt 8.7.1.

Försvarsmakten skall föra en förteckning över de behandlingar som särskilt syftar till att identifiera en person och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen.

Utredningen har föreslagit att Försvarsmaktens signalskyddstjänst skall undantas från bestämmelsen om vilka uppgiftskategorier som får behandlas i den militära säkerhetstjänsten.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I den militära säkerhetstjänsten bedrivs signalkontroll för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem. Sådan kontroll sker ofta rutinmässigt och måste förekomma utan föregående misstanke om samband med säkerhetshotande verksamhet. Kontrollen har till syfte att dels ge en bild av vad främmande signalspaning kan ha uppfattat av befordrad information, dels att kontrollera att totalförsvarets signal-skyddssystem (kryptofunktioner) används och fungerar på önskat sätt. Signalkontrollen kan utöver innehållet i signalmeddelanden också avse om en teknisk utrustning avger oönskade signaler. Resultatet från en signalkontroll utnyttjas i första hand för att förbättra rutinerna vid meddelandeväxling. Signalkontroll avseende totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem sker öppet, d.v.s. de som nyttjar systemen känner till att inhämtning av kommunikation kan förekomma.

Det är naturligt att det vid en signalkontroll behandlas personuppgifter av varierande slag. Det kan dels handla om direkta personuppgifter, t.ex. namn, som förekommer i utväxlade meddelanden, men också uppgifter som endast indirekt kan hänföras till en person, t.ex. uppgift om från vilken kommunikationsenhet ett meddelande härrör.

När en signalkontroll utförs är det inte möjligt att på förhand avgränsa vilka uppgifter som kommer att behandlas. Först efter att det insamlade materialet har bearbetats står det klart om det genom signalkontrollen har uppdagats någon säkerhetshotande verksamhet. Genom den föreslagna bestämmelsen klargörs att sådan behandling av personuppgifter i ett inledande skede kan genomföras, även såvitt avser känsliga personuppgifter och personnummer för vilka särskilt restriktiva bestämmelser gäller (se följande avsnitt). Signalkontroll kan följaktligen bedrivas utan att det på förhand behöver föreligga något antagande om sådan verksamhet som anges i avsnitt 8.7.1.

När det vid en signalkontroll uppdagas säkerhetshotande verksamhet kan det finnas anledning att med utgångspunkt från den lagrade informationen vidta åtgärder för att identifiera en enskild person som kan vara upphovet till verksamheten. En behandling av personuppgifter i detta syfte skall enligt regeringens mening endast få utföras när det finns grundad anledning att anta att personen har utövat någon sådan säkerhetshotande verksamhet som närmare beskrivits i föregående avsnitt. Ett exempel på när sådan behandling kan aktualiseras är när det vid en signalkontroll framkommer att en person – i regel en anställd i Försvarmakten – i ett meddelande som inte är skyddat av krypteringsfunktioner röjer en uppgift som omfattas av sekretess (se vidare avsnitt 4.2). Behandling för att identifiera och möjliggöra vidtagande av åtgärder mot personen kan då utföras med stöd av de bestämmelser som behandlas i avsnitt 8.7.1.

För att möjliggöra kontroll i efterhand av grunden för att en behandling utförts i syfte att identifiera en person skall Försvarmakten föra en förteckning över sådana behandlingar, av vilken skall framgå vilken person som avsetts med behandlingen och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen. Innehållet i en sådan förteckning är naturligtvis känsligt ur integritetssynpunkt och bör därför gallras efter förhållandevis kort tid. Gallringen får dock naturligtvis inte ske på sådant sätt att man därigenom försvårar möjligheten till sådan kontroll och tillsyn som närmare

beskrivs i avsnitt 13. I enlighet med vad som anförs i avsnitt 14 bör den Prop. 2006/07:46
nödvändiga regleringen i denna del ske i förordning.

8.8 Behandling av känsliga personuppgifter

Regeringens förslag: Uppgifter om en persons ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv får behandlas endast såsom komplement till personuppgifter som behandlas på annan grund. Detta förutsätter att behandlingen är absolut nödvändig med hänsyn till syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektiva sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning skall sådana känsliga personuppgifter få användas som sökbegrepp endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians men innehåller inte kravet att behandlingen skall vara oundgängligen nödvändig. Begränsningen av möjligheten att använda känsliga uppgifter som sökbegrepp föreslås av utredningen endast gälla vid sökning i uppgiftssamlingar.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända. *Säkerhetspolisen* anför att uppgifter om en person i polisens verksamhet får kompletteras med känsliga personuppgifter endast när det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen och ifrågasätter varför det skall ställas strängare krav i polisens verksamhet än i försvarsunderrättelseverksamheten. *Registernämnden* anför att den under senare år iakttagit att den tekniska utvecklingen i fråga om datorer, som används inom Säkerhetspolisen, har medfört problem ifråga om tillåtlighet av behandling av personuppgifter. Användningen av fristående analysdatabaser synes enligt nämnden inte kunna ske utan att bestämmelserna i polisdatalagen om behandling av känsliga personuppgifter åsidosätts. Nämnden noterar att utredningen uppmärksammat motsvarande förhållanden när det gäller behandling av känsliga personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens med det undantaget att i promemorian används uttrycket "oundgängligen" i stället för "absolut".

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 13 § personuppgiftslagen (1998:204) finns ett principiellt förbud mot behandling av känsliga personuppgifter. Med känsliga personuppgifter avses uppgifter om en person som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, eller som rör hälsa eller sexualliv. Personuppgiftslagen innehåller i 14–20 §§ en rad undantag från förbudet. I fråga om politiska åsikter stadgas dessutom i 2 kap. 3 § första stycket regeringsformen att anteckning om medborgare i allmänt register inte utan hans samtycke får grundas enbart på hans politiska åskådning.

Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt har många gånger ett befoget intresse av att kunna registrera och på annat sätt behandla känsliga personuppgifter i de verksamheter som omfattas av förslagen. Det kan t.ex. vara nödvändigt inom ramen för Sveriges deltagande i internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I dessa uppdrag ingår ofta att skydda en viss minoritet. För att de svenska enheterna inom en sådan mission skall kunna utföra sina uppgifter kan det därför vara nödvändigt att uppgifter behandlas rörande t.ex. etnisk härkomst eller religiös övertygelse. Här bidrar såväl den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten som Försvarets radioanstalt med underrättelser. Även i övrigt finns det ett behov av att kunna behandla känsliga personuppgifter. Ofta är just det faktum att en person tillhör ett politiskt parti eller annan organisation av grundläggande betydelse från försvarsunderrättelse- eller säkerhetstjänstsynpunkt. En sådan omständighet får dock aldrig utgöra ensam grund för behandlingen. Det ligger således i verksamhetens natur att denna typ av uppgifter kan ha en betydelse för resultatet av den slutliga analysen.

Säkerhetspolisen har påtalat att polisen får komplettera uppgifter om en person med känsliga personuppgifter endast när det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen. Motsvarande gäller för brottsbekämpande verksamhet inom Tullverket, Skatteverket och Kustbevakningen. Den svenska regleringen har i dessa hänseenden sin grund i Europarådets rekommendation No. R(87)15 om användning av personuppgifter inom polissektorn. Begränsningen till behandling som är oundgängligen nödvändig gäller även viss behandling av personuppgifter som inte omfattas av Europarådets rekommendation, t.ex. inom kriminalvården och i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen. I lagen (2005:787) om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet används det modernare begreppet ”absolut nödvändigt”.

I den verksamhet som regleras i de nu lämnade lagförslagen är just uppgifter om etniskt ursprung, politiska åsikter och religiös övertygelse sådana faktorer som är av stor betydelse när det gäller att bedöma personers eller grupper agerande i ett ur försvarsunderrättelseperspektiv relevant avseende. Inte minst gäller detta vid försvarsunderrättelseverksamhet till stöd för svenska militära operationer utomlands, då konflikterna ofta har sitt ursprung i etniska, politiska eller religiösa motsättningar. Självklart måste dock även i de nu aktuella verksamheterna stor försiktighet iaktas med avseende på behandling av känsliga personuppgifter. Att möjligheten att behandla sådana personuppgifter skall användas mycket restriktivt bör framgå genom att det i lagarna anges att sådan behandling får äga rum endast då det är absolut nödvändigt för verksamheten. Kravet bör följaktligen, så som *Säkerhetspolisen* anför, ställas lika högt som inom annan verksamhet. Regeringen föreslår därför att Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt skall få behandla känsliga personuppgifter om en person endast om uppgifterna kompletterar personuppgifter som behandlas på annan grund. Därutöver skall det krävas att behandlingen av känsliga personuppgifter är absolut nödvändig för syftet med behandlingen. Detta innebär exempelvis att det inte är tillåtet att i underrättelseverksamhet föra register över, eller på annat sätt göra anteckningar om, enskilda personer enbart på den grunden att de tillhör en viss etnisk grupp. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall

alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet. Detta bör framgå direkt av lagtexten.

Automatiserad behandling av personuppgifter, i synnerhet i samlingar av uppgifter, ger stora möjligheter att söka och sammanställa information. Dessa möjligheter medför särskilt stora risker för intrång i den personliga integriteten. I syfte att begränsa denna risk finns det anledning att överväga en begränsning av sökmöjligheterna. Samtidigt måste beaktas att just möjligheten att enkelt och snabbt söka information skapar förutsättningar för en rationell verksamhet. Eventuella begränsningar får därför inte vara så snäva att de medför onödiga effektivitetsförluster.

Behovet av rättsliga begränsningar av vilka uppgifter som skall få användas vid sökning gör sig framförallt gällande i fråga om känsliga personuppgifter. I konsekvens med de grundläggande kraven för behandling av känsliga personuppgifter bör sökning efter information om känsliga personuppgifter endast få ske om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Det innebär att en uppgift om t.ex. etnisk härkomst får användas som sökbegrepp bara under den förutsättningen att det är absolut nödvändigt för att få fram den information som behövs för att t.ex. utföra en fredsbevarande eller humanitär insats som åligger svenskt förband eller annan organisationsenhet.

Bestämmelsen om behandling av känsliga personuppgifter och sökning med sådana uppgifter skall vara generell, dvs. den bör gälla såväl för behandling i Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts olika gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar som för annan behandling.

Registernämndens remissynpunkt behandlas i avsnitt 8.10.

8.9 Behandling av personnummer

Regeringens förslag: Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl.

Utredningen har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: –

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dataskyddsdirektivet skall medlemsstaterna bestämma på vilka villkor ett nationellt identifikationsnummer eller något annat vedertaget sätt för identifiering får behandlas. En reglering av användande av personnummer finns således i 22 § personuppgiftslagen (1998:204). Där anges att uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl. Personnummer eller samordningsnummer får därutöver behandlas om den enskilde ger sitt samtycke till det.

En liknande bestämmelse bör av integritetsskäl införas i de båda lagförslagen om personuppgiftsbehandling. Försvarmaktens försvarsunder-

rättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst respektive Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet baserar sig inte på samtycke från den enskilde. Om behandlingen av personnummer eller samordningsnummer inte är klart motiverad med hänsyn till dess ändamål, till vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl skall den inte förekomma.

Bestämmelsen skall vara generell, dvs. den bör gälla såväl för behandling i Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar som för annan behandling.

8.10 Behandling av personuppgifter i vissa fall

Regeringens förslag: Försvarets radioanstalts behandling som innebär inhämtning av uppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter och bearbetning i form av kryptoforcering och språklig översättning skall inte anses som oförenlig med bestämmelserna om grundläggande krav, ändamål samt behandling av känsliga personuppgifter och personnummer.

Utredningen har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna: –

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som redovisats i avsnitt 8.8 har Registernämnden anfört att utredningen har uppmärksammat frågan om hur bestämmelsen om känsliga personuppgifter förhåller sig till den information som Försvarets radioanstalt inhämtar genom signalspaning. Utredningen bedömde att inhämtning av okänd information genom signalspaning inte strider mot bestämmelsen om behandling av känsliga personuppgifter. Utredningen anförde att bestämmelsen måste tillämpas på varje enskild behandling för sig och att inhämtning genom signalspaning är en sådan enskild behandling. Vid denna inhämtning finns överhuvudtaget inget syfte att behandla känsliga personuppgifter, eftersom informationen i detta led av processen ännu är helt okänd.

Det finns emellertid anledning att uppmärksamma frågan om behandlingens laglighet i ett bredare perspektiv. Försvarets radioanstalt behandlar en mycket stor mängd information som inhämtas genom signalspaning (angående begreppet signalspaning, se avsnitt 5.1). Inhämningen sker endast för att Försvarets radioanstalt skall uppfylla sin grundläggande uppgift att genom signalspaning bedriva försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Inhämtning av signaler sker såväl manuellt utan urval som automatiskt med särskilda sökbegrepp. Oavsett hur inhämningen sker tillförs Försvarets radioanstalt stora mängder obearbetad information. I informationen kan det dölja sig uppgifter om enskilda personer och också känsliga personuppgifter och personnummer. Försvarets radioanstalt har utöver den begränsning av inhämningen som användandet av sökbegrepp innebär liten möjlighet att påverka innehållet i den information som inhämtas. I princip inhämtas all den information som träffas av sökbegreppen, oavsett dess relevans för verksamheten. Det är

följaktligen i viss mån okänt för Försvarets radioanstalt vid själva inhämtningen och den efterföljande lagringen vad den inhämtade informationen innehåller. Därtill kommer att informationen ofta är såväl krypterad som avfattad på ett främmande språk. Det är i detta skede således inte möjligt för myndigheten att ”censurera” innehållet i information som på detta sätt kommer in i elektronisk form genom att ta bort t.ex. känsliga personuppgifter. Det är först sedan de inhämtade signalerna lagrats och därefter bearbetats genom att signalskyddet forcerats och informationen översatts som informationen kan tas fram i klartext eller sändningarnas innehåll kan beskrivas. Det är då myndigheten får klart för sig om det insamlade materialet innehåller personuppgifter och om det även är fråga om t.ex. känsliga personuppgifter.

Med hänsyn till att de inhämtade signalerna således utan Försvarets radioanstalts vetskap kan innehålla personuppgifter, kan fråga uppkomma om myndigheten i ett initialt skede kan anses behandla dessa personuppgifter enligt de regler om ändamål m.m. som föreslås här. För att undvika oklarhet föreslår regeringen därför en uttrycklig bestämmelse om att myndighetens behandling som innebär inhämtning av uppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter och bearbetning i form av kryptoforcering och språklig översättning inte skall anses som oförenlig med bestämmelserna om grundläggande krav, ändamål samt behandling av känsliga personuppgifter och personnummer i det skede av behandlingen då det ännu inte kunnat fastställas om den inhämtade, lagrade eller bearbetade informationen innehåller personuppgifter. Först sedan uppgifterna bearbetats genom kryptoforcering och språklig översättning kan Försvarets radioanstalt konstatera om det är fråga om personuppgifter. Därefter får inte ytterligare personuppgiftsbehandling, som t.ex. vidare bearbetning eller lagring, ske utan att behandlingen överensstämmer med de övriga bestämmelser som föreslås gälla för personuppgiftsbehandlingen.

9 Utlämnande av uppgifter

9.1 Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

Regeringens förslag: Endast enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att uppgifter får lämnas ut på sådant medium även i andra fall.

Utredningens förslag innebär att utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling inte regleras särskilt.

Remissinstanserna har inte något att invända.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifter från den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten eller Försvarets radioanstalt kan lämnas ut på

traditionellt sätt i muntlig eller skriftlig form. Utlämnande kan också ske i elektronisk form på medium för automatiserad behandling, t.ex. genom användning av e-post, genom utlämnande på diskett eller cd-rom, eller genom direktåtkomst. Direktåtkomst, som får anses vara den känsligaste formen av utlämnande, behandlas i följande avsnitt. Att till en mottagare dagligen på medium för automatiserad behandling, t.ex. e-post, översända större mängder uppgifter liknar dock i praktiken en direktåtkomst till gemensamt tillgängliga samlingar av uppgifter. Med hänsyn härtill bör båda formerna av elektroniskt utlämnande författningsregleras.

Utlämnande på medium för automatiserad behandling innebär som regel att informationen lämnas ut i elektronisk form på ett sådant sätt att mottagaren kan bearbeta informationen. Detta innebär effektivitetsvinster för mottagaren, samtidigt som det kan innebära risker för den personliga integriteten. Möjligheten till utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling bör därför begränsas.

I Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet aktualiseras med hänsyn till verksamheternas art i huvudsak utlämnande på medium för automatiserad behandling till annan svensk myndighet och till annan stat eller internationell organisation inom ramen för det internationella underrättelse- och säkerhetssamarbetet. Sekretessnivån är i övrigt sådan att utlämnande av uppgifter sällan kommer i fråga. Av verksamheternas karaktär följer vidare att mycket höga säkerhetskrav ställs för att utlämnande skall få ske. Kan dessa säkerhetskrav inte efterlevas, sker inte utlämnande på medium för automatiserad behandling, utan i stället t.ex. i pappersform.

Av ovanstående följer att utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling endast i begränsad utsträckning kommer i fråga. Det bör dock finnas utrymme för att när så är möjligt utnyttja datorsystem för utlämnande. Mot den bakgrunden anser regeringen att utlämnande av enstaka uppgifter på medium för automatiserad behandling, t.ex. i ett e-postmeddelande, bör kunna ske när ett sådant utlämnande är möjligt enligt de föreslagna lagarna, sekretesslagen och andra tillämpliga föreskrifter. Däremot bör det, liksom när det gäller direktåtkomst, finnas ytterligare begränsningar av möjligheten att få tillgång till större mängder uppgifter. Sådant utlämnande bör därför bara få ske om regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att uppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling i större omfattning. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

9.2 Direktåtkomst

Regeringens förslag: Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar också de ytterligare föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten som behövs.

Utredningens förslag innebär att direktåtkomst endast regleras såvitt avser uppgifter i angivna databaser och att vilka som får ha direktåtkomst också kan anges i särskilda beslut.

Remissinstanserna har inte något att erinra mot lagförslagen men har anfört synpunkter på vilka myndigheter som i förordning skall ges möjlighet till direktåtkomst.

Promemorians förslag skiljer sig från regeringens i huvudsak när det gäller möjligheten att bestämma vilka som skall få ha direktåtkomst i särskilda beslut. Promemorians förslag gäller inte bara samlingar av uppgifter utan är generellt tillämpligt.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* anför att en lagreglering av vilka som skall ha direktåtkomst bör övervägas.

Skälen för regeringens förslag: I personuppgiftslagen finns inte några bestämmelser som reglerar möjligheten till direktåtkomst till uppgifter som behandlas automatiserat. Direktåtkomst innebär att någon har direkt tillgång till en uppgiftssamling och kan söka efter information i denna, utan att kunna påverka innehållet i uppgiftssamlingen. Mottagare med direktåtkomst kan i regel också kopiera informationen och därefter bearbeta den. Informationsöverföringen sker utan att den som ansvarar för uppgiftssamlingen i det enskilda fallet tar ställning till om informationen skall lämnas ut. I många registerförfattningar och andra författningar om behandling av personuppgifter finns bestämmelser som reglerar direktåtkomst till myndigheters uppgiftssamlingar.

Myndigheters möjlighet att ta del av varandras information genom direktåtkomst begränsas av sekretesslagens bestämmelser. Direktåtkomst innebär att den myndighet som har sådan åtkomst fritt kan avgöra vilka uppgifter den vill ta del av. Om en myndighet har direktåtkomst till uppgifter får dessa därför anses utlämnade i och med att ett system för direktåtkomst upprättats. Det saknar därvid betydelse om myndigheten faktiskt använder sig av en viss uppgift eller inte. Om uppgifter i en uppgiftssamling omfattas av sekretess som innebär att den myndighet som har direktåtkomst vid en prövning enligt sekretesslagen inte med säkerhet skulle ha rätt att ta del av uppgifterna, bör myndigheten därför inte heller kunna få direktåtkomst till en uppgiftssamling.

Mot ovanstående bakgrund bör direktåtkomst endast komma i fråga avseende uppgifter för vilka det inte är föreskrivet sekretess, uppgifter som enligt lag eller förordning skall lämnas ut till den som har direktåtkomst (se 14 kap. 1 § sekretesslagen) eller uppgifter som med stöd av generalklausulen i 14 kap. 3 § sekretesslagen får lämnas ut rutinmässigt efter en på förhand gjord intresseavvägning.

Av de sekretess- och säkerhetskrav som gäller för de nu aktuella verksamheterna följer att direktåtkomst till uppgifter i myndigheternas gemensamt tillgängliga uppgiftssamlingar endast i mycket begränsad utsträckning kan komma i fråga. Utlämnande genom direktåtkomst kan dock i vissa fall aktualiseras, och det bör för dessa fall finnas en reglering som närmare anger förutsättningarna för sådan åtkomst. Direktåtkomst till andra uppgifter än sådana som finns i uppgiftssamlingar aktualiseras överhuvudtaget inte, varför direktåtkomsten bör begränsas till samlingar av uppgifter som är gemensamt tillgängliga.

Eftersom en bestämmelse om direktåtkomst inte har någon sekretessbrytande verkan i sig är en förutsättning för att direktåtkomst skall kunna komma i fråga att de aktuella uppgifterna inte omfattas av sekretess eller att det finns en skyldighet enligt sekretesslagen eller annan lag eller förordning att lämna ut de aktuella uppgifterna till den som får ha direktåtkomst.

Bedömningen av vilka som skall få ha direktåtkomst måste göras efter en avvägning mellan hänsynen till å ena sidan myndigheternas effektivitet och å andra sidan de registrerades integritet. Vid denna avvägning måste också beaktas den sekretess och säkerhet i övrigt som gäller inom de aktuella verksamheterna. Av verksamhetens karaktär följer också att det är ett grundläggande krav att myndigheternas information inom såväl försvarsunderrättelseverksamheten som säkerhetstjänsten inte sprids till obehöriga. Direktåtkomst för andra än svenska myndigheter kan mot denna bakgrund inte komma i fråga.

I andra registerförfattningar anges vanligen i lag vilka myndigheter som får ha direktåtkomst, medan det överläts till regeringen att närmare bestämma omfattningen av sådan direktåtkomst. Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är dock av sådan karaktär att det inte är självklart att samma lösning skall väljas för dessa verksamheter, i synnerhet försvarsunderrättelseverksamheten. I avsnitt 7.1 presenteras en rad skäl för varför det inte är lämpligt att detaljreglera denna verksamhet i lag. Dessa skäl gör sig gällande även i fråga om regleringen av direktåtkomst. Regeringen delar mot den bakgrunden inte *Försvarsmaktens* uppfattning att det finns anledning att överväga lagreglering av vilka som skall kunna ges direktåtkomst. Där emot anser regeringen med hänsyn till behovet av insyn att regleringen av vilka som får ha direktåtkomst bör framgå av förordning. I vilken utsträckning de i förordning angivna myndigheterna skall ges direktåtkomst till uppgifter bestäms av regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, genom föreskrifter eller beslut i enskilda fall om omfattningen av direktåtkomsten. Bestämmelsen har i enlighet med *Lagrådets* förslag utformats som en informationsbestämmelse.

9.3 Överföring av personuppgifter till andra länder

Regeringens förslag: Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt får föra över personuppgifter till andra länder eller mellanfolkliga organisationer om sekretess inte hindrar det. Som en ytterligare förutsättning gäller att överföringen av uppgifter är nödvändig för att myndigheten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet. Begränsningarna skall gälla om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att överföring får ske även i andra fall då det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. I utredningens förslag till rubrik – dock inte i paragrafen – används be-

greppet tredje land. Utredningen föreslår vidare att personuppgifter skall få överlämnas även när det annars är nödvändigt för verksamheten. Utredningens förslag saknar möjlighet för regeringen att föreskriva om utlämnande i vissa fall.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända. *Göteborgs universitet* anser emellertid att utredningens förslag ger Försvarmakten och Försvarets radioanstalt en allt för stor frihet utan någon överprövning före utlämnandet. Universitetet föreslår att myndigheterna skall ha ett särskilt skriftligt tillstånd för varje utlämnande av personuppgifter till ett annat land.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men omfattar inte mellanfolkliga organisationer.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Justitieombudsmannen* påpekar att bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter eller beslut om överföring i andra fall kan formuleras tydligare.

Skälen för regeringens förslag: Det är enligt 33 § personuppgiftslagen (1998:204) förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. Med tredje land avses, enligt 3 §, en stat som inte ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Från förbudet finns vissa undantag i 34 §, bl.a. för överföring till länder som har anslutit sig till Europarådets dataskyddskonvention. Enligt 35 § andra stycket har regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att föreskriva om undantag från förbudet, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse eller om det finns tillräckliga garantier till skydd för de registrerades rättigheter.

Bestämmelser om överföring av personuppgifter till andra länder finns även i Europarådets dataskyddskonvention, genom ett tilläggsprotokoll som Sverige undertecknade den 8 november 2001. Enligt artikel 2 första punkten i tilläggsprotokollet skall varje part endast möjliggöra överföring av personuppgifter till en mottagare som lyder under en stats eller en organisations jurisdiktion och som inte är part i konventionen, om staten eller organisationen tryggar en tillräcklig grad av skydd för den avsedda uppgiftsöverföringen. Som undantag från första punkten får en part tillåta överföring om det är tillåtet enligt den nationella lagstiftningen på grund av den registrerades särskilda intressen, eller när legitima intressen överväger, i synnerhet viktiga allmänna intressen.

Utlämnande av uppgifter till andra länder kan för Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts del behöva ske inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet. Av 3 § lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och 3 § den därtill hörande förordningen framgår att Försvarmakten och Försvarets radioanstalt under vissa förutsättningar får, enligt regeringens bestämmande, samarbeta i underrättelsefrågor med andra länder. Utlandssamarbete är också för den militära säkerhetstjänsten en naturlig del av verksamheten. Utbyte av information är nödvändigt för att Sverige skall kunna få del av sådan information som landet behöver men som kräver resurser som saknas.

Av 5 § förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt framgår att uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en internationell organisation, om utlämnandet tjänar den svenska statsledningen eller det svenska totalförsvaret. De uppgifter som Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt lämnar till andra länder och internationella organisationer får enligt samma bestämmelse dock inte vara till skada för svenska intressen.

Sveriges allt bredare medverkan i det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet kräver att statsmakterna genom underrättelsetjänsten får erforderlig information att lägga till grund för konfliktförebyggande åtgärder, krishantering, planering och beslut om insats. Vidare krävs att information kan lämnas som stöd för insatsstyrkornas säkerhet och operationer i missionsområdet. Underrättelsefunktionen är en förutsättning för styrkornas säkerhet, för deras förmåga att lösa sina uppgifter, för kontroll av bevakningsområdet och för att kunna leda lokala förhandlingar. I krislägen då internationella insatser övervägs krävs också snabba konsultationer mellan alla de stater och organisationer som överväger att delta (jfr prop. 2001/02:10 s. 245 f.).

Mot ovanstående bakgrund framgår att det är av stor betydelse att uppgifter kan utbytas med andra länder även om det medför en överföring av personuppgifter till ett tredje land enligt personuppgiftslagen eller till en mottagare som inte är part i dataskyddskonventionen. Möjligheten att inom det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet utbyta uppgifter med andra länder utgör ett sådant legitimt allmänt intresse som avses i dataskyddskonventionen. I de föreslagna lagarna skall därför finnas en bestämmelse som medger att personuppgifter förs över till ett annat land. Överföring av personuppgifter skall dock endast få ske om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet. Som *Lagrådet* har påpekat finns behov av att under samma förutsättningar som gäller för överföring till tredje land överföra uppgifter till mellanfolklig organisation. För att tydliggöra att bestämmelsen också avser sådan överföring har detta särskilt angetts i bestämmelsen.

Vid utlämnande av uppgifter till utlandet tillämpar såväl Försvarmakten som Försvarets radioanstalt stränga säkerhetskrav för att skydda sin egen verksamhet. Det allmänna intresse som motiverar möjligheten att utbyta uppgifter med andra länder bör följaktligen ges företräde framför enskildas intresse av integritetsskydd vid automatiserad behandling, när utlämnandet sker på de närmare villkor som anges i lagen.

Bestämmelsen i 5 § förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt motsvarar 3 § förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet. Det är därför av systematiska skäl inte lämpligt att överföra denna bestämmelse direkt till lagarna, utan en sådan reglering bör också i nu aktuellt avseende ske i förordning (se vidare avsnitt 9.4).

De krav som ställs för överföring av personuppgifter gäller i förhållande till alla länder. Det kan därför övervägas om bestämmelsen skall begränsas till att endast omfatta överföring till tredje land. Personuppgiftslagens reglering om överföring av personuppgifter till tredje land grundas på bestämmelser i dataskyddsdirektivet. Med tredje land avses en stat

som inte ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och följaktligen inte är bunden av direktivet och därmed inte kan förutsättas ha en adekvat skyddsnivå. Som redogjorts för i avsnitt 6.1.2 och 6.1.3 omfattas inte behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet av dataskyddsdirektivet. I fråga om sådana personuppgifter som de nu föreslagna lagarna reglerar saknar det alltså betydelse om utlämnande sker till ett land som omfattas av dataskyddsdirektivet eller till ett tredje land i personuppgiftslagens mening. Det framstår därför som mindre lämpligt att i de föreslagna lagarna använda begreppet tredje land med den definition som ges i personuppgiftslagen.

Till skillnad från dataskyddsdirektivet är dataskyddskonventionen tillämplig även i fråga om sådan verksamhet som regleras av de föreslagna lagarna. En möjlighet vore därför att här definiera tredje land som en stat som inte omfattas av denna konvention. Mot bakgrund av att begreppet tredje land redan har en legal definition bör det dock inte i de föreslagna lagarna ges en annan innebörd. Eftersom de angivna förutsättningarna för överföring av personuppgifter är relevanta i förhållande till alla länder saknas det också anledning att på annat sätt ange en begränsning av bestämmelsens tillämplighet till stater som inte omfattas av dataskyddskonventionen. Med den föreslagna lydelsen uppfyller bestämmelserna i vart fall de krav dataskyddskonventionen ställer på nationell lagstiftning i fråga om överföring av personuppgifter till andra länder.

Det internationella samarbetet befinner sig i en dynamisk utveckling. Det är omöjligt att förutse när eller på vilket sätt som uppgifter i de aktuella verksamheterna behöver sändas till andra länder. Av bestämmelsen bör därför framgå att begränsningen av möjligheten att överföra uppgifter gäller om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att överföring får ske även i andra fall då det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt. Regeringen har vid utformningen av undantagsregeln följt *Lagrådets* förslag.

Undantagsregeln motiveras av att det exempelvis vid ett förband i utlandsstyrkan inom Försvarmakten i vissa situationer är nödvändigt att överlämna underrättelser till ett organ i en annan stats väpnade styrkor som inte kan sägas vara ett underrättelse- eller säkerhetsorgan.

Göteborgs universitet har föreslagit att utlandssamarbete som innefattar utlämnande av personuppgifter skall föregås av ett skriftligt tillstånd. Det utlandssamarbete som bedrivs och föreslås bedrivs sker enligt regeringens närmare bestämmande (se ovan). Försvarmakten och Försvarets radioanstalt skall till Regeringskansliet anmäla frågor om att etablera och upprätthålla sådant samarbete samt lämna information om viktiga frågor som uppkommer, 4 § förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet. Myndigheterna skall också informera Försvarets underrättelsenämnd, som utövar tillsyn över försvarsunderrättelseverksamheten, om de principer som tillämpas för samarbetet samt lämna uppgift om med vilka länder och organisationer som samarbete sker. Myndigheterna skall vidare sedan samarbetet etablerats informera nämnden om omfattningen av samarbetet och, när det bedöms påkallat, om resultatet, erfarenheterna och den fortsatta inriktningen av samarbete, 6 § nämnda

förordning. Dessa bestämmelser i förening med den nu föreslagna bestämmelsen om överföring av personuppgifter till andra länder begränsar enligt regeringens mening Forsvarsmaktens och Försvarets radioanstalts möjligheter att bedriva samarbete med andra länder i tillräcklig grad.

Bestämmelsen reglerar inte formerna för överföring av uppgifter. De berörda myndigheterna får från fall till fall bedöma på vilket sätt uppgifter skall föras över. Med hänsyn till den sekretessbedömning som krävs aktualiseras dock inte direktåtkomst vid överföring till andra länder (se avsnitt 9.2).

9.4 Sekretess och utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet eller internationell organisation

Regeringens bedömning: Bestämmelser utöver vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100) om förutsättningarna för utlämnande av uppgifter för vilka sekretess gäller till en utländsk myndighet eller en internationell organisation behöver inte meddelas i lag utan kan regleras i förordning.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100) får uppgift för vilken sekretess gäller inte röjas för utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation annat än om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart, att det är förenat med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen.

Uppgifter som behandlas i Forsvarsmaktens försvarsunderrättelse- och säkerhetstjänst och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet omfattas i stor utsträckning av sekretess av olika grad. Enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgift som angår Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Enligt 2 § samma kapitel gäller sekretess för uppgift som angår verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs.

I myndigheternas verksamhet finns ett behov av att kunna lämna ut även sådana uppgifter för vilka sekretess gäller till utländska samarbetspartners. En bestämmelse som ger sådan möjlighet återfinns i dag i 5 § förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Forsvarsmakten och Försvarets radioanstalt. Bestämmelsen har sekre-

tessbrytande karaktär och reglerar inte på vilket sätt uppgifterna får lämnas ut, dvs. om det får ske genom utlämnande på papper eller i elektronisk form.

För att även fortsättningsvis skapa goda förutsättningar för internationellt samarbete inom underrättelse- och säkerhetstjänsten bör även det nya regelverket innehålla en bestämmelse motsvarande 5 § i förordningen om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt. I syfte att undvika detaljreglering i lagarna och skapa utrymme för långsiktig flexibilitet bör den närmare regleringen av förutsättningarna för sådant utlämnande liksom hittills ske i förordningsform. Något konstitutionellt hinder mot att regeringen genom förordning medger att annars sekretessbelagda uppgifter lämnas ut myndigheter emellan föreligger inte, såvida inte sådant uppgiftsutbyte regleras exklusivt i lag.

10 Enskildas rättigheter

10.1 Information till den enskilde

Regeringens förslag

Information skall lämnas självmant

När uppgifter om en person samlas in i den militära säkerhetstjänsten från personen själv skall Försvarmakten i samband därmed lämna denne information om behandlingen av uppgifterna. Informationen skall omfatta bl.a. uppgift om ändamålen med behandlingen och all övrig information som behövs för att den om vilken uppgifter behandlas skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen. Informationen behöver inte lämnas om sådant som denne redan känner till.

Information skall lämnas efter ansökan

Försvarmakten och Försvarets radioanstalt är skyldiga att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om huruvida personuppgifter som rör den sökande behandlas eller inte. Om sådana uppgifter behandlas skall skriftlig information lämnas också om bl.a. vilka uppgifter som behandlas och ändamålen med behandlingen.

Information skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

Information behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknade. Detta gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten

Undantag från informationsskyldigheten skall göras vid sekretess.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med promemorians. Utredningen föreslår att Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt självmant skall lämna den registrerade information om personuppgiftsbehandling även när uppgifter om en person samlas in från personen själv i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet respektive i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända. *Göteborgs universitet* föreslår att det införs en bestämmelse om underrättelse till den registrerade i efterhand. En vetskap om att den registrerade i efterhand skall få kännedom om det som beslutats och registrerats medför, enligt universitetet, att den prövning som skall göras sker på ett mer ansvarsfullt sätt.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian har emellertid föreslagits att information inte skall behöva lämnas i den utsträckning detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 23–27 §§ personuppgiftslagen (1998:204) finns bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att lämna information till den registrerade. Bestämmelserna reglerar två olika situationer. Den första situationen avser det fall att personuppgifter samlas in från personen själv eller från någon annan källa. Den personuppgiftsansvarige skall i dessa fall lämna den registrerade information självmant. Olika regler gäller dock beroende på om personuppgifterna samlas in från den registrerade själv eller om de samlas in från någon annan, 23–25 §§. Den andra situationen gäller när den enskilde ansöker om att få besked om personuppgifter som rör denne behandlas eller inte. Den personuppgiftsansvarige skall i dessa fall lämna information inom viss tid. Visst undantag görs för personuppgifter i löpande text, 26 §. I båda situationerna gäller att bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt alltid går före informationskyldigheten, 27 §.

Information skall lämnas självmant

Den information som den personuppgiftsansvarige enligt personuppgiftslagen självmant skall lämna en enskild då personuppgifter samlats in från den enskilde själv skall omfatta uppgifter om den personuppgiftsansvariges identitet, ändamålen med behandlingen samt övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter, 23 och 25 §§. Information behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till. Denna informationskyldighet förutsätter att personuppgifter samlas in från den registrerade vid någon form av direktkontakt med denne. I den militära säkerhetstjänsten samlas personuppgifter till viss del in vid direktkontakt med den registrerade. Självfallet erhåller den militära säkerhetstjänsten tydligare och mer fullständiga uppgifter om uppgiftslämnaren känner ett förtroende för den som skall ha uppgiften. Likaså ökar samarbetsviljan om uppgiftslämnaren förstår vikten av att uppgiften lämnas. En informationsbestämmelse motsvarande

den i 23 och 25 §§ personuppgiftslagen skall därför gälla vid behandling av personuppgifter inom den militära säkerhetstjänsten.

När det gäller behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är situationen en annan. Försvarsunderrättelseverksamheten skall avse utländska förhållanden och bedrivs till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. För Försvarets radioanstalts del gäller att myndigheten bedriver försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet genom signalspaning, dvs. genom att myndigheten med mottagarsystem och andra elektroniska hjälpmedel registrerar telesändningar och signaler. Uppgifter inhämtas följaktligen inte direkt från den registrerade. Inom Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet sker visserligen viss inhämtning från enskilda, men sådan inhämtning avser normalt inte uppgifter om den enskilde som lämnar informationen. I den utsträckning inhämtning sker från enskilda bedrivs denna verksamhet dessutom under sådana förhållanden att det undantag från informationsskyldigheten som behandlas nedan alltid skulle vara tillämpligt. Regeringen föreslår därför inte någon motsvarande informationsbestämmelse såvitt avser behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Regeringen beaktar härvid att dataskyddsdirektivet inte är tillämpligt på den aktuella verksamheten (se avsnitt 6.1.3). Att dataskyddsdirektivet inte medger undantag från informationsskyldigheten utgör följaktligen inget hinder mot den föreslagna regleringen.

Om personuppgifter har samlats in från någon annan källa än den registrerade skall, enligt 24 § personuppgiftslagen, den personuppgiftsansvarige självständigt lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna när de registreras. Informationen behöver dock inte lämnas om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifter i en lag eller någon författning.

Frågan om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet regleras i de här föreslagna lagarna och i de förordningar som kommer att utarbetas. Den registrerade kan således genom att ta del av bestämmelserna få klart för sig på vilket sätt personuppgifterna behandlas i dessa verksamheter. Det saknas därför anledning att föreslå en bestämmelse med motsvarande innehåll som i 24 § personuppgiftslagen.

Information skall lämnas efter ansökan

Enligt 26 § personuppgiftslagen har enskilda rätt att efter ansökan få information av den personuppgiftsansvarige om personuppgifter som rör den registrerade behandlas eller inte. Om uppgifter behandlas skall information lämnas om vilka uppgifter det rör sig om, varifrån uppgifterna har hämtats, ändamålen med behandlingen och till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna har lämnats ut. Ansökan skall göras skriftligen hos den personuppgiftsansvarige och vara undertecknad av den sökande själv. Information skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information

dock lämnas senast efter fyra månader. Information behöver emellertid inte lämnas beträffande personuppgifter som behandlas endast i löpande text som ännu inte fått sin slutliga utformning eller som utgör minnesanteckningar, under förutsättning att uppgifterna inte har lämnats ut till tredje man.

I promemorian har med hänvisning till Personuppgiftslagsutredningens förslag (SOU 2004:6) föreslagits att information inte skall behöva lämnas i den utsträckning detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Regeringen har emellertid i samband med att utredningens förslag behandlats uttryckligen tagit ställning mot att införa en sådan generell bestämmelse (prop. 2005/06:173 s. 49 f). Flera remissinstanser ifrågasatte förslaget förenlighet med dataskyddsdirektivet. Direktivet är visserligen inte tillämpligt på de aktuella verksamheterna, men rätten att få registerutdrag på begäran är en grundläggande princip som varit styrande för dataskyddslagstiftningen alltsedan 1973 års datalag antogs. Även vid personuppgiftsbehandling i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst respektive i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är det angeläget att varje registrerad har rätt att efter begäran få viss information från myndigheterna. Det finns enligt regeringens mening inte några tungt vägande skäl att för dessa verksamheter göra avsteg från den ovan angivna principen. Promemorians förslag bör därför inte genomföras i denna del.

Det kan däremot finnas anledning att förtydliga innebörden av informationsskyldigheten. Att information inte kan lämnas när det är omöjligt är självklart och behöver inte föreskrivas i lag. Regeringen uttalade när personuppgiftslagen infördes att den personuppgiftsansvarige endast är skyldig att använda de sök- och sammanställningsmöjligheter som denne förfogar över för att få fram informationen (prop. 1997/98:44 s. 83). I promemorian har framhållits att en begäran om registerutdrag kan föranleda oproportionerliga arbetsinsatser t.ex. när det gäller uppgifter som inhämtats genom signalspaning och som befinner sig i olika stadier av bearbetning. När det gäller denna fråga vill regeringen framhålla att det är självklart att bestämmelsen om registerutdrag inte innebär någon skyldighet för Försvarets radioanstalt att vidta bearbetningsåtgärder i form av dekryptering och översättning av information endast i syfte att kunna bedöma om informationen kan lämnas ut till den som begärt ett registerutdrag. Sådana bearbetningsåtgärder skall bara vidtas i den utsträckning verksamhetens behov föranleder det. Skyldigheten att använda de sök- och sammanställningsmöjligheter som står till förfogande omfattar följaktligen endast sådana uppgifter som redan är tillgängliga utan att någon ytterligare åtgärd måste vidtas. Det finns inget behov ur integritetsskyddssynpunkt att utsträcka informationsskyldigheten längre än så.

Göteborgs universitet föreslår att Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt i efterhand skall underrätta den registrerade om behandling som ägt rum. Detta skulle, enligt universitetets mening, få till följd att den prövning som skall göras av respektive myndighet sker på ett mer ansvarsfullt sätt. Som anförts tidigare är Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet av sådan art att det med hänsyn till verksamheterna inte är möjligt att ålägga myndigheterna en skyldighet att själv-

mant informera den enskilde om behandling som äger rum. Samma överväganden gör sig gällande här. För att förstärka skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter inom dessa verksamheter föreslår regeringen att en särskild granskning till skydd för integriteten skall ske, se avsnitt 13.

Undantag från informationsskyldigheten

Många uppgifter som behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är hemliga såväl med hänsyn till Sveriges förhållande till främmande makt som till skydd för rikets säkerhet, 2 kap. 1 och 2 §§ sekretesslagen (1980:100). Det är också viktigt att skydda uppgiftslämnare och arbetsmetoder. Den informationskyldighet som föreslås i detta avsnitt skall därför, på motsvarande sätt som anges i 27 § personuppgiftslagen, inte gälla i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

Bestämmelserna om enskildas rätt till information hör till de viktigaste medlen för att personuppgifter inte skall behandlas på ett sätt som kan medföra att enskildas personliga integritet kränks. Den sekretess som gäller för uppgifter i de verksamheter som regleras i de föreslagna lagarna innebär emellertid att information sällan kommer att lämnas av myndigheterna. Utan kunskap om vilka uppgifter som behandlas kommer den enskilde inte att kunna kontrollera att uppgifter om honom eller henne behandlas korrekt och i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet. Mot denna bakgrund lämnas i avsnitt 13 förslag om att en särskild granskning till skydd för den personliga integriteten skall äga rum. Bestämmelser om information fyller dock en viktig funktion i de fall där sekretess inte gäller för uppgifterna.

10.2 Rättelse

Regeringens förslag: Försvarmakten och Försvarets radioanstalt skall på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med respektive lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Myndigheterna skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta är omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Utredningen förslår att det i en bestämmelse skall anges att bestämmelserna om rättelse i personuppgiftslagen (1998:204) skall gälla vid behandling av personuppgifter enligt lagförslagen.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända. *Kammarrätten i Stockholm* påtalar att juridiska personer inte kommer att omfattas av en lagreglerad rätt till rättelse genom den av utredningen före-

slagna hänvisningen till personuppgiftslagen vad gäller rätten till rättelse av felaktiga uppgifter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den personuppgiftsansvarige är, enligt 28 § personuppgiftslagen, skyldig att på begäran av den registrerade rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte behandlats i enlighet med lagen eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Den personuppgiftsansvarige har även, med vissa undantag, en skyldighet att underrätta tredje man till vilken uppgifterna lämnats ut om korrigeringsåtgärden.

Att en personuppgift rättas innebär att den ersätts eller kompletteras med korrekta uppgifter. Med blockering avses en åtgärd som vidtas för att personuppgifter skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren. Att en uppgift utplånas innebär att den förstörs så att den inte kan återskapas.

Det är av väsentlig betydelse för den enskilde att personuppgifter som behandlas felaktigt hos Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt rättas för att intrång i den personliga integriteten skall undvikas. Bedömningen av om en uppgift har behandlats felaktigt måste göras mot bakgrund av de bestämmelser som gäller för behandlingen. En bestämmelse som ger den enskilde rätt att, på motsvarande sätt som gäller enligt 28 § personuppgiftslagen, påkalla Försvarmaktens eller Försvarets radioanstalts aktivitet för att korrigera uppgifter skall därför tillämpas vid behandling av personuppgifter enligt de föreslagna författningarna. Försvarmakten och Försvarets radioanstalt har redan på grundval av förslaget till grundläggande krav på behandling av personuppgifter skyldighet att på eget initiativ korrigera felaktiga personuppgifter (se avsnitt 8.4).

Lagförslagen omfattar inte, till skillnad mot utredningens förslag, behandling av uppgifter om juridiska personer (se övervägandena i denna del i avsnitt 7.3). Det ligger emellertid i myndigheternas eget intresse att de uppgifter som behandlas är riktiga, även när uppgifterna avser annat än fysiska personer.

10.3 Skadestånd

Regeringens förslag: Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med de föreslagna lagarna eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna har orsakat. Ersättningskyldigheten skall i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarmakten och Försvarets radioanstalt visar att felet inte berodde på myndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända. *Göteborgs universitet* föreslår att preskriptionsregler för rätten till skadestånd i anledning av brott införs så att preskriptionstiden räknas från den tidpunkt den skadelidande får kännedom om den skadebringande handlingen och inte, som normalt, från tidpunkten då den

skadebringande handlingen företogs. Universitetet menar att skadeståndsrätten annars blir utan verkan eftersom den skadelidande kanske får kännedom om den skadebringande handlingen först lång tid efter det att handlingen vidtogs.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Justitiekanslern* har anmärkt att eftersom skadestandsregleringen inte kopplas till personuppgiftslagen krävs en ändring i förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndspråk mot staten om avsikten är att Justitiekanslern skall handlägga anspråk med anledning av felaktig personuppgiftsbehandling.

Skälen för regeringens förslag: Den personuppgiftsansvarige skall, enligt 48 § personuppgiftslagen (1998:204), ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med lagen har orsakat. Ersättningsskyldigheten kan, som framgår av bestämmelsen, jämkas om den personuppgiftsansvarige visar att felet inte berodde på honom eller henne. Den personuppgiftsansvarige är således ersättningsskyldig gentemot den registrerade så snart en behandling av personuppgifter har skett i strid med någon bestämmelse i lagen, såsom t.ex. någon av bestämmelserna om grundläggande krav på personuppgiftsbehandlingen. Det krävs inte att den personuppgiftsansvarige har haft uppsåt att handla i strid med lagen eller varit oaktsam. Ersättningsskyldighet föreligger alltså även när den personuppgiftsansvarige bevisligen är oskyldig till felet (prop. 1997/98:44 s. 107). Bakgrunden till denna stränga reglering är att bestämmelsen om skadestånd, precis som enskildas rättigheter i övrigt enligt lagen – rätt till information och rättelse m.m. – har till syfte att skydda människor mot kränkning av den personliga integriteten genom behandling av personuppgifter.

Även de lagar som föreslås här syftar till att skydda människors personliga integritet. Motsvarande rätt till skadestånd för den enskilde bör därför finnas för skada och kränkning som uppstår när Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt behandlar uppgifter i strid med bestämmelserna i de föreslagna lagarna. Eftersom regeringen i de föreslagna lagarna bemyndigas att meddela vissa föreskrifter som kan vara av betydelse ur integritetsskyddssynpunkt, t.ex. om utlämnande (se avsnitt 9), bör skadeståndsskyldighet också kunna komma ifråga när personuppgifter behandlas i strid med föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna.

Göteborgs universitet har i sitt remissvar föreslagit att preskriptionstiden för rätten till skadestånd skall räknas från den tidpunkt då den skadelidande får kännedom om den skadebringande handlingen och inte från tidpunkten då den skadebringande handlingen företogs. Eftersom den skadelidande kanske får kännedom om den skadebringande handlingen först lång tid efter det att handlingen vidtogs anser universitetet att skadeståndsrätten i annat fall riskerar att bli utan verkan.

Preskriptionstiden i fråga om fordringar i allmänhet är som huvudregel 10 år från fordringens tillkomst, 2 § preskriptionslagen (1981:130). Preskriptionstiden avseende fordringar på skadestånd räknas normalt från den dag den skadegörande handlingen begås. Den fråga som Göteborgs universitet har väckt rör de grundläggande principerna om beräkning av

preskriptionstid för fordringar på skadestånd. Frågan bör lösas på ett gemensamt sätt, åtminstone för de myndigheter som bedriver underrättelseverksamhet. Några överväganden eller förslag som avviker från vad som gäller idag i denna del kan inte göras inom ramen för detta lagstiftningsarbete.

Som *Justitiekanslern* har påpekat krävs en ändring i förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndanspråk mot staten om avsikten är att Justitiekanslern skall kunna handlägga anspråk med anledning av felaktig personuppgiftsbehandling. Det kan finnas fördelar med att all handläggning av sådana anspråk samlas hos Justitiekanslern. Regeringen kommer att överväga denna fråga i samband med de övriga förordningsändringar som föranleds av den nya lagstiftningen.

10.4 Överklagande

Regeringens förslag: Försvarsmaktens respektive Försvarets radioanstalts beslut om information som skall lämnas och om rättelse och underrättelse till tredje man får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemori-ans.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända. *Länsrätten i Uppsala län* befarar att de föreslagna bestämmelserna kan innebära vissa tillämpningssvårigheter när Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt, med hänvisning till sekretess, inte lämnar ut information som annars skulle lämnas enligt bestämmelserna om information till den registrerade. Det är enligt länsrätten oklart vilken domstol som skall pröva ett överklagat beslut i ett sådant fall. Det kan enligt länsrätten förhålla sig så att det är kammarrätten som med stöd av sekretesslagen skall pröva om uppgifterna skall lämnas ut. Eftersom frågan i grunden gäller utlämnande av information enligt de föreslagna bestämmelserna är det enligt länsrättens mening dock möjligt att samma beslut även kan överklagas till länsrätten med stöd av de föreslagna överklagandebestämmelserna. Ett förtydligande av rättsläget i detta hänseende skulle enligt länsrättens mening vara befogat.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Länsrätten i Uppsala län* och *Försvarsmakten* påtalar att det kan råda oklarhet om vilken domstol – länsrätt eller kammarrätt – som skall pröva ett överklagande för det fall att den enskildes ansökan avser information om personuppgifter men myndigheten bedömt att sekretess föreligger och därför vägrar lämna ut uppgifterna med hänvisning till sekretessen. Frågan är då om det är den enskildes ansökan eller avslagsgrunden som skall avgöra var överklagandet skall prövas. Försvarsmakten förordar mot denna bakgrund att kammarrätten alltid skall pröva ett överklagande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 51 § personuppgiftslagen får tillsynsmyndighetens beslut enligt lagen om annat än föreskrifter över-

klagas hos allmän förvaltningsdomstol. I bestämmelsen föreskrivs vidare att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten samt att tillsynsmyndigheten får bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas. Genom en ändring i personuppgiftslagen som trädde i kraft den 1 januari 2007 (SFS 2006:398) överklagas – såvitt här är av intresse – en myndighets beslut om information enligt 26 § personuppgiftslagen, om rättelse och underrättelse till tredje man enligt 28 §, om information om automatiserade beslut enligt 29 § och om allmänna upplysningar om pågående behandlingar enligt 42 § hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

I de nu aktuella lagarna föreslås inte sådana befogenheter för tillsynsmyndigheten att bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut är nödvändiga. Däremot kan Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt med stöd av lagarna meddela beslut som berör enskilda. Så kan bli fallet med anledning av en enskilds begäran om information eller rättelse och underrättelse till tredje man.

Beslut av en myndighet som direkt berör en enskild och som inte är av rent intern administrativ karaktär bör i allmänhet kunna överklagas. Den normala ordningen när en myndighet fattar beslut av förvaltningskaraktär är enligt 22 a § förvaltningslagen (1986:223) att beslutet kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (länsrätt) och att det krävs prövningstillstånd för vidare överklagande till kammarrätten. Detta är också vad som generellt gäller enligt nyare författningar om behandling av personuppgifter i offentlig verksamhet, i vilka som regel anges att beslut om information och rättelse kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Som angetts ovan gäller motsvarande också från den 1 januari 2007 enligt personuppgiftslagen.

I de lagar som föreslås regleras behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet bör införas en överklagandebestämmelse motsvarande vad som gäller enligt nyare registerförfattningar och enligt den beslutade ändringen i personuppgiftslagen. Överklagande skall endast vara möjligt när det gäller sådana beslut enligt de föreslagna lagarna som direkt berör den enskilde, nämligen beslut att avslå en ansökan om information om pågående behandlingar samt beslut att avslå en begäran om rättelse och underrättelse till tredje man. Andra beslut än de som särskilt anges skall inte kunna överklagas. Ett beslut av myndigheten med anledning av en begäran om skadestånd kan följaktligen inte i sig överklagas. Däremot kan den enskilde alltid få frågan prövad genom att väcka talan vid allmän domstol. Någon särskild bestämmelse om detta är inte nödvändig.

Länsrätten i Uppsala län och *Försvarsmakten* har påtalat att med den föreslagna ordningen kommer beslut med anledning av en enskilds begäran att ta del av en allmän handling respektive begäran om information om personuppgifter att överklagas till olika instanser, vilket kan medföra tillämpningsproblem. Försvarsmakten har mot den bakgrunden föreslagit att överklagande enligt lagen skall prövas av kammarrätt. Även *Lagrådet* har ifrågasatt det lämpliga i att en enahanda sekretessprövning kan komma i fråga med olika utgångspunkter hos såväl länsrätt som kammarrätt som första instans i dessa olika situationer och därvid bl.a. ifrågasatt om

inte prövningen av ett beslut om information bör prövas av kammarrätt som första instans.

Den aktuella frågeställningen berördes inte av regeringen i anslutning till den ändring i personuppgiftslagen som trädde i kraft den 1 januari 2007 och som bl.a. innebär att en myndighets beslut om information enligt 26 § personuppgiftslagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (prop. 2005/06:173 s. 50 ff.) Personuppgiftslagsutredningen konstaterade emellertid att i de överklagandebestämmelser som intagits i nyare registerförfattningar har man inte anknutit till ordningen för överklagande av beslut att avslå en begäran om utfående av allmän handling, utan i stället utgått från 22 a § förvaltningslagen (SOU 2004:6 s. 220). Det bör enligt regeringens uppfattning eftersträvas att personuppgiftslagen och andra författningar som reglerar behandling av personuppgifter i offentlig verksamhet så långt möjligt har enhetliga regleringar av sådana frågeställningar som är gemensamma, i synnerhet när det gäller processuella frågor. Det finns enligt regeringens mening inte anledning att i det här lagstiftningsärendet avvika från den ordning som enligt bl.a. personuppgiftslagen gäller för överklagande av beslut. Frågeställningen, som inte behandlas i promemorian, kräver ytterligare överväganden och får därför behandlas i ett annat sammanhang.

När det gäller de tillämpningsproblem som Länsrätten i Uppsala län och Försvarmakten belyser har regeringen i samband med lagstiftningsärendet rörande personuppgiftsbehandling inom skatt, tull och exekution (prop. 2000/01:33 s. 109 och 348) uttalat att beslut att avslå en ansökan om information om pågående behandling kan avse både rätten att få besked i fråga om personuppgifter behandlas eller inte och rätten att få skriftlig information om personuppgifter som behandlas, och att överklagande bör vara möjligt i båda dessa fall. I anslutning till vissa synpunkter från Lagrådet angående möjligheten att överklaga beslut om vägrat utlämnade av uppgifter uttalade regeringen vidare att frågan om utlämnande av uppgifter inte reglerades i de föreslagna lagarna utan endast *formen för utlämnande* och att en begäran om utlämnande av uppgifter skulle prövas enligt sekretesslagens regler och överklagas i den där stadgade ordningen.

11 Säkerheten vid behandling

Regeringens förslag: Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts räkning. I det avtalet skall det särskilt anges att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från myndigheten och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta vissa säkerhetsåtgärder.

Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av bl.a. de tekniska möjligheter som finns och hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall myndigheten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians förslag. Utredningens förslag saknar dock ett förslag till reglering av tillgången till personuppgifterna.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* påtalar att det är oklart vilken roll tillsynsmyndigheten skall ha när det gäller säkerheten vid behandling.

Skälen för regeringens förslag: I 30–32 §§ personuppgiftslagen (1998:204) finns regler om hur den personuppgiftsansvarige skall organisera arbetet med behandlingen av personuppgifter för att garantera säkerheten. Det rör sig om instruktioner till personalen samt tekniska och organisatoriska åtgärder.

Således föreskrivs i 30 § att ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller den personuppgiftsansvariges ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från den personuppgiftsansvarige. Där anges också att det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. I avtalet skall det särskilt föreskrivas att biträdet får behandla personuppgifter endast i enlighet med den personuppgiftsansvariges instruktioner och att biträdet är skyldigt att vidta de säkerhetsåtgärder som avses i 31 § första stycket, se nedan. I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Av 31 § personuppgiftslagen följer att den personuppgiftsansvarige skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av de tekniska möjligheter som finns, vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna och hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är. När den personuppgiftsansvarige anlitar ett personuppgiftsbiträde skall den personuppgiftsansvarige förvissa sig om att biträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att biträdet verkligen vidtar åtgärderna.

Det kan ifrågasättas vilken funktion det fyller att för Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet föreslå bestämmelser som motsvarar de i 30 och 31 §§ personuppgiftslagen. Den tekniska säkerheten vad gäller intrångsskydd, behörighetsnivåer

för tillgång till behandlade uppgifter samt spridningsbegränsningar m.m. (se avsnitt 4 och 5) är av naturen av största betydelse för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och Försvarets radioanstalt, redan av andra skäl än personuppgiftslagens bestämmelser. Så har t.ex. Försvarets radioanstalts utvecklade säkerhetstänkande och högt kvalificerade tekniska kompetens medfört att myndigheten getts i uppdrag att tillhandahålla teknikkompetens inom den offentliga sektorn (se 3 a § förordningen [1994:714] med instruktion för Försvarets radioanstalt och prop. 2001/02:158 s. 109 f). För att understryka att säkerheten vid behandling är viktig inte bara med hänsyn till verksamheten som sådan utan också för skyddet av den personliga integriteten bör lagförslagen ändå innehålla bestämmelser om personer som behandlar personuppgifter och säkerhetsåtgärder.

Därutöver bör det i en särskild bestämmelse anges att tillgången till personuppgifter alltid skall begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. En sådan bestämmelse är angelägen med hänsyn till skyddet av den personliga integriteten. Bestämmelsen syftar både på tillgången till uppgifterna inom de berörda myndigheterna och den tillgång som personal vid andra myndigheter ges genom direktåtkomst.

Tillsynsmyndigheten får, enligt 32 § och 45 § andra stycket personuppgiftslagen, i enskilda fall besluta om vilka säkerhetsåtgärder den personuppgiftsansvarige skall vidta samt förena beslutet med vite. Som utredningen framför är det inte lämpligt att tillsynsmyndigheten skall ha befogenhet att tala om för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt vilka säkerhetsåtgärder myndigheten skall vidta i detta sammanhang. Lagförslagen innehåller därför inte någon bestämmelse som motsvarar den i 32 § och 45 § andra stycket personuppgiftslagen.

Försvarmakten har påtalat att även om tillsynsmyndigheten inte kan besluta om säkerhetsåtgärder är det oklart vilken roll myndigheten skall ha när det gäller säkerheten vid behandling, eftersom tillsynsmyndigheten ändå skulle kunna ha synpunkter på säkerheten när det gäller skyddet för den personliga integriteten och genom påpekanden eller liknande söka åstadkomma rättelse (se avsnitt 13.2). Enligt regeringens uppfattning är det naturligt att tillsynsmyndigheten, även om den saknar möjlighet att besluta om säkerhetsåtgärder, kan anlägga synpunkter även i fråga om sådana åtgärder, i den utsträckning sådana föranleds av behovet av skydd för den personliga integriteten. Någon särskild reglering av detta är emellertid inte nödvändig.

12 Personuppgiftsombud m.m.

Regeringens förslag: Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i avsnitt 13.1. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt på-

peka eventuella brister för myndigheten. Om personuppgiftsombudet har anledning att misstänka att myndigheten bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall föra en förteckning över de behandlingar som Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt genomför och som är helt eller delvis automatiserade. Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Anmälningsskyldighet för helt eller delvis automatiserade behandlingar

Behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad omfattas, enligt 36 § första stycket personuppgiftslagen (1998:204), av anmälningsskyldighet till tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen har sin bakgrund i dataskyddsdirektivet. Regeringen uttalade i samband med införandet av personuppgiftslagen att det var viktigt att fullt ut utnyttja de möjligheter till undantag från anmälningsskyldigheten som direktivet medger och på så sätt begränsa anmälningsskyldigheten till ett minimum (se prop. 1997/98:44 s. 98). Anmälningsskyldigheten har mot denna bakgrund på olika sätt begränsats. I 3 § 3 personuppgiftsförordningen (1998:1191) har t.ex. angetts att anmälningsskyldigheten inte gäller för behandlingar av personuppgifter som regleras genom särskilda föreskrifter i lag eller förordning. Vidare har i 37 § personuppgiftslagen föreskrivits att om den personuppgiftsansvarige till tillsynsmyndigheten anmält att ett personuppgiftsombud utsetts och vem det är, så behöver inte sådan anmälan till tillsynsmyndigheten göras.

Behandlingen av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet kommer att regleras av de lagar som föreslås här jämte förordningar som ansluter till dessa. Det finns därför inte skäl att ställa krav på anmälningsskyldighet för behandlingar som är helt eller delvis automatiserade och som utförs med stöd av dessa författningar. Bestämmelser motsvarande de i 36 § första och tredje stycket och 37 § personuppgiftslagen skall därför inte gälla.

Enligt 36 § andra stycket personuppgiftslagen skall den personuppgiftsansvarige om han eller hon utser ett personuppgiftsombud anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten, 36 § andra stycket personuppgiftslagen.

Personuppgiftsombudet har att självständigt se till att den personuppgiftsansvarige behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt att påpeka eventuella brister för denne. Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att den personuppgiftsansvarige bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten. Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas, 38 § personuppgiftslagen.

Vidare skall personuppgiftsombudet föra en förteckning över de behandlingar som den personuppgiftsansvarige genomför och som skulle ha omfattats av anmälningsskyldighet om ombudet inte hade funnits, 39 § personuppgiftslagen. Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga, 40 § personuppgiftslagen.

Enligt regeringens mening bör i de här föreslagna lagarna uppställas krav på myndigheterna att ha ett personuppgiftsombud och att anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som föreslås i avsnitt 13.1. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten. Såväl Försvarsmakten som Försvarets radioanstalt har redan idag utsett personuppgiftsombud som på ett oberoende sätt har att säkerställa den interna tillämpningen av bestämmelser om personuppgiftsbehandling. Personuppgiftsombudens uppgifter skall även i fortsättningen överensstämma med de som finns i 38–40 §§ personuppgiftslagen.

Särskilt integritetskänsliga behandlingar

Regeringen får enligt 41 § personuppgiftslagen meddela föreskrifter om att sådana behandlingar av personuppgifter som innebär särskilda risker för otillbörligt intrång i den personliga integriteten skall för förhandskontroll anmälas till tillsynsmyndigheten tre veckor i förväg. Bestämmelsen har sin bakgrund i dataskyddsdirektivet.

Någon sådan föreskrift som avses i 41 § personuppgiftslagen har idag inte meddelats vad gäller personuppgiftsbehandling i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Försvarsunderrättelseverksamheten bedrivs med inriktning på utländska förhållanden och till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Med hänsyn till verksamheternas art och förslaget i avsnitt 13.1 om en särskild granskning till skydd för den personliga integriteten lämnar regeringen inte något förslag på en bestämmelse motsvarande den i 41 § personuppgiftslagen.

Bestämmelserna i 42 § personuppgiftslagen ålägger den personuppgiftsansvarige en generell skyldighet att till var och en som efterfrågar det lämna information om behandlingar av personuppgifter som inte har anmälts till tillsynsmyndigheten. Upplysningarna skall omfatta det som en anmälan om helt eller delvis automatiserade behandlingar annars skulle ha omfattat. Upplysning behöver emellertid inte lämnas om uppgifter som omfattas av sekretess. I Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1998:2) regleras vilka uppgifter en sådan anmälan skall innehålla. De flesta av dessa uppgifter är sådana som framgår av den föreslagna författningstexten, t.ex. vem den personuppgiftsansvarige är och vilket ändamål behandlingen har. Övriga är sådana som i försvarsunderrättelseverksamhet och säkerhetstjänst typiskt sett omfattas av sekretess, t.ex. upplysning om överföring till tredje land och vilka säkerhetsåtgärder som vidtagits. Med hänsyn härtill skulle en bestämmelse motsvarande 42 § personuppgiftslagen inte vara till någon nytta för enskilda. Någon sådan bestämmelse föreslås därför inte.

13 Tillsyn m.m.

13.1 Former för tillsyn och särskild granskning till skydd för den personliga integriteten

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över att den behandling av personuppgifter som sker inom Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet sker i enlighet med de föreslagna lagarna. I förordningar som skall anknyta till lagarna skall anges att Datainspektionen är sådan tillsynsmyndighet.

Regeringens bedömning: Utöver den tillsyn som regleras i lagarna bör Försvarets underrättelsenämnd till skydd för den personliga integriteten särskilt granska de behandlingar av personuppgifter som sker. Detta bör komma till uttryck i nämndens instruktion.

Utredningens förslag överensstämmer i princip med promemorians. Utredningen föreslog därutöver att Försvarets underrättelsenämnds ansvarsområde skulle utökas till att omfatta den militära säkerhetstjänsten i dess helhet.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser, såsom bl.a. *Försvarmakten* och *Försvarets radioanstalt*, tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag. *Rikspolisstyrelsen* och *Säkerhetspolisen* tillstyrker att Försvarets underrättelsenämnd ges i uppdrag att granska behandlingen av personuppgifter hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt på liknande sätt som Registernämnden granskar Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. *Registernämnden*, som också tillstyrker förslaget, menar att det måste vara till fördel för en granskning att den utförs av ett organ, som har till uppgift att följa underrättelseverksamhe-

ten i dess helhet inom försvaret och som därmed kan göra mera principiella överväganden om tillåtligheten av olika förfaranden, än av ett nyinrättat kontrollorgan med en begränsad uppgift. *Datainspektionen* saknar en närmare analys om varför Försvarets underrättelsenämnd inte i likhet med Registernämnden skall få fatta beslut om utlämnande i enskilda fall. *Försvarets underrättelsenämnd*, som inte har någon erinran mot de förslag som rör myndigheten, understryker att de förslag som rör nämnden inte får leda till att nämnden blir involverad i någon löpande ärendehantering. *Kustbevakningen* delar uppfattningen att det bör finnas ett särskilt granskningsorgan till skydd för den personliga integriteten. Kustbevakningen är emellertid inte övertygad om att denna funktion bäst utövas på förslaget sätt om syftet är att stärka enskildas integritetsskydd. Kustbevakningen ifrågasätter hur nämnden skall verka och på bästa sätt ta till vara enskildas intressen utan att själv bli inblandad i ärendehantering då någon enskild begär att få ut handlingar. *Göteborgs universitet* föreslår att ett oberoende kontrollorgan införs med samma funktion som den som utredningen föreslår, men avstyrker utredningens förslag att Försvarets underrättelsenämnd får denna roll. Universitetet föreslår att det införs krav på att kontrollorganet, till riksdagen, avlämnar en årlig redovisning och utvärdering av Försvarets radioanstalts registrering och behandling av personuppgifter vad avser omfattning och innehåll i förhållande till i lagarna angivna ändamål.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* har påtalat vikten av tydliga ansvarsområden i förhållandet mellan tillsynsmyndigheten och Försvarets underrättelsenämnd. *Försvarets underrättelsenämnd* och *Datainspektionen* har anfört att nämnden, så som Underrättelsedatautredningen föreslagit, bör få en utökad granskningsuppgift avseende den militära säkerhetstjänsten som helhet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tillsyn

Datainspektionen är tillsynsmyndighet enligt personuppgiftslagen med uppgift att bl.a. verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter, 2 § förordning (1998:1192) med instruktion för Datainspektionen och 2 § personuppgiftsförordningen (1998:1191). Datainspektionen utövar redan idag tillsyn över Försvarets radioanstalts personuppgiftsbehandling och bör göra det också i fortsättningen. Regeringen föreslår därför att det i lagförslagen skall anges att den tillsynsmyndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter. Av de förordningar som skall ansluta till lagarna skall framgå att Datainspektionen är sådan tillsynsmyndighet.

De bestämmelser som föreslås i avsnitt 10.1 om enskildas rätt till information hör till de viktigaste medlen för att personuppgifter inte skall behandlas på ett sätt som kan medföra att enskildas personliga integritet kränks. Sekretess föreslås emellertid gå före skyldigheten för Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt att lämna information till den enskilde (se nämnda avsnitt). Den sekretess som gäller för uppgifter i Forsvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Forsvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet innebär att information sällan kommer att lämnas av myndigheterna. Utan kunskap om vilka uppgifter som behandlas av Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt kommer den enskilde inte att kunna utnyttja möjligheten att begära rättelse eller i övrigt kontrollera att uppgifter om honom eller henne behandlas korrekt och i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet. För att åstadkomma ett bättre skydd för de enskildas personliga integritet är det nödvändigt att värna denna på något annat sätt. Den aktuella behandlingen av personuppgifter hos Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt bör därför genom statsmakternas försorg underkastas en särskild granskning till skydd för den personliga integriteten.

Vid övervägande av valet av granskningsorgan är hänsynen till sekretessen inom underrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten av stor betydelse. Ett alternativ till granskningsorgan är då Forsvarets underrättelsenämnd. Nämnden inrättades 1976, efter förslag av Underrättelseutredningen (SOU 1976:19). Utredningen, som konstaterade att en djup sekretess är nödvändig kring stora delar av det militära underrättelseväsendet och att enskilda har små möjligheter att informera sig om denna, ansåg att det därför var betydelsefullt att begränsningarna i den enskilda insynen uppvägdes av en effektivt verkande kontroll genom statsmakternas försorg (SOU 1976:19 s. 129).

Forsvarets underrättelsenämnd har enligt förordningen (1988:552) med instruktion för Forsvarets underrättelsenämnd till uppgift att följa underrättelsetjänsten inom de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet, såsom t.ex. Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt. Nämnden skall särskilt följa bl.a. hur lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen tillämpas, granska att försvarsunderrättelseverksamheten bedrivs i enlighet med den inriktning som är bestämd, ägna uppmärksamhet åt de enheter inom Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt som inhämtar underrättelser med särskilda metoder samt granska hur de register som behövs för försvarsunderrättelseverksamheten läggs upp och förs. Nämnden skall lämna Forsvarsmakten och Forsvarets radioanstalt de synpunkter och de förslag till åtgärder som föranleds av granskningen. Om det behövs skall nämnden också lämna förslag om åtgärder till regeringen. Nämnden skall senast den 1 mars varje år till regeringen lämna en rapport över föregående års granskningsverksamhet. Nämnden består av sex ledamöter, varav en är ordförande, som utses för en bestämd tid. Vid nämnden finns en sekreterare. Samtliga utses av regeringen. Av 5–6 §§ förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet framgår att Forsvarsmakten och

Försvarets radioanstalt ålagts att informera nämnden i frågor som rör försvarsunderrättelseverksamhet.

Ett alternativ till granskningsorgan är ett nyinrättat organ med begränsad tillsynsuppgift. Med hänsyn till verksamheternas särskilda art och deras betydelse för rikets säkerhet kan dock lämpligheten av att inrätta ett sådant granskningsorgan med begränsad uppgift vid sidan av Försvarets underrättelsenämnd ifrågasättas. Försvarets underrättelsenämnd har redan idag till uppgift att granska hur de register som behövs i försvarsunderrättelseverksamheten läggs upp och förs. Nämnden har också vana att iaktta den sekretess som gäller för uppgifter i underrättelsetjänsten och har kunskaper om såväl försvarsunderrättelseverksamhet i dess helhet som signalspanningsverksamhet. Försvarets underrättelsenämnd får mot denna bakgrund anses bäst lämpad att utföra särskild granskning av behandlingen av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Regeringen föreslår därför – vilket också tillstyrkts av de flesta remissinstanser, däribland *Datainspektionen*, *Försvarets underrättelsenämnd*, *Försvarmakten* och *Försvarets radioanstalt* – att Försvarets underrättelsenämnds uppdrag skall utökas till att omfatta granskning av behandlingen av personuppgifter enligt de lagförslag som lämnas här. Detta skall komma till uttryck i nämndens instruktion.

Försvarets underrättelsenämnds särskilda granskningsuppgift inskränker inte Datainspektionens övergripande tillsynsansvar. Datainspektionen har således alltjämt huvudansvaret för tillsynen över behandlingen av personuppgifter hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt och föreslås att för denna uppgift få de befogenheter som anges i avsnitt 13.2. Försvarets underrättelsenämnds särskilda granskning skall utgöra en kompensation för att enskilda, på grund av den sekretess som gäller, inte i tillräcklig utsträckning kan utnyttja den möjlighet till skydd för den personliga integriteten som föreslagna bestämmelser om information och rättelse m.m. innebär. Nämndens granskning är således en extra integritetsskyddskontroll som, utöver Datainspektionens tillsyn, syftar till att skydda de registrerade mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Nämndens granskning kan jämföras med Registernämndens granskning av Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter enligt polisdatalagen (1988:622). Registernämndens granskning förtar inte Datainspektionens tillsynsansvar över behandlingar av personuppgifter enligt polisdatalagen. Gränsdragningen mellan myndigheternas uppgifter får lösas på motsvarande sätt.

Datainspektionen och *Kustbevakningen* har ifrågasatt hur nämnden skall verka och på bästa sätt ta till vara enskildas intressen utan att själv bli inblandad i ärendehantering då någon enskild begär att få ut handlingar. *Försvarets underrättelsenämnd* anser å andra sidan att de förslag som rör nämnden inte får leda till att nämnden blir involverad i någon löpande ärendehantering.

En av Registernämndens uppgifter är att se till att personer som skall anlitas av t.ex. staten där känslig verksamhet förekommer inte utgör en risk för Sveriges säkerhet. I 1 § förordning (2006:1076) med instruktion för Registernämnden föreskrivs således att Registernämnden i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:730) prövar frågor

om utlämnande av uppgifter från vissa av polisens register bl.a. sådana register som omfattas av polisdatalagen. Innan en uppgift som har kommit fram vid registerkontroll får lämnas ut av nämnden för säkerhetsprövning skall den som uppgiften avser ges tillfälle att yttra sig över den, 25 § säkerhetsskyddslagen. Undantag gäller för uppgift som omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde, samma bestämmelse. Den som önskar att ta del av uppgifter i polisens verksamhet måste vända sig till polisen och inte Registernämnden. Registernämnden handlägger således inte begäran från enskilda om utlämnande av sådana uppgifter.

Inte heller Försvarets underrättelsenämnd skall handlägga begäran från enskilda om utlämnande av uppgifter. En begäran från enskild om utlämnande av allmän handling skall på samma sätt som i dag prövas av Försvarsmakten respektive Försvarets radioanstalt och avslagsbeslut eller beslut om utlämnande med förbehåll får överklagas av sökanden, 15 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100). Det ankommer på nämnden att, i enlighet med vad som annars gäller för självständiga tillsynsorgan, bestämma de närmare formerna för hur nämndens särskilda granskning skall utformas.

Underrättelsedatatredningen har föreslagit att Försvarets underrättelsenämnd, för att kunna granska behandlingen av personuppgifter i den militära säkerhetstjänsten, skall kontrollera den militära säkerhetstjänsten i dess helhet. Nämnden har idag inte något uppdrag att kontrollera tjänsten som sådan. Som utredningen angett, har dock nämnden på uppdrag av regeringen 1998 granskat den militära säkerhetstjänstens arkiv för åren 1931-1981. Utredningens bedömning delas av *Försvarets underrättelsenämnd* och *Datainspektionen*. Regeringen delar inte uppfattningen att en granskning av personuppgiftsbehandling generellt förutsätter att granskningsorganet kontrollerar även verksamheten i dess helhet. Datainspektionens och Registernämndens granskning är exempel på detta. Utredningen har endast mycket kort beskrivit sina överväganden när det gäller att utöka Försvarets underrättelsenämnds tillsynsmandat i denna del. Överväganden och underlag om bl.a. tillsynens omfattning, befogenheter, konsekvenser för organisationen samt ekonomiska konsekvenser saknas.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte i dag finns skäl att utöka Försvarets underrättelsenämnds kontrolluppgifter i förhållande till den militära säkerhetstjänsten. Däremot är det självklart att Försvarets underrättelsenämnd för att kunna granska personuppgiftsbehandlingen enligt de föreslagna lagarna måste få tillgång till alla de uppgifter som krävs för att uppgiften skall kunna fullgöras. När det gäller försvarsunderrättelseverksamheten har nämnden tillgång till sådana uppgifter redan genom sin generella granskningsuppgift. I fråga om säkerhetstjänsten måste motsvarande insyn tillförsäkras. Det är inte tillräckligt att nämnden får tillgång till personuppgifterna som sådana; för att t.ex. förenligheten med angivna ändamål skall kunna kontrolleras erfordras en bredare insyn. Regeringen avser att i förordning meddela de föreskrifter som behövs för att nämnden – utan att för den skull få en utökad generell granskningsuppgift med avseende på säkerhetstjänsten – skall kunna få sådan insyn.

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten skall ha rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas. Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Regeringens bedömning: Det särskilda granskningsorganet bör ha rätt att få tillgång till de personuppgifter som behandlas och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna fullgöra granskningsuppgiften.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med promemorians. Utredningens förslag saknar möjlighet för tillsynsmyndigheten att genom påpekanden eller liknande försöka åstadkomma rättelse.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inget att erinra mot utredningens förslag. *Hovrätten för Övre Norrland* ställer sig dock tveksam till utredningens överväganden och konstaterar att förslaget medför att tillsynsmyndigheten utan begränsningar har tillgång till kvalificerat hemliga personuppgifter som hanteras i de aktuella verksamheterna samt tillträde till lokaler med anknytning till sådan behandling. Hovrätten ifrågasätter den av utredningen valda lösningen med tanke på verksamheternas särskilda art och deras betydelse för rikets säkerhet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: För att tillsynsmyndigheten på ett så effektivt sätt som möjligt skall kunna utöva tillsyn över den behandling av personuppgifter som förekommer har myndigheten enligt personuppgiftslagen rätt att på begäran få tillgång till de personuppgifter som behandlas, upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna samt tillträde till lokaler som har anknytning till behandlingen, 43 §. Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse, 45 § första stycket första meningen. Tillsynsmyndigheten kan också, beträffande personuppgifter som har behandlats olagligt, ansöka hos länsrätten om att dessa skall utplånas, 47 §. Beslut om utplånande får enligt paragrafen inte meddelas om det är oskäligt.

Regeringen föreslår att tillsynsmyndigheten för att kunna bedriva en effektiv kontroll skall ha motsvarande befogenheter vid sin tillsyn av personuppgiftsbehandlingen i Försvarmakten försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Bestämmelserna i 44 §, 45 § första stycket andra meningen och andra stycket samt 46 § personuppgiftslagen ger tillsynsmyndigheten möjlighet att vid vite förbjuda en personuppgiftsansvarig att behandla personuppgifter. Således kan tillsynsmyndigheten, om den inte efter begäran kan få tillräckligt underlag för att konstatera att behandlingen av personuppgifter är laglig, vid vite förbjuda den personuppgiftsansvarige att behandla personuppgifter på något annat sätt än genom att lagra dem, 44 §. Som framgått kan tillsynsmyndigheten också under vissa förutsättningar genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse. Går det inte att få rättelse på något annat sätt eller är saken brådskande, får tillsynsmyndigheten vid vite förbjuda den personuppgiftsansvarige att fortsätta att behandla personuppgifterna på något annat sätt än genom att lagra dem, 45 § första stycket.

Utredningen, som funnit att vite inte bör användas som sanktionsmedel mellan statliga myndigheter, har föreslagit att bestämmelserna om vite inte skall var tillämpliga vid tillsyn av behandling av personuppgifter i de nu aktuella verksamheterna. I promemorian har inte heller lämnats några förslag till bestämmelser om vite. Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft någon invändning mot detta. Regeringen delar bedömningen att frågor som uppkommer i samband med tillsynsmyndighetens granskning måste kunna lösas genom en dialog mellan tillsynsmyndigheten och den berörda myndigheten.

Försvarets underrättelsenämnd skall för fullgörandet av sin särskilda granskningsuppgift ha rätt att få tillgång till de personuppgifter som behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet (jfr Registernämndens befogenheter enligt 12 § förordningen [2006:1076] med instruktion för Registernämnden). Som anförts i föregående avsnitt skall nämnden också få tillgång till sådana övriga uppgifter som behövs för att nämnden skall kunna fullgöra sin granskningsuppgift. Detta skall komma till uttryck i Försvarets underrättelsenämnds instruktion.

Datainspektionen utövar redan i dag tillsyn över Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter och har därvid – i avsaknad av särskild reglering i förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt – de befogenheter som enligt personuppgiftslagen tillkommer tillsynsmyndigheten. Mot den bakgrunden föranleder inte de farhågor som *Hovrätten för Övre Norrland* uttryckt angående tillsynsmyndighetens tillgång till hemliga uppgifter och tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs någon annan bedömning än den nyss redovisade.

Regeringens förslag: Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar osanna uppgifter i information till den om vilken personuppgifter behandlas eller till tillsynsmyndigheten straffas med böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som i strid med bestämmelserna behandlar känsliga personuppgifter. Om brottet är grovt är straffet fängelse i högst två år. I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Utredningen föreslår att straffbestämmelsen i 49 § personuppgiftslagen (1998:204) i dess helhet skall gälla vid Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända. *Hovrätten för Övre Norrland* anmärker att vissa av de bestämmelser som straffbestämmelsen i 49 § personuppgiftslagen hänvisar till har undantagits från de föreslagna lagarnas tillämpningsområde. Hovrätten anser att en sådan lagstiftningsteknik inte kan anses tillämplig i fråga om straffbestämmelser. Hänvisningen i lagförslagen bör enligt hovrätten formuleras så att det tydligt framgår vilka av de förfaranden som anges i 49 § personuppgiftslagen som är straffbara.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det är få olagliga förfaranden som gjorts straffbara i personuppgiftslagen. All behandling av personuppgifter i strid med lagen kan föra med sig skyldighet att till de drabbade betala skadestånd och kan dessutom ytterst föranleda ett vitesföreläggande av tillsynsmyndigheten. Dessa sanktioner för brott mot lagen ansågs i samband med lagens tillkomst som effektiva och i stort sett tillräckliga (prop. 1997/98:44 s. 108). I straffbestämmelsen i 49 § föreskrivs således att den döms till böter eller fängelse i högst sex månader som uppsåtligen eller av oaktsamhet

a) lämnar osann uppgift i information till den registrerade, i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 36 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 43 §,

b) behandlar personuppgifter i strid med bestämmelserna i 13–21 §§ om känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse m.m.,

c) för över personuppgifter till tredje land i strid med 33–35 §§, eller

d) låter bli att göra anmälan om behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad enligt 36 § första stycket eller enligt föreskrifter om förhandskontroll av särskilt integritetskänsliga behandlingar meddelade med stöd av 41 §.

Om brottet är grovt döms till fängelse i två år. I ringa fall döms inte till ansvar. Den som överträtt ett vitesföreläggande döms, enligt bestämmelsen, inte till ansvar för en gärning som omfattas av vitesföreläggandet.

Enligt den ändring i personuppgiftslagen som trädde i kraft den 1 januari 2007 begränsas straffansvaret till uppsåtliga och grovt oaktsamma förfaranden (SFS 2006:398).

Bestämmelser om straff vid visst förfarande med personuppgifter fyller en viktig funktion för att markera allvaret i överträdelse av regler till skydd för enskildas integritet. Straffbestämmelser motsvarande 49 § per-

sonuppgiftslagen bör enligt regeringens mening därför intas i de föreslagna lagarna. Som *Hovrätten för Övre Norrland* anmärkt har emellertid inte alla straffbelagda förfaranden enligt 49 § personuppgiftslagen någon motsvarighet i de föreslagna lagarna.

Lagarnas reglering av förutsättningarna för överföring av personuppgifter till andra länder beskrivs i avsnitt 9.3. Där framgår att bestämmelserna har en annan utformning än motsvarande bestämmelser i personuppgiftslagen. De senare anger som huvudregel ett förbud mot överföring av sådana uppgifter, vilket motiveras med att förfarandet innebär att personuppgifterna i praktiken försvinner utom räckhåll för svenska skyddsåtgärder (prop. 1997/98:44 s. 108 f). I de föreslagna lagarna medges i stället sådan överföring och anges under vilka förutsättningar den får äga rum (se vidare avsnitt 9.3). Bestämmelserna syftar till att uppfylla dataskyddskonventionens krav på nationell lagstiftning när det gäller överföring av personuppgifter till andra länder. Eftersom lagarna följaktligen inte innehåller något förbud mot överföring av personuppgifter utan anger att sådan överföring under vissa förutsättningar är tillåten, bör någon motsvarighet till det straffbelagda förfarandet i 49 § första stycket i personuppgiftslagen inte införas.

Enligt vad som framgår av avsnitt 12 föreskrivs i fråga om behandling av personuppgifter med stöd av de föreslagna författningarna inte någon anmälningsskyldighet enligt 36 § eller enligt föreskrift meddelad med stöd av 41 § personuppgiftslagen. Till skillnad mot vad som gäller enligt 49 § första stycket d personuppgiftslagen skall följaktligen inte heller bland straffbara förfaranden anges underlåtenhet att göra sådan anmälan.

I avsnitt 13.2 konstateras att bestämmelser om möjlighet för tillsynsmyndigheten att vid vite förbjuda viss behandling av personuppgifter inte skall införas i lagarna. En bestämmelse motsvarande 49 § tredje stycket personuppgiftslagen blir därmed överflödig.

I fråga om tillämplig straffskala och begränsningen av ansvar till fall som inte är ringa följer förslagen personuppgiftslagens reglering.

14 Bevarande och gallring

Regeringens förslag: Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller i enskilt fall beslutat att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt eller att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Utredningen föreslår inte någon särskild gallringsbestämmelse, vilket innebär att personuppgifter som behandlas i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet skall bevaras och gallras enligt reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och arkivlagen (1990:782).

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att erinra mot förslaget. *Försvarsmakten* välkomnar utredningens förslag att inte införa

några särskilda bestämmelser i fråga om bevarande och gallring av personuppgifter. Försvarsmakten uppger att myndighetens inhämtning av personuppgifter för de föreslagna ändamålen många gånger är både tids- och kostnadskrävande och att uppgifterna ofta kan behöva sparas under mycket lång tid för att kunna ligga till grund för de bedömningar som behöver göras i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten. Försvarsmakten påpekar att bevarandet av denna typ av uppgifter har haft ett stort historiskt värde samt har bidragit till att ge en demokratisk insyn i underrättelse- och säkerhetstjänsten. *Kustbevakningen* anför att det bör vara ägnat att främja rättssäkerheten och integritetsskyddet att handlingar och uppgifter sparas under lång tid. Därigenom finns det enligt *Kustbevakningen* en åtminstone teoretisk garanti för att en enskild person i efterhand kan få klarlagt om han eller hon varit utsatt för en otillbörlig integritetskränkning. *Riksarkivet* välkomnar förslaget och konstaterar att förslaget innebär att allmänna handlingar i fortsättningen endast kommer att gallras om det finns en föreskift utfärdad av *Riksarkivet*. Därmed ökas enligt *Riksarkivet* förutsättningarna för att handlingar kommer att behandlas enligt de regler och målsättningar som finns i tryckfrihetsförordningen och arkivlagen. Förslaget gör det möjligt för *Riksarkivet* att i samarbete med Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt ta itu med de stora bevarande- och gallringsfrågorna i databaserna. *Göteborgs universitet*, som stödjer utredningens förslag, anser att förslaget minskar risken för felaktig gallring och ökar rättssäkerheten samt möjligheten till framtida forskning. Universitetet betonar särskilt vikten av att bevara källmaterial för framtida forskning.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Riksarkivet* avstyrker förslaget om en särskild gallringsbestämmelse och förordar utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag

Personuppgiftslagen

Enligt 9 § första stycket i personuppgiftslagen (1998:204) får personuppgifter inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Av tredje stycket samma lagrum framgår att personuppgifter får bevaras längre tid för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål, dock inte under längre tid än vad som behövs för dessa ändamål.

Personuppgifter som utgör allmänna handlingar kan dock enligt 8 § andra stycket första meningen personuppgiftslagen arkiveras och bevaras utan hinder av lagens övriga bestämmelser, vilket då i stället sker under de förutsättningar som anges i arkivlagen (1990:782). I 3 § arkivlagen föreskrivs att myndigheters arkiv skall bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättsskipningen och förvaltningen samt forskningens behov. Allmänna handlingar får enligt 10 § samma lag endast gallras om återstående arkivmaterial kan tillgodose dessa ändamål, och det krävs

särskilda föreskrifter eller beslut av arkivmyndighet för att gallring skall få ske.

Arkivlagens utgångspunkt är således att allmänna handlingar skall bevaras. I de särskilda registerförfattningar som reglerar behandling av personuppgifter i olika verksamheter är principen dock ofta den motsatta, nämligen att uppgifterna skall gallras senast efter viss tid om inte undantag har föreskrivits i registerförfattningen eller bestämmelse meddelad med stöd av denna. Principen att gallring skall ske motiveras i första hand av integritetsskäl (prop. 1989/90:72 s. 50 ff.). I 16 § förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt föreskrivs som huvudregel att personuppgifter som behandlats enligt förordningen skall gallras senast tio år efter den senast införda uppgiften om den registrerade. Om det finns särskilda skäl får dock uppgifterna stå kvar under längre tid. Vidare föreskrivs att Riksarkivet efter samråd med myndigheterna får meddela föreskrifter om bevarande för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Behovet av gallringsbestämmelser

Med den här föreslagna lagstiftningstekniken blir inte personuppgiftslagens bestämmelser automatiskt tillämpliga för det fall att särskilda bestämmelser om bevarande och gallring saknas i lagarna. Utan uttrycklig reglering skulle därför endast arkivlagens huvudregel om bevarande gälla. Frågan är om detta i tillräcklig utsträckning skulle tillgodose kravet på integritetsskydd, i synnerhet med beaktande av att gallringsbestämmelser regelmässigt återfinns i andra särskilda registerförfattningar.

Behovet av gallringsbestämmelser måste avgöras efter en avvägning mellan å ena sidan intresset av skydd för den personliga integriteten och å andra sidan intresset av offentlighet och insyn i myndigheternas verksamhet. De personuppgifter som behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är typiskt sett av integritetskänslig natur. Å andra sidan kan offentlighetsprincipen och den minskade möjligheten till insyn i myndigheternas verksamhet för bl.a. forskning framhållas som skäl mot omfattande gallring i sådana till sin art så slutna verksamheter som de här aktuella. Som *Riksarkivet* framhållit kan den omständigheten att sekretess i regel gäller för uppgifterna innebära att den enskildes möjligheter till insyn blir mycket små, om uppgifterna dessutom gallras innan han eller hon kan få ta del av dem.

En inledande frågeställning är om det finns anledning att göra olika överväganden beträffande behovet av gallringsbestämmelser beroende på hur lagringen av personuppgifterna sker. Ett traditionellt pappersbaserat lagringssystem utgör på grund av de begränsade möjligheterna att söka, bearbeta och sammanställa uppgifter ett avsevärt mindre hot mot den personliga integriteten än lagring i ett system för automatiserad behandling av personuppgifterna. Utvecklingen inom de aktuella verksamheterna går dessutom mot att behandlingen av personuppgifter i allt större utsträckning bedrivs automatiserat. I den – med tiden alltmer begränsade – utsträckning personuppgifter lagras i traditionella pappersbaserade system kan därför inte sådana integritetsskyddsintressen anses föreligga att

det finns anledning att införa några särskilda gallringsföreskrifter. För dessa handlingar kommer följaktligen endast arkivlagens bestämmelser att gälla.

När personuppgifter behandlas automatiserat uppstår helt andra möjligheter att söka och sammanställa information, vilket ökar risken för integritetskränkningar. I fråga om sådan behandling av personuppgifter är det med hänsyn till integritetsintresset enligt regeringens uppfattning nödvändigt att ha regler om gallring. Regeringen kan inte se att det finns anledning att för de verksamheter som omfattas av de här föreslagna lagarna göra avsteg från de principer som kommit till uttryck i andra särskilda registerförfattningar. Det kan inte anses tillräckligt att tillgodose skyddet för den personliga integriteten genom t.ex. sekretessbestämmelser. Sådana utgör visserligen en viss garanti för att känsliga personuppgifter inte når utanför myndigheterna. De minskar dock inte det intryck av integritetskränkning som kan framkallas hos den enskilde genom vetenskapen om att känsliga personuppgifter kan behandlas automatiserat i myndighetens verksamhet under lång tid. När det gäller synpunkten att en gallringsbestämmelse i förening med den stränga sekretessen kan leda till att den enskilde inte ens i efterhand – då sekretess inte längre gäller för uppgifterna – kan kontrollera verksamheten vill regeringen framhålla att det på grund av verksamheternas karaktär är oundvikligt att möjligheterna till insyn är begränsad, och att den ordning för särskild granskning som redovisas i avsnitt 13 är avsedd att i någon mån kompensera för detta. Regeringen återkommer dock nedan till frågan i vilken utsträckning undantag från gallringskravet skall gälla för bl.a. historiska ändamål.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att integritetsskyddsintresset får anses överväga framför de argument som anförts av utredningen och de remissinstanser som tillstyrkt förslaget i betänkandet. Det föreslås därför att gallring som huvudregel skall ske av personuppgifter som behandlas automatiserat.

Gallringsbestämmelsens utformning

Vid utformningen av gallringsbestämmelserna måste beaktas de krav som verksamheten ställer. Den tidsram för gallring om tio år som anges i 16 § förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt har visat sig otillräcklig. I de aktuella verksamheterna kan uppstå behov av att med hänsyn till verksamheternas ändamål spara uppgifter under mycket lång tid. I försvarsunderrättelseverksamhet kan det förekomma att uppgifter som är så gamla som 40–70 år kan ha betydelse för bedömningar i frågor som rör den svenska utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken. Det kan t.ex. gälla biografiska underrättelser om militära befattningshavare där det i inledningen av personens karriär inhämtas uppgifter vilkas betydelse för verksamheten i framtiden då inte kan förutses. På motsvarande sätt kan uppgifter om en politisk makthavare under personens hela livstid – och i vissa fall även därefter – vara av värde bl.a. vid en tillbakablickande studie av utvecklingen i en viss stat. Även i dessa fall är det omöjligt att i förväg veta vilka uppgifter som kan vara viktiga för verksamheten i framtiden. I den militära säkerhetstjänsten måste uppgifter om en anställd som genomgått registerkontroll kunna behandlas under hela anställningstiden,

som kan uppgå till mer än 40 år. Dessa för de aktuella verksamheterna speciella förhållanden medför att utformningen av gallringsbestämmelserna kräver noggranna överväganden.

Ovan har exemplifierats hur verksamheten i vissa fall ställer krav på mycket långa bevarandetider. Naturligtvis förekommer också personuppgifter som kan gallras på ett betydligt tidigare stadium. Ett alternativ vore därför att föreskriva om olika gallringstider för olika kategorier av uppgifter. En sådan lösning är emellertid lagtekniskt komplicerad, inte minst ter det sig svårt att definiera olika uppgiftskategorier. Inte heller framstår det som en framkomlig väg att koppla gallringsföreskrifterna till de olika verksamheterna (försvarsunderrättelseverksamhet respektive militär säkerhetstjänst hos Försvarmakten och försvarsunderrättelseverksamhet respektive utvecklingsverksamhet hos Försvarets radioanstalt). Inom en verksamhet kan förekomma uppgifter med högst varierande krav på bevarandetid. En sådan uppdelning skulle därför endast leda till att mycket långa gallringstider fick anges för flertalet av verksamheterna, alternativt att föreskrifter om kortare gallringsfrister förses med omfattande undantag.

Gallringsföreskrifter med bestämda tidsramar inom vilka gallring skall ske, motsvarande vad som vanligen förekommer i särskilda registerförfattningar, framstår mot den ovan angivna bakgrunden inte som helt ändamålsenliga för de aktuella verksamheterna.

Ett alternativ till att ange bestämda gallringsfrister är att anknyta till personuppgiftslagens bestämmelse att en uppgift inte skall bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Exempel på en sådan lösning finns i lagen (2003:763) om behandlingen av personuppgifter i socialförsäkringens administration, där det i 28 § föreskrivs att personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras när de inte längre är nödvändiga för de ändamål som anges i lagen, samt att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att personuppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål. Utformningen av bestämmelsen har motiverats bl. a. med de behov av långa bevarandetider som gäller i socialförsäkringens administration (prop. 2002/03:135 s. 117 ff.). Modellen mötte viss kritik från Lagrådet som ansåg regeln vara alltför vag (a.a. s. 165 f.) och ifrågasatte om den tillförde något utöver vad som följer av personuppgiftslagen. Regeringen ansåg dock i det lagstiftningsärendet att en gallringsregel som anknyter till ändamålet med behandlingen, i stället för bestämda tidsfrister, var tillräcklig för att tillgodose integritetsskyddsintresset. I fråga om de nu aktuella lagarna kan konstateras att personuppgiftslagens regler inte automatiskt gäller om inte annat är bestämt, till skillnad från vad som gäller enligt lagen om behandlingen av personuppgifter i socialförsäkringens administration. Lagrådets kritik i den delen som rör gallringsbestämmelsens förhållande till motsvarande regel i personuppgiftslagen träffar därför inte den här valda lagtekniska lösningen.

Mot bakgrund av vad som anförts om de aktuella verksamheternas speciella förutsättningar föreligger goda skäl för att i lagarna ange en ändamålsanknuten gallringsbestämmelse som huvudregel och inte i lag föreskriva om fasta tidsfrister. Det kan dock i vissa fall finnas förutsättningar för att ange bestämda – och relativt korta – tidsfrister. Eftersom gallringsbestämmelser med bestämda tidsfrister får anses innebära tydli-

gare och mer konkreta krav på gallring än den föreslagna huvudregeln bör av bestämmelsen framgå att huvudregeln gäller om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller i enskilt fall beslutat om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt.

En gallringsbestämmelse som anknyter till ändamålen med behandlingen innefattar inte samma tydliga incitament för myndigheterna att genomföra gallring av personuppgifter som om specifika gallringsfrister föreskrivs. Den föreslagna ordningen förutsätter att myndigheterna utarbetar rutiner för återkommande genomgångar av de personuppgifter som behandlas och för bedömning av när personuppgifter inte längre behövs för ändamålen med verksamheten och därför kan gallras. Verksamheternas speciella art försvårar utomstående kontroll av att sådana genomgångar och bedömningar äger rum kontinuerligt. Hur gallringen organiseras samt omfattningen och utfallet av denna bör därför omfattas av den särskilda granskning som närmare beskrivs i avsnitt 13.

Ytterligare undantag från huvudregeln om gallring

Om en gallringsbestämmelse med föreslaget innehåll inte kompletteras med undantagsregler kommer bevarande att ske uteslutande med beaktande av verksamhetens behov. I vissa fall kan det dock finnas anledning att bevara även sådana personuppgifter som inte längre behövs för verksamheten under en längre tid än vad gallringsbestämmelserna medger. En längre bevarandetid kan t.ex. motiveras av intresset att tillgodose behovet av källmaterial som underlag för historisk forskning eller andra vetenskapliga ändamål (jfr 9 § tredje stycket personuppgiftslagen). I många särskilda registerförfattningar finns också bestämmelser om undantag från gallringsföreskrifterna för mer eller mindre precist angivna ändamål. Det står klart att sådana behov av undantag föreligger också i fråga om de nu aktuella personuppgifterna. Gallringsbestämmelsen bör därför kompletteras med en regel av vilken framgår att undantag från gallringskravet gäller om regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller beslutat i enskilt fall om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål. Regeringen avser att i förordning ange att Riksarkivet får meddela de föreskrifter som behövs för att de angivna intressena skall tillgodoses. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* synpunkter.

I 8 § andra stycket första meningen personuppgiftslagen anges att bestämmelserna i lagen inte hindrar att en myndighet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial tas om hand av en arkivmyndighet. Regeringen uttalade i samband med personuppgiftslagens tillkomst att det inte kan anses oförenligt med en myndighets primära hantering av personuppgifter att – under förutsättning att den primära hanteringen är tillåten – bevara uppgifterna. Regeringen uttalade vidare att det inte heller kan anses oförenligt med de ursprungligen angivna ändamålen att myndigheten efter en tid lämnar över sina handlingar till en arkivmyndighet för långtidsförvaring (prop. 1997/98:44 s. 47 f). Myndigheterna är rättsligt förpliktade att bevara allmänna handlingar och bevarandet är, enligt vad regeringen uttalade, också en arbetsuppgift av allmänt intresse. Regeringen ansåg att undantagen för arkivering och bevarande i

förslaget till personuppgiftslag var av väsentlig betydelse för offentlighetsprincipen och att det dessutom var ett viktigt allmänt intresse i sig att de syften som ligger till grund för arkiven kan tillgodoses.

Eftersom det i de nu föreslagna lagarna tas in bestämmelser om gallring behövs inte någon motsvarighet till 8 § andra stycket första meningen personuppgiftslagen. I den utsträckning gallring inte skall ske får personuppgifterna arkiveras eller lämnas över till en arkivmyndighet, vilket som nämnts inte kan anses oförenligt med de ursprungligen bestämda ändamålen med behandlingen.

15 Bestämmelser i personuppgiftslagen som inte upprepas

Regeringens bedömning: Utöver de bestämmelser i personuppgiftslagen som behandlas i avsnitt 8.4, 10.1, 10.4, 11, 12 och 13, skall bestämmelser motsvarande de i 4–7, 21 och 29 §§ personuppgiftslagen inte återfinnas i lagförslagen.

Utredningen berör inte särskilt de bestämmelser i personuppgiftslagen som inte tillämpas.

Remissinstanserna: -

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens. I promemorian behandlas dock inte 5 a § personuppgiftslagen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* påpekar att förslaget inte innehåller någon motsvarighet till den ändring i personuppgiftslagen om behandling av personuppgifter i ostrukturerat material som träder i kraft den 1 januari 2007.

Skälen för regeringens bedömning: I avsnitt 8.4, 10.1, 10.4, 11, 12 och 13, har redovisats skälen till varför vissa bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204) inte skall gälla för behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Därutöver kommer följande bestämmelser i personuppgiftslagen inte att gälla för behandling av personuppgifter i dessa verksamheter.

Det territoriella tillämpningsområdet

I 4 § personuppgiftslagen anges att lagen gäller för sådana personuppgiftsansvariga som är etablerade i Sverige eller som är etablerade i tredje land, men som för behandlingen av personuppgifter använder sig av utrustning som finns i Sverige.

Regeringens förslag omfattar endast Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt, varför bestämmelsen är obehövlig.

Den 1 januari 2007 trädde en ny bestämmelse, 5 a § personuppgiftslagen, i kraft (SFS 2006:398). Enligt bestämmelsen behöver flertalet av lagens hanteringsregler inte tillämpas på behandling av personuppgifter som inte ingår i eller är avsedda att ingå i en samling av personuppgifter som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning efter eller sammanställning av personuppgifter. Beträffande sådan behandling föreskrivs i stället att den inte får utföras om den innebär en kränkning av den registrerades personliga integritet.

I de verksamheter som omfattas av de föreslagna lagarna sker behandlingen av personuppgifter i stor utsträckning i samlingar av personuppgifter som syftar till att underlätta sökning eller sammanställning. Även när det gäller annan behandling av personuppgifter är uppgifterna i regel av sådan karaktär att det finns anledning att fullt ut tillämpa de hanteringsregler som föreslås i lagarna. Regeringen anser därför inte att lagarna bör innehålla något undantag för behandling av personuppgifter i ostrukturerat material.

Undantag för privat behandling av personuppgifter

Personuppgiftslagen gäller enligt 6 § inte för sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i en verksamhet av rent privat natur.

Bestämmelsen är inte tillämplig i de verksamheter som omfattas av regeringens förslag.

Förhållandet till tryck- och yttrandefriheten

I 7 § första stycket personuppgiftslagen finns en upplysning om att bestämmelserna i lagen inte tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Bestämmelser i vanlig lag kan inte ta över bestämmelser i grundlag. Bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen gäller således framför personuppgiftslagen (1998:204) och de här föreslagna lagarna.

I samband med personuppgiftslagens tillkomst uttalade regeringen att lagtexten i syfte att klargöra och underlätta tillämpningen borde innehålla en uttrycklig erinran om att bestämmelserna i personuppgiftslagen inte skall tillämpas om en sådan tillämpning skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Enligt regeringen var en sådan erinran viktig för att inskräpa att tillämpningen vid fall av möjliga konflikter skall präglas av försiktighet och respekt för det grundlagsskyddade området (prop. 1997/98:44 s. 51 f.).

7 § andra stycket personuppgiftslagen innebär att vissa närmare angivna bestämmelser i personuppgiftslagen inte skall tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande. Eftersom grundlagsskydd-

dade förfaranden omfattas av paragrafens första stycke berör denna bestämmelse förfaranden som inte åtnjuter sådant skydd.

Bestämmelsen i paragrafens första stycke utgör endast en påminnelse om vad som ändå gäller. Den verksamhet som berörs av de föreslagna lagarna innefattar inte sådana förfaranden som omfattas av bestämmelsen i andra stycket. Det finns därför inte anledning att införa motsvarande bestämmelser i de föreslagna lagarna.

Uppgifter om lagöverträdelser

Bestämmelsen i 21 § personuppgiftslagen innehåller ett förbud för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser. Det är således tillåtet för myndigheter att behandla domar m.m., varför en motsvarande bestämmelse är överflödigt.

Automatiserade beslut

Om ett beslut som har rättsliga följder för en fysisk person eller annars har märkbara verkningar för den fysiska personen, grundas enbart på automatiserad behandling av sådana personuppgifter som är avsedda att bedöma egenskaper hos personen, skall den som berörs av beslutet ha möjlighet att på begäran få beslutet omprövat av någon person, 29 § personuppgiftslagen.

Varken Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt fattar sådana beslut i de verksamheter som regleras av de föreslagna lagarna. En bestämmelse motsvarande den i personuppgiftslagen behövs därför inte.

16 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagen om behandling av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten och lagen om behandling av uppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet skall träda i kraft den 1 juli 2007.

Bestämmelser i de nya lagarna om grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter, som påbörjats före den 24 oktober 1998, eller manuell behandling av personuppgifter, som utförs för ett visst bestämt ändamål, om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

Bestämmelsen om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänförs till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser.

Regeringens bedömning: Samtidigt med att de nya lagarna träder i kraft bör den förordning som i dag reglerar behandlingen av person-

Utredningens förslag överensstämmer med promemorians med undantag för att utredningen föreslår att lagarna skall träda i kraft den 1 juli 2004.

Remissinstanserna: -

Promemorians förslag innebär att lagarna skall träda i kraft den 1 januari 2007. I promemorian finns inte något förslag om övergångsbestämmelse när det gäller skadeståndsskyldighet.

Remissinstanserna har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Den nya lagstiftning som föreslås för behandling av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet bör kunna träda i kraft den 1 juli 2007. Detsamma gäller de nya förordningar och förordningsändringar som föranleds av den nya lagstiftningen. Samtidigt bör förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt upphöra att gälla.

För manuell behandling skall enligt övergångsbestämmelserna till personuppgiftslagen (1998:204) vissa bestämmelser i personuppgiftslagen inte börja tillämpas fullt ut förrän den 1 oktober 2007. De föreslagna lagarna omfattar sådan manuell behandling som i avsaknad av särskild lagstiftning skulle omfattas av personuppgiftslagens bestämmelser. Det saknas anledning att låta manuell behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet omfattas av lagstiftningen i annan utsträckning än vad som skulle ha varit fallet om endast personuppgiftslagens bestämmelser hade varit tillämpliga. De undantag från tillämpning fram till den 1 oktober 2007 som föreskrivs i personuppgiftslagen avseende manuella register, som påbörjats redan före den lagens ikraftträdande, bör därför gälla även för behandling enligt den nu föreslagna lagstiftningen. I praktiken torde dock övergångsbestämmelsen sakna eller ha mycket begränsad betydelse.

Bestämmelsen om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänför sig till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser, dvs. personuppgiftslagen.

I övrigt bedöms att behandling av personuppgifter och andra uppgifter som i dag utförs i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet utan ytterligare övergångsbestämmelser direkt kan omfattas av bestämmelserna i den nya lagstiftningen när den träder i kraft.

Regeringens bedömning: Den rättsliga regleringen av behandlingen av personuppgifter som föreslås är ett resultat av att försöka finna den bästa möjliga avvägning mellan användandet av modern teknik och utveckling av sådan samt skyddet av den enskildes personliga integritet. De bestämmelser som föreslås förhindrar inte och försvårar inte en effektivisering av Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts verksamhet. Genom att undvika en onödig detaljreglering hindras inte framtida teknikutveckling och rationaliseringar. Förslagen medför inte några kostnadsökningar.

Utredningens bedömning överensstämmer med promemorians.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: En utgångspunkt för förslagen har varit att föreslå moderna, teknikneutrala och allmänt ändamålsenliga bestämmelser för behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Särskild hänsyn har, så långt det är möjligt med hänsyn till verksamheternas art, tagits till de integritetsaspekter som följer av omfattande automatiserad behandling av personuppgifter i myndigheternas verksamhet. Förslagen är ägnade att främja det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet mellan Försvarmakten samt Försvarets radioanstalt och myndigheter i andra stater eller internationella organisationer.

Författningsförslagen kommer inte att innebära några kostnader för Försvarmaktens eller Försvarets radioanstalts pågående verksamhet, eftersom de befintliga datorsystemen kan bibehållas. De förslagna lagarna är teknikneutrala och tillåter således att nya datorsystem i framtiden kan tillskapas utan att det blir nödvändigt att ändra lagarna.

Vissa utbildningsinsatser kan komma att krävas men dessa är, jämfört med den fortlöpande vidareutbildningen av personalen inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt, inte mer omfattande än att de kan täckas av ordinarie ekonomiska ramar.

Enligt förslaget skall Försvarets underrättelsenämnd till skydd för den personliga integriteten få i uppgift att särskilt granska den behandling av uppgifter som sker med stöd av de författningar som föreslås. Granskningen av personuppgiftsbehandlingen kan genomföras i samband med den mycket näraliggande kontroll av Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts verksamhet som nämnden redan i dag har att utföra. Förslaget i denna del bör därför inte leda till några ytterligare kostnadsökningar för staten.

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser när det gäller kostnader eller intäkter för kommuner, landsting, företag eller andra enskilda. Inte heller bedöms förslagen ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättningen, den offentliga servicen i olika delar av landet, små företags

arbetsförutsättningar, konkurrensförmågan eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Detsamma gäller jämställdheten mellan män och kvinnor och möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Prop. 2006/07:46

18 Författningskommentar

18.1 Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 §

I *första stycket* anges lagens tillämpningsområde. Lagen är tillämplig vid behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Med personuppgifter avses detsamma som i personuppgiftslagen, nämligen all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet (se 5 § personuppgiftslagen). Behandling av uppgifter om avlidna personer eller juridiska personer omfattas alltså inte av lagen. Vad som inbegrips i försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten definieras inte, men ledning kan hämtas i ändamålsbestämmelserna, se avsnitt 8.6. För behandling av personuppgifter i den interna verksamheten gäller personuppgiftslagen (1998:204).

Som framgår av avsnitt 7.3 avgränsas tillämpningsområdet av de bestämmelser om verksamheten som finns i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen samt, när det gäller den militära säkerhetstjänsten, av säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). Ytterligare bestämmelser om verksamheten finns i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarmakten.

Bestämmelserna i lagen är generella och gäller, om inte annat sägs, för all behandling av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, oavsett om det gäller e-post, enskilda tjänstemäns promemorior som upprättas i ordbehandlingsprogram, mindre register som används tillfälligt i underrättelseprojekt eller större register och datorsystem som används gemensamt i verksamheterna.

För tydlighetens skull anges i *andra stycket* lagens förhållande till personuppgiftslagen. Den föreslagna lagen är heltäckande och innehåller alltså alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga vid Försvarmaktens behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten. Personuppgiftslagen gäller följaktligen inte vid sådan behandling. De närmare övervägandena i denna del framgår av avsnitt 7.2.

2 §

I paragrafen anges lagens syfte, som är detsamma som det i 1 § personuppgiftslagen (1998:204). Se avsnitt 7.4.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 §

Bestämmelsen innehåller en upplysning, motsvarande den i 8 § första stycket personuppgiftslagen (1998:204), om att lagen inte skall tillämpas om det skulle strida mot en myndighets skyldigheter enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Se avsnitt 8.1.

Definitioner

4 §

I bestämmelsen definieras centrala begrepp i lagen. Definitionerna överensstämmer med de i personuppgiftslagen (1998:204), med undantag av begreppen samtycke och tredje land som inte används i den föreslagna lagen samt begreppen personuppgiftsansvarig respektive tillsynsmyndighet, vars betydelse framgår av 5 kap. 1 §. Utöver personuppgiftslagens definitioner återfinns, efter förslag från *Lagrådet*, också en definition av begreppet uppgiftssamling. Se vidare avsnitt 8.2.

Personuppgiftsansvar

5 §

I bestämmelsen tydliggörs att Försvarsmakten är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som sker i försvarsunderrättelseverksamheten och i den militära säkerhetstjänsten, se avsnitt 8.3. Med personuppgiftsansvaret följer en rad skyldigheter. Den personuppgiftsansvarige skall bl.a. se till att behandlingen av personuppgifter sker på ett korrekt sätt samt att information lämnas till den registrerade, se bl.a. avsnitt 8.4. I ansvaret ligger också att bestämma medlen för personuppgiftsbehandlingen och de närmare ändamålen för denna, inom ramen för de ändamål som anges i lagen.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 §

Bestämmelsen innehåller grundläggande krav på behandling av personuppgifter och upptar delvis de krav som återfinns i 9 § personuppgiftslagen. De närmare övervägandena framgår av avsnitt 8.4.

Uppgiftssamlingar

7 §

I paragrafen anges att i den verksamhet som omfattas av lagen får personuppgifter behandlas i uppgiftssamlingar. Uppgifterna har hämtats in i den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten och har gjorts gemen-

samt tillgängliga för olika handläggare inom organisationen med den begränsning som följer av befattningshavarens behörighet. Utanför uppgiftssamlingarna faller däremot uppgifter i t.ex. e-post, ordbehandlingsdokument och tillfällig behandling av uppgifter som lagras på en hårdisk eller i en server på sådant sätt att de inte är allmänt tillgängliga inom Försvarmakten, utan åtkomliga endast för den person – eller ett fåtal personer i en begränsad grupp – som tar emot e-postmeddelandet, upprättar dokumentet eller använder sig av de tillfälligt behandlade uppgifterna m.m.

Paragrafens *andra stycke* informerar om att regeringen meddelar föreskrifter eller beslut i enskilda fall om uppgiftssamlingarna och vilka uppgifter som får behandlas i dessa. De i 10 § angivna bestämmelserna om uppgifter som behandlas i den militära säkerhetstjänsten gäller även för den behandling som sker i Försvarmaktens uppgiftssamlingar.

Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 §

Paragrafen anger de ändamål för vilka personuppgifter får användas i försvarsunderrättelseverksamheten genom en hänvisning till lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Försvarsunderrättelseverksamheten är ett led i Försvarmaktens uppgifter att i fred, under beredskap och i krig ge underlag för Försvarmaktens beredskap, operativa verksamhet och förbandsproduktion samt för krigsorganisationens utveckling och materiella förnyelse. Försvarsunderrättelseverksamhet består av inhämtning, bearbetning och analys samt delgivning av information. Härigenom utarbetas underrättelser som delges Regeringskansliet och andra berörda myndigheter. Det är regeringen som bestämmer den närmare inriktningen av försvarsunderrättelseverksamheten.

Försvarsunderrättelseverksamheten skall identifiera och redovisa eller ge förvarning om sådana förändringar i omvärldsläget att detta kan ligga till grund för politiska beslut om totalförsvarets anpassning på kort eller lång sikt. Uppgifter behandlas för den militära underrättelsetjänstens centrala uppgift att inom ramen för Försvarmaktens grundberedskap upprätthålla försvar mot väpnat angrepp och för att hävda svensk territoriell integritet. Personuppgifter behandlas också vid Sveriges deltagande vid internationella fredsbevarande och humanitära insatser, samt för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Det gäller att kunna förutse konflikter samt bearbeta inhämtat material och delge bedömningar om säkerhetspolitiska och militära förhållanden. Det kan också röra sig om att medverka med information och analys i fråga om hot av annan än rent militär karaktär.

Personuppgifter behandlas också om t.ex. utländsk militär personal, politiker eller andra viktiga befattningshavare. Sådana uppgifter är nödvändiga att behandla för att informationsunderlaget till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik skall bli komplett.

Utöver de ändamål som anges i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet och i regeringens inriktningsbeslut framgår av *andra stycket* att behandlingen av personuppgifter också begränsas av att behandlingen endast får avse personer som har anknytning till en preciserad inriktning för verksamheten och att behandlingen skall vara nödvändig för att fullfölja en sådan inriktning. Med preciserad inriktning avses de interna inriktningar som Försvarsmakten fastställer för närmare avgränsning av verksamheten (se vidare avsnitt 8.6).

Vilken grad av anknytning en person skall ha till en preciserad inriktning för att behandling av uppgifter om honom eller henne skall kunna anses godtagbar, måste med hänsyn till verksamhetens speciella karaktär avgöras från fall till fall. Under alla omständigheter måste det emellertid alltid finnas en sådan koppling mellan en person och den företeelse som verksamheten syftar till att kartlägga att man i efterhand kan kontrollera att personuppgiftsbehandlingen är motiverad av verksamhetsskäl och kan hänföras till en viss preciserad inriktning.

Den militära säkerhetstjänsten

9 §

Paragrafen anger de ändamål för vilka uppgifter får behandlas – d.v.s. samlas in, registreras, lämnas ut m.m. – i den militära säkerhetstjänsten.

Ändamålet med behandlingen av personuppgifter inom den militära säkerhetstjänsten är att Försvarsmakten skall kunna utföra de uppgifter som åligger myndigheten enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627), säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) och 4 § 2 förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten. Uppgifter får behandlas i Försvarsmaktens militära säkerhetstjänst för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen.

Enligt *punkten 1* får uppgifter behandlas för att klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet. Därvid får under de närmare förutsättningar som anges i 10 § också behandlas uppgifter om personer med anknytning till sådan verksamhet. Med denna punkt avses säkerhetsunderrättelsetjänst. Verksamheten sker i stort under samma arbetsformer och med utnyttjande av samma typ av källor som används i försvarsunderrättelseverksamheten.

Inom säkerhetsskyddstjänsten, som avses i *punkten 2*, vidtas olika åtgärder för att förhindra eller försvåra säkerhetshotande verksamhet. Härvid arbetar man med att förebygga att hemliga uppgifter som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs. Verksamheten syftar också till att skydda Försvarsmaktens personal, materiel och anläggningar.

I säkerhetsskyddstjänsten innefattas signalskyddstjänsten. Punkten 2 omfattar följaktligen också signalskyddstjänst, som syftar till att minska verkan av signalspaning, falsk signalering och störsändning mot totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem. Verksamheten skall förhindra obehörig insyn i och påverkan av totalförsvarets telekommunikationer, samt verka för användning av kryptografiska funktioner i informationssystemen. Signalkontroll innebär att underlag inhämtas främst genom avlyssning av analog och digital signalering i telekommunikations- och informationssystem. De inhämtade underlagen granskas

och bearbetas, varefter gjorda iakttagelser delges och rapporteras. Signalkontroll genomförs i totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem stickprovsvis med hjälp av fasta eller rörliga kontrollorgan. I 11 § återfinns en särskild bestämmelse om personuppgiftsbehandling i signalkontrollverksamheten.

Se vidare avsnitt 8.6

10 §

I paragrafen preciseras de ändamål för vilka personuppgifter får behandlas inom den militära säkerhetstjänsten med en särskild bestämmelse om vilka uppgiftskategorier som får behandlas i verksamheten. Av *första stycket* framgår att uppgifter om en person i huvudsak får behandlas endast om uppgifterna ger grundad anledning anta att personen utövat eller kan komma att utöva säkerhetshotande verksamhet eller har lämnat uppgift om sådan verksamhet samt om uppgifterna har framkommit genom att någon genomgått säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627). Punkten 1 omfattar verksamhet som innefattar brott som kan hota rikets säkerhet eller terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Nämda lag trädde i kraft den 1 juli 2003 och det finns ett behov av att behandla uppgifter om personer som kan antas ha utövat motsvarande verksamhet dessförinnan. Därför anges att den verksamhet som kan läggas till grund för personuppgiftsbehandling även innefattar motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning, d.v.s. sådant våld, hot eller tvång för politiska syften som i 14 § första stycket 1 förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt betecknas som terrorism. I punkterna 2 och 3 anges vilken säkerhetshotande verksamhet i övrigt som kan läggas till grund för personuppgiftsbehandling.

När uppgifter behandlas i den militära säkerhetstjänsten är det av integritetsskäl viktigt att man särskiljer olika typer av uppgifter. Särskilt viktigt är att det inte uppstår missuppfattningar om i fall någon kan antas faktiskt utöva eller förbereda säkerhetshotande verksamhet eller inte. I *andra stycket* anges att uppgifter om en person skall förse med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Uppgifter om brottsmisstanke är särskilt känsliga ur integritetssynpunkt och det föreskrivs därför att i de fall behandlingen av en personuppgift inte föranleds av antagande om att personen utövar brottslig verksamhet skall detta särskilt anges, om det inte klart framgår på annat sätt. På motsvarande sätt skall anges om det inte heller kan antas att personen bedriver säkerhetshotande verksamhet som inte utgör brott. Utgångspunkten är dock att särskilda upplysningar inte behövs när det av sammanhanget inte kan uppstå några tvivel om varför uppgifterna i fråga behandlas och det därför inte föreligger risk för att någon av misstag kan uppfattas utöva brottslig eller på annat sätt säkerhetshotande verksamhet.

I *tredje stycket* föreskrivs att uppgifter om att en person som avses i punkterna 1–3 skall förse med upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak. Detta innebär att en särskild upplysning i förekommande fall skall lämnas om vilken trovärdighet som tillmäts t.ex. den som lämnat ett tips till säkerhetstjänsten. Om möjligt skall också anges hur korrekt uppgiften är, t.ex. om det är en obekräftad gissning eller ett belagt faktum.

11 §

Bestämmelsen innebär att personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem – även sådana som omfattas av särskilda restriktioner – får behandlas i syfte att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Den omständigheten att sådan behandling genom signalkontroll utförs utan att förekomsten av relevanta personuppgifter på förhand kan avgöras utgör följaktligen inte något hinder för verksamheten.

När säkerhetshotande företeelser upptäcks och det erfordras särskild behandling för att identifiera en person, t.ex. genom att en viss kommunikationsenhet härleds till en individualiserad användare, gäller dock att behandlingen endast får utföras om det finns grundad anledning att anta att det beträffande personen föreligger sådant förhållande som avses i 10 § första stycket 1, 2 eller 3.

Av *andra stycket* framgår att när en behandling utförs i det specifika syftet att identifiera en person skall denna behandling upptas i en förteckning som också skall innehålla de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen. Denna reglering möjliggör kontroll av att sådana behandlingar – vilka får anses känsliga ur integritetssynpunkt – endast företas när tillräckliga skäl föreligger.

Se vidare avsnitt 8.7.2.

Behandling av känsliga personuppgifter

12 §

I *första stycket* anges att känsliga personuppgifter inte får behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv. Det innebär t.ex. att det inte är tillåtet att föra register över, eller på annat sätt göra anteckningar om, enskilda personer enbart på den grunden att de tillhör en viss etnisk grupp.

Av *andra stycket* framgår att om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektivet sätt med respekt för människovärdet.

I den verksamhet som regleras i lagen är uppgifter om etniskt ursprung, politiska åsikter och religiös övertygelse sådana faktorer som är av stor betydelse när det gäller att bedöma personers eller gruppers agerande i ett ur försvarsunderrättelseperspektiv relevant avseende. Inte minst gäller detta vid försvarsunderrättelseverksamhet till stöd för svenska militära operationer utomlands, då konflikterna ofta har sitt ursprung i etniska, politiska eller religiösa motsättningar. I sådana fall får behandling av känsliga personuppgifter anses absolut nödvändig för syftet med behandlingen.

Om Försvarsmakten i den militära säkerhetstjänsten får ett tips om att en viss person kan komma att bedriva säkerhetshotande verksamhet av

något slag får naturligtvis anteckningar göras om det är nödvändigt för att möjliggöra identifiering av denna person, t.ex. uppgifter om fysiska kännetecken eller etniskt ursprung m.m.

Det *tredje stycket* reglerar under vilka förutsättningar känsliga uppgifter får användas som sökbegrepp. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om sökning sker i en uppgiftssamling eller i annat material. Bestämmelserna utesluter inte att känsliga personuppgifter kan användas ensamma vid sökning. Det är således inte nödvändigt att vid användning av en känslig personuppgift som sökbegrepp alltid använda ett kompletterande sökord som inte utgör en känslig personuppgift. De känsliga personuppgifterna får dock inte utgöra det enda ändamålet med sökningen. Också här uppställs kravet att användningen av känsliga uppgifter skall vara absolut nödvändig för syftet med behandlingen.

Se vidare avsnitt 8.8.

Behandling av personnummer

13 §

Bestämmelsen motsvarar 22 § personuppgiftslagen med undantag av att samtycke från den enskilde inte tillåter behandling av personnummer eller samordningsnummer i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, se avsnitt 8.9.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 §

Paragrafen reglerar under vilka förutsättningar uppgifter får lämnas ut i elektronisk form, t.ex. i ett e-postmeddelande eller på diskett. Bestämmelsen har inte någon sekretessbrytande verkan.

Bestämmelsen innebär att en större mängd personuppgifter, t.ex. ett helt register eller delar av ett register, inte får lämnas ut på medium för automatiserad behandling såvida inte regeringen har meddelat föreskrifter eller beslut i enskilda fall om detta. Undantagsregeln har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Däremot kan enstaka uppgifter lämnas ut. När personuppgifter förekommer i en eller ett fåtal handlingar utgör bestämmelsen inte något hinder mot att lämna ut handlingarna genom t.ex. ett e-postmeddelande, även om handlingen eller handlingarna i och för sig innehåller något fler personuppgifter än vad som i vanligt språkbruk avses med enstaka.

Se vidare avsnitt 9.1.

Direktåtkomst

15 §

Bestämmelsen innebär en upplysning om att regeringen föreskriver om i vilken utsträckning annan myndighet får ha direktåtkomst till uppgiftssamlingar i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. Vidare framgår att omfattningen av direktåtkomsten regleras av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. I en-

lighet med *Lagrådets* förslag har paragrafen utformats som en informationsbestämmelse. Se vidare avsnitt 9.2.

Prop. 2006/07:46

Tillgången till personuppgifter

16 §

Med hänsyn till skyddet för den personliga integriteten skall personuppgifter inte spridas till en vidare krets inom Försvarmakten än nödvändigt. Detsamma gäller inom de myndigheter som får direktåtkomst till uppgifter hos Försvarmakten. I paragrafen föreskrivs därför att tillgången till personuppgifter skall vara förbehållen de personer som behöver tillgång till uppgifterna för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Av verksamhetens art följer att inskränkningar av behörigheten också är nödvändiga av säkerhetsskäl.

Överföring av personuppgifter till andra länder m.m.

17 §

Enligt paragrafen får personuppgifter föras över till andra länder eller internationella organisationer endast om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhets-samarbetet. Paragrafen är ägnad att uppfylla de krav på nationell lagstiftning som dataskyddskonventionen ställer när det gäller överföring av personuppgifter till andra länder. Huruvida ett utlämnade skall ske eller inte måste i sin helhet avgöras efter en sekretessprövning och försvars- och säkerhetspolitiska överväganden.

Av bestämmelsen framgår vidare att begränsningarna av möjligheterna till överföring gäller såvida inte regeringen har meddelat föreskrifter eller beslut i enskilda fall om att överföring får ske även i andra fall då det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarmakten. Det kan t.ex. vid ett förband i utlandsstyrkan inom Försvarmakten i vissa situationer vara nödvändigt att överlämna underrättelser till ett organ i en annan stats väpnade styrkor som inte kan sägas vara ett underrättelse- eller säkerhetsorgan. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information som skall lämnas självmant

1 §

Bestämmelsen motsvarar 23 och 25 §§ personuppgiftslagen. För en kommentar se prop. 1997/98:44 s. 130 f.

Se avsnitt 10.1.

Information som skall lämnas efter ansökan

2 §

Bestämmelsen motsvarar 26 § första och andra stycket personuppgiftslagen. För en kommentar se vidare prop. 1997/98:44 s. 131 f. Prop. 2006/07:46

Se avsnitt 10.1.

3 §

Bestämmelsen motsvarar i princip 26 § tredje stycket personuppgiftslagen. För en kommentar se prop. 1997/98:44 s. 131.

Se avsnitt 10.1.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

4 §

Bestämmelsen motsvarar till sin innebörd 27 § första meningen personuppgiftslagen. För en kommentar se prop. 1997/98:44 s. 133.

Se avsnitt 10.1.

Rättelse

5 §

Bestämmelsen motsvarar 28 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 133 f.

Se avsnitt 10.2.

Skadestånd

6 §

Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 48 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 143 f. Skadeståndsskyldigheten skall dock, utöver behandling av personuppgifter i strid med lagen, också omfatta behandling i strid med föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Se avsnitt 10.3.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 §

Bestämmelsens första och andra stycke motsvarar 30 § första och andra stycket personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 136.

Av 30 § tredje stycket personuppgiftslagen framgår att om det i lag eller annan författning finns särskilda bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i det allmännas verksamhet i frågor som avses i första stycket skall dessa gälla i stället för vad som sägs i första stycket. Härmed avses enligt författningskommentaren (prop. 1997/98:44 s. 136) särskilt bestämmelser om tystnadsplikt och sekretess. I förslaget föreskrivs därför uttryckligen i paragrafens tredje stycke att i fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som föreskrivs i första stycket.

Se även avsnitt 11.

2 §

Bestämmelsen motsvarar 31 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 136.

Se avsnitt 11.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 §

I paragrafen föreskrivs att Försvarmakten skall utse ett eller flera personuppgiftsombud. Myndigheten har således, till skillnad från vad som gäller enligt personuppgiftslagen, inte någon valfrihet härvidlag. Ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten såväl när det utses som när det entledigas.

2–4 §§

Bestämmelserna motsvarar i huvudsak 38–40 §§ personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 139–141.

3 § har med hänsyn till att personuppgiftsombud alltid skall finnas formulerats något annorlunda än 39 § personuppgiftslagen. Separata förteckningar skall föras över automatiserade behandlingar av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten respektive den militära säkerhetstjänsten. Vad förteckningarna skall innehålla föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Bestämmelsen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 §

I förordning i anslutning till lagen skall anges att Datainspektionen är den myndighet som, i likhet med vad som nu gäller, skall utöva tillsyn över Försvarmaktens behandling av personuppgifter.

2 §

Bestämmelsen motsvarar 43 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 142.

3 §

Bestämmelsen motsvarar 45 § första stycket första meningen personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 142. Till skillnad från vad som gäller enligt personuppgiftslagen ges tillsynsmyndigheten här inte möjlighet att vid vite förbjuda fortsatt personuppgiftsbehandling, eftersom vite inte kan anses utgöra en lämplig sanktion i förhållandet mellan myndigheter, se vidare avsnitt 13.2.

4 §

Bestämmelsen motsvarar 47 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 142 f.

Gallring

1 §

I paragrafen anges i vilken utsträckning personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras. Traditionellt sett har gallring inneburit utsortering och förstöring av dokument. I samband med gallringen har alltså såväl informationen som informationsbäraren försvunnit. I fråga om information på ADB-medier anses dock att gallring sker även då den elektroniskt lagrade informationen överförs till en pappersutskrift och sedan raderas från ADB-mediet. Avgörande för om gallring skall anses ha skett är om olika möjligheter att söka i eller göra sammanställningar av materialet gått förlorade (SOU 2002:97 s. 73). Riksarkivet har i sina föreskrifter (RA-FS 1991:1 och 1994:2) definierat gallring enligt följande.

- Gallra: förstöra allmänna handlingar eller uppgifter i allmänna handlingar; förstöring av sådana handlingar/uppgifter i samband med överföring till annan databärare räknas som gallring om överföringen medför
- informationsförlust,
 - förlust av möjliga informationssammanställningar,
 - förlust av sökmöjligheter, eller
 - förlust av möjligheter att fastställa informationens autenticitet.

I paragrafen används begreppet gallring enligt den ovan angivna definitionen.

Som huvudregel skall gallring av personuppgifter som behandlas automatiserat ske så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas. Uppgifter som lagras i pappersbaserade system omfattas inte av gallringsbestämmelsen. För dessa gäller istället arkivlagens (1990:782) bestämmelser. Huvudregeln innebär att myndigheten kontinuerligt skall pröva om personuppgifter behövs för verksamhetens ändamål. Kontrollen av att så sker äger rum inom ramen för den särskilda granskning som behandlas i avsnitt 13.

I fråga om vissa uppgifter kan det finnas skäl att i stället för huvudregeln ange bestämda gallringsfrister eller föreskriva om undantag från gallringsskyldigheten. Paragrafen innehåller därför en undantagsregel, utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag, enligt vilken huvudregeln inte gäller om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter eller beslutat i enskilda fall om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt, eller att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Se vidare avsnitt 14.

Straff

2 §

Bestämmelsen motsvarar till viss del 49 § personuppgiftslagen, se vidare prop. 1997/98:44 s. 145 f. I avsnitt 13.3 redogörs för de skillnader som föreslås i förhållande till personuppgiftslagens bestämmelse.

De förfaranden som görs straffbara är dels att lämna osanna uppgifter till den registrerade eller tillsynsmyndigheten, dels att behandla känsliga personuppgifter i strid med bestämmelsen därom. När det gäller lämnande av osanna uppgifter erbjuder det inga större svårigheter att avgöra om

objektiva förutsättningar för straffansvar föreligger – en uppgift är antingen sann eller osann. I fråga om känsliga personuppgifter får sådana behandlas under de förutsättningar som anges i 1 kap. 12 §, bl.a. att det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Här finns ett större utrymme för bedömningar i det enskilda fallet, varvid får beaktas sådana faktorer som den känsliga uppgiftens karaktär, de övriga uppgifter om personen som behandlas och för vilket syfte behandlingen sker.

I linje med de överväganden som redogjorts för i prop. 2005/06:173 skall endast uppsåtliga och grovt oaktsamma förfaranden föranleda straffansvar.

Se vidare avsnitt 13.3.

Överklagande

3 §

Lagen ger inte tillsynsmyndigheten sådana befogenheter att någon bestämmelse om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut är nödvändig (jfr 51 § personuppgiftslagen). Däremot kan Försvarsmakten med stöd av lagen komma att meddela beslut som rör enskilda, framförallt beslut om information respektive rättelse. Sådana beslut är överklagbara. Besluten överklagas i enlighet med den normalt gällande ordningen i fråga om förvaltningsbeslut, nämligen till allmän förvaltningsdomstol, d.v.s. länsrätt. Vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd.

18.2 Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 §

I *första stycket* anges lagens tillämpningsområde. Lagen är tillämplig vid behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet, om behandlingen av personuppgifter är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Med personuppgifter avses detsamma som i personuppgiftslagen, nämligen all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet (se 5 § personuppgiftslagen). Behandling av uppgifter om avlidna personer och juridiska personer omfattas inte av lagen. Vad som avses med försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet definieras inte i lagen, men ledning kan hämtas från ändamålsbestämmelserna, se avsnitt 8.6. För behandling av personuppgifter i den interna verksamheten gäller personuppgiftslagen (1998:204).

Som framgår av avsnitt 7.3 avgränsas tillämpningsområdet av de bestämmelser om verksamheten som finns i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och den därtill hörande förordningen. Av för-

ordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt framgår att Försvarets radioanstalt har till uppgift att bedriva signalspaning och utvecklingsverksamhet.

Bestämmelserna i lagen är generella och gäller, om inte annat sägs, för all behandling av uppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet, oavsett om det gäller e-post, enskilda tjänstemäns promemorior som upprättas i ordbehandlingsprogram, mindre register som används tillfälligt i underrättelseprojekt eller större register och datorsystem som används gemensamt i verksamheterna.

För tydlighetens skull anges i *andra stycket* lagens förhållande till personuppgiftslagen. Den föreslagna lagen är heltäckande och innehåller alltså alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga vid Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten. Personuppgiftslagen gäller följaktligen inte vid sådan behandling. De närmare övervägandena framgår av avsnitt 7.2.

2 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 2 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 3 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Definitioner

4 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 4 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Personuppgiftsansvar

5 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 5 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 6 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Uppgiftssamlingar

7 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 7 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 §

Paragrafen anger de ändamål för vilka uppgifter får behandlas – dvs. samlas in, registreras, lämnas ut m.m. – i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet genom en hänvisning till lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Försvarsunderrättelseverksamheten hos Försvarets radioanstalt bedrivs genom signalspaning.

Försvarsunderrättelseverksamheten skall identifiera och redovisa eller ge förvarning om sådana förändringar i omvärldsläget att detta kan ligga till grund för politiska beslut om totalförsvarets anpassning på kort eller lång sikt.

Uppgifter behandlas vid Sveriges deltagande vid internationella fredsbevarande och humanitära insatser, samt för att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället. Det gäller att kunna förutse konflikter samt bearbeta inhämtat material och delge bedömningar om säkerhetspolitiska och militära förhållanden. Det kan också röra sig om att medverka med information och analys i fråga om sådant som t.ex. internationell terrorism och gränsöverskridande miljöhot.

Personlig information om t.ex. militär personal, politiker eller andra viktiga befattningshavare behandlas. Sådana uppgifter är nödvändiga att behandla för att informationsunderlaget till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik skall bli komplett.

Andra stycket motsvarar 1 kap. 8 § andra stycket i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

9 §

Paragrafen anger de ändamål för vilka personuppgifter får behandlas hos Försvarets radioanstalt i sådan utvecklingsverksamhet som bedrivs i syfte att skapa förutsättningar för försvarsunderrättelseverksamheten. Ändamålen korresponderar delvis med 2 § förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt. Se avsnitt 8.6.

10 §

Försvarets radioanstalt har enligt 3 § förordningen (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt till uppgift att, utöver underrättelseverksamheten och den verksamhet som anges i föregående paragraf, också bedriva viss annan utvecklingsverksamhet. I den huvudsakligen tekniskt inriktade verksamheten med att biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem används autentiskt underrättelsematerial – som kan innehålla personuppgifter – för att kontrollera systemens funktion. I paragrafens *första stycke* anges därför att behandling av personuppgifter skall få ske även för detta ändamål.

Paragrafens *andra stycke* innehåller ett uttryckligt förbud att använda sådana uppgifter som behandlas med stöd av bestämmelsen i första stycket för andra ändamål eller lämna ut dem till någon annan. Det innebär att behandling med stöd av paragrafen inte omfattas av de bestämmelser i lagen som t.ex. avser former eller särskilda förutsättningar för utlämnande av personuppgifter. Utlämnande får därmed endast ske i den utsträckning det följer av 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Paragrafen har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter. Se vidare avsnitt 8.6.

Behandling av känsliga personuppgifter

11 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 12 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Behandling av personnummer

12 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 13 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Behandling av personuppgifter i vissa fall

13 §

Innan den information som Försvarets radioanstalt inhämtar genom signalspaning har bearbetats finns inte förutsättningar för att bedöma om

den innehåller personuppgifter (se vidare avsnitt 8.10). Den initiala behandling som krävs för att detta skall kunna klarläggas måste kunna äga rum utan hinder av bestämmelserna i 6 och 8–12 §§. I paragrafen anges därför att Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter som innebär inhämtning av personuppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter och bearbetning i form av krypto-forcering och språklig översättning inte skall anses som oförenlig med bestämmelserna om grundläggande krav, ändamål samt behandling av känsliga personuppgifter och personnummer. Så snart det kunnat fastställas om informationen innehåller personuppgifter måste dock vidare behandling av sådana personuppgifter som förekommer i materialet ske i överensstämmelse med 6 och 8–12 §§.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 14 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Direktåtkomst

15 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 15 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Tillgången till personuppgifter

16 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 16 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

Överföring av personuppgifter till andra länder

17 §

Bestämmelsen motsvarar 1 kap. 17 § i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För en kommentar hänvisas till den bestämmelsen.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

1–5 §§

Bestämmelserna motsvarar 2 kap. 2–6 §§ i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För kommentarer hänvisas till dessa bestämmelser.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1–2 §§

Bestämmelserna motsvarar 3 kap. 1–2 §§ i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För kommentarer hänvisas till dessa bestämmelser.

4 kap. Personuppgiftsombud

1–4 §§

Bestämmelserna motsvarar 4 kap. 1–4 §§ i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För kommentarer hänvisas till dessa bestämmelser.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1–4 §§

Bestämmelserna motsvarar 5 kap. 1–4 §§ i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För kommentarer hänvisas till dessa bestämmelser.

6 kap. Övriga bestämmelser

1–3 §§

Bestämmelserna motsvarar 6 kap. 13 §§ i förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst. För kommentarer hänvisas till dessa bestämmelser.

Sammanfattning av Underrättelsedatautredningens betänkande Försvarets underrättelseverksamhet och säkerhetstjänst Integritet – Effektivitet (SOU 2003:34)

Prop. 2006/07:46
Bilaga 1

Några allmänna utgångspunkter för uppdraget

Den 24 oktober 1998 trädde personuppgiftslagen (1998:204) i kraft. Genom lagen genomförde Sverige Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet).

Vi har haft i uppdrag att göra en översyn av regleringen av behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet. Den närmare regleringen av behandlingen av personuppgifter inom dessa verksamheter finns i dag i förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalt. Syftet med vårt uppdrag har varit att kartlägga behandlingen av personuppgifter och analysera behovet av särskilda bestämmelser samt lämna förslag till reglering i lag. I uppdraget har ingått att granska frågor som rör användning, inhämtande, utlämnande, gallring och arkivering av personuppgifter samt tillsyn över behandlingen. Vår utgångspunkt för uppdraget har varit att myndigheternas verksamhet skall kunna bedrivas effektivt och med ett rationellt datorstöd samtidigt som nödvändig respekt visas för enskildas personliga integritet. Vi har även haft att beakta det internationella inslaget i myndigheternas verksamheter.

Övergripande principer för ny lagstiftning

Lag, förordning och myndighetsföreskrifter

Utvecklingen inom datorområdet visar att lagstiftning som reglerar användningen av datorstöd måste vara teknikneutral och flexibel, för att inte hindra den effektivisering av verksamheterna som kontinuerligt pågår. Samtidigt är det mycket viktigt att det i lagstiftningen tas hänsyn till de registrerades personliga integritet.

I den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet hanteras stora mängder information som många gånger kan vara av känslig natur för de inblandade personerna. Hos båda myndigheterna pågår ständigt en teknisk utveckling av datorsystemen med ökade möjligheter att behandla och söka i stora uppgiftsmängder, vilket kan medföra en ökad risk för att enskilda drabbas av oacceptabla intrång i den personliga sfären. Det är viktigt att inte hamna i en situation där den tekniska utvecklingen styr den rättsliga regleringen, eller där den rättsliga regleringen onödigt hämmar effektiviseringen. Det är därför nödvändigt med en lagstiftning som enbart tar sikte på principiellt viktiga frågor och så långt som möjligt lämnar detaljregleringen där-

hän. Att beakta i sammanhanget är också att de aktuella verksamheterna är av sådan art att det inte är möjligt att i lagform reglera dem i detalj. Vi föreslår därför att de grundläggande principerna för behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet skall regleras särskilt i lag, medan kompletterande bestämmelser skall meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

För behandling av personuppgifter i myndigheternas administrativa verksamhet, t.ex. i arbetsgivarfrågor, anser vi det tillräckligt med personuppgiftslagens bestämmelser och föreslår därför ingen särskild reglering inom det området.

Integritet och effektivitet

Utgångspunkten för vårt uppdrag att reglera viss behandling av personuppgifter hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt har varit att myndigheternas verksamheter skall kunna bedrivas effektivt samtidigt som nödvändig respekt visas för enskildas personliga integritet. Vid denna avvägning mellan integritet och effektivitet är det enligt vår uppfattning två omständigheter som framstår som särskilt betydelsefulla. För det första är det de ändamål för vilka behandling av personuppgifter får ske och för det andra den säkerhet och sekretess som gäller i verksamheterna.

Försvarsunderrättelseverksamhet bedrivs dels för att kartlägga yttre militära hot mot landet, dels till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Den militära säkerhetstjänsten har till uppgift att upptäcka, identifiera och möta säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten och dess intressen. Verksamheterna utgör grundläggande och viktiga samhällsfunktioner av stor betydelse för Sveriges yttre säkerhet och för att stärka samhället vid svåra påfrestningar i fred. Vi anser därför att en lagstiftning om behandling av personuppgifter måste ge Försvarmakten och Försvarets radioanstalt möjlighet att bedriva de aktuella verksamheterna på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, även om det av vissa personer kan uppfattas medföra ett visst intrång i den personliga integriteten.

Försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst är verksamheter som av naturliga skäl till stor del måste vara hemliga. Många uppgifter som hanteras är känsliga såväl med hänsyn till Sveriges förhållande till främmande makt som till skyddet för rikets säkerhet. Det är också viktigt att skydda uppgiftslämnare och arbetsmetoder. Den omfattande sekretess som omgärdar verksamheterna medför emellertid att det i jämförelse med annan verksamhet är mindre risk för att personuppgifter sprids till utomstående. Härmed är det i motsvarande mån mindre risk för att uppgifterna skall behandlas i strid med gällande ändamål, vilket i sig utgör ett skydd för den personliga integriteten.

Grundläggande för våra författningsförslag är att vi i lag anger tydliga och konkreta ändamål för behandling av personuppgifter. Behandling av personuppgifter som sker uteslutande enligt dessa särskilt fastlagda ändamål medför enligt vår uppfattning - med beaktande av den sekretess och säkerhet i övrigt som gäller i verksamheterna - inte någon påtaglig risk för otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet. Vissa användningar, såsom t.ex. behandling av känsliga personuppgifter och an-

nans direktåtkomst till elektroniskt lagrad information måste emellertid regleras särskilt. För att motverka den brist på insyn som följer av reglerna om sekretess bör vidare ett oberoende organ få till särskild uppgift att granska behandlingen av personuppgifter, för att ytterligare tillförsäkra att otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet inte sker.

Lagstiftningens systematik och tillämpningsområde m.m.

Vi föreslår att den i dag gällande förordningen (2001:703) om viss behandling av personuppgifter inom Försvarmakten och Försvarets radioanstalts skall ersättas av två nya lagar med tillhörande förordningar. Den ena lagen reglerar behandling av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten, medan den andra omfattar behandling av uppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet.

De nya lagarna har samma inbördes systematik och delas in i tre kapitel. I ett första kapitel finns allmänna bestämmelser som i princip är tillämpliga på all behandling av uppgifter som omfattas av lagen. Det andra kapitlet innehåller särskilda bestämmelser som endast gäller automatiserad behandling av uppgifter i gemensamma databaser. I det avslutande kapitlet finns bestämmelser om enskildas rättigheter vid behandling av personuppgifter, nämligen om information, rättelse, skadestånd och överklagande samt bestämmelser om särskild granskning till skydd för registrerades personliga integritet.

Lagarna tillämpas vid behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Även behandling av personuppgifter i vissa manuella register omfattas av lagarnas tillämpningsområde. Grundläggande bestämmelser i lagarna, t.ex. när det gäller ändamålen med och ansvaret för behandlingen, är tillämpliga även vid behandling av uppgifter om juridiska personer.

Lagarna gäller i stället för personuppgiftslagen, vars bestämmelser tillämpas på behandling av personuppgifter hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt endast när det anges särskilt. De bestämmelser i personuppgiftslagen som är allmänt tillämpliga är de om definitioner, förhållandet till offentlighetsprincipen, grundläggande krav på behandling, säkerheten vid behandling, personuppgiftsombudets uppgifter samt tillsynsmyndighetens befogenheter och straff.

Försvarmakten och Försvarets radioanstalt är personuppgiftsansvariga för den behandling som myndigheterna utför eller som det åligger dem att utföra.

Tillåtna ändamål för behandling av personuppgifter

Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter skall styras av särskilt angivna och tydliga ändamål, vilka skall framgå av lag.

Försvarmakten får behandla personuppgifter för ändamålen *försvarsunderrättelseverksamhet* och militär säkerhetstjänst. Med försvarsunderrättelseverksamhet avses att inhämta, bearbeta och analysera samt delge information dels för att kartlägga yttre militära hot mot landet, dels till

stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Uppgifter får behandlas för säkerhetspolitiska och militärstrategiska bedömningar, analys av pågående och bedömda framtida konflikter samt biografisk försvarsunderrättelseverksamhet. I den *militära säkerhetstjänsten* får uppgifter behandlas för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten och dess intressen. I verksamheten ingår *att* klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet och personer med anknytning till sådan verksamhet, *att* vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet och *att* förhindra obehörig insyn i och påverkan av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem. I den militära säkerhetstjänsten får uppgifter om en person behandlas endast om personen har samband med säkerhetshotande verksamhet. Sådana uppgifter skall också förses med upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak. Är personen inte misstänkt för att ha utövat eller komma att utöva säkerhetshotande verksamhet får uppgifter om denne behandlas endast om det klart framgår att sådan misstanke inte föreligger.

Försvarets radioanstalt får behandla uppgifter för att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet samt för att i övrigt utföra de uppgifter som enligt instruktionen åligger myndigheten i dess *underrättelseverksamhet*. Med försvarsunderrättelseverksamhet avses här detsamma som ovan beskrivits för Försvarsmakten. Försvarets radioanstalt bedriver emellertid inte enbart militärt inriktad underrättelseverksamhet utan har också andra uppgifter som regeringens civila inhämtningsorgan i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Försvarets radioanstalt skall även med sin tekniska expertis lämna stöd för annan myndighetsverksamhet än sådan som rör yttre hot mot rikets säkerhet.

Behandling av känsliga personuppgifter

Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv (känsliga personuppgifter). Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de emellertid kompletteras med känsliga personuppgifter, när det är nödvändigt för syftet med behandlingen.

Vid sökning i Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts databaser får känsliga personuppgifter inte användas som sökbegrepp om det inte är nödvändigt. Sökning får inte ske enbart med en känslig personuppgift som grund utan måste även stödjas av ett för verksamheten annat berättigat skäl, och skall dessutom föregås av ett noggrant övervägande huruvida användningen av personuppgifterna tillför något av värde för verksamheten.

Utlämnande av uppgifter

Det internationella samarbetet inom underrättelse- och säkerhetstjänsten är av mycket stor betydelse för Sverige. Av gällande lagstiftning och regeringens regleringsbrev framgår att för såväl Försvarsmakten som Försvarets radioanstalt skall samarbeta med andra länder och internationella

organisationer vara en naturlig del av verksamheten. För att främja internationellt samarbete inom underrättelse- och säkerhetstjänsten anser vi att uppgifter för vilka sekretess gäller bör få lämnas ut till en utländsk myndighet eller en internationell organisation om utlämnandet tjänar den svenska statsledningen och det svenska totalförsvaret samt om lämnade uppgifter inte är till skada för svenska intressen.

Enligt vår uppfattning behöver utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling inte regleras särskilt. Sådant utlämnande kan förekomma till annan svensk myndighet och till annan stat eller internationell organisation. För svenska myndigheter finns ofta särskilda registerförfattningar som reglerar behandlingen av personuppgifter. Utlämnande till andra länder och internationella organisationer omfattas av höga krav på säkerhet och sekretess som betingas av ändamålet för verksamheten. Någon särskild integritetsskyddande regel är därför enligt vår mening inte nödvändig i dessa sammanhang.

På grund av Sveriges anslutning till Europarådets dataskyddskonvention är det emellertid nödvändigt med särskilda bestämmelser vid utlämnande av personuppgifter till andra länder. Vi föreslår därför att uppgifter som behandlas med stöd av de författningar vi föreslår får lämnas ut till andra länder om sekretess inte hindrar det och det behövs för att myndigheterna skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet eller det annars är nödvändigt för verksamheten. Bestämmelsen innebär inte i sig någon begränsning av myndigheternas möjlighet att lämna ut uppgifter, utan detta får i sin helhet avgöras efter försvars- och säkerhetspolitiska överväganden.

Behandling av uppgifter i databaser

Hos myndigheter behandlas i dag personuppgifter med datorstöd på i huvudsak två principiellt och tekniskt skilda sätt. För det första används persondatorer på så sätt att endast ett fåtal personer kan ta del av informationen, t.ex. enskilda tjänstemän som upprättar promemorior och beslutsunderlag m.m. samt skickar och tar emot e-post. För det andra används i stor utsträckning allmänt åtkomliga dataregister i form av gemensamma system med information som behövs i myndighetens verksamhet. Den senare formen av datorstöd anser vi bör omgärdas av särskilda skyddsregler, eftersom integritetsriskerna ökar när stora mängder information behandlas gemensamt. Vi föreslår att sådan behandling skall samlas under det rättsliga begreppet databas. Det rättsliga begreppet databas kan omfatta flera mindre register, databaser eller datorsystem.

Olika regler skall således gälla för Försvarmaktens respektive Försvarets radioanstalts behandling av uppgifter beroende på om behandlingen utförs av enskilda tjänstemän och uppgifterna inte görs tillgängliga för gemensam användning i verksamheten, eller om behandlingen är automatiserad och utförs i en särskild samling av uppgifter som används gemensamt i verksamheten (databaser).

Försvarets radioanstalt bedriver underrättelseverksamhet genom att inhämta information dels via signalspaning dels från öppna källor. Försvarets radioanstalts system för behandling av personuppgifter i dess underrättelseverksamhet är helt anpassat till underrättelseprocessens led med planering och inriktning, inhämtning, bearbetning och analys samt delgivning. I enlighet härmed skall det för uppgifter som används vid planering och inriktning av myndighetens underrättelseverksamhet på kort och på lång sikt finnas en urvalsdatabas. Information som hämtas in genom signalspaning skall lagras i en källdatabas medan övrig information lagras i en databas för öppna källor. Bearbetning och analys av inhämtad underrättelseinformation skall ske i en analysdatabas och de underrättelserapporter som är färdiga för delgivning skall slutligen lagras i en rapportdatabas.

Försvarsmaktens databaser

Inom den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten finns det i dag två typer av register eller databaser, antingen för öppen eller för hemlig information. Enligt den reglering av Försvarsmaktens databaser som vi föreslår skall det finnas en informationsdatabas samt en underrättelse- och säkerhetsdatabas. I informationsdatabasen får Försvarsmakten behandla information som inte är hemlig och som hämtats in från allmänt tillgängliga öppna källor.

Hemliga uppgifter lagras hos Försvarsmakten i flera olika datorbase-erade system anpassade till ändamålet med den särskilda behandlingen. Den viktigaste databasen är härvid Informationssystem för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (IS UNDSÄK). I databasen behandlas uppgifter som rör hela den militära underrättelse- och säkerhetstjänstens ansvarsområde. Det finns även vissa andra databaser för behandling av hemlig information med mer begränsade användningsområden, som t.ex. bearbetning och analys av uppgifter i samband med Sveriges deltagande i internationella operationer eller för kommunikation med Sveriges försvarsattachéer. Underrättelse- och säkerhetsdatabasen är avsedd att vara ett samlande begrepp för de olika databaser i vilka Försvarsmakten behandlar hemliga uppgifter.

Innehåll

Det är inte möjligt att i detalj lagreglera vilka uppgifter som bör få behandlas i myndigheternas databaser. En noggrann reglering av vilka uppgifter som får behandlas måste även till viss del vara hemlig. Vi föreslår därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgifter som får behandlas i Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts databaser. I förordning införs emellertid av upplysningsskäl en bestämmelse om vilka uppgiftskategorier som får behandlas i databaserna. Även bestämmelserna om ändamål kan ge enskilda information om vilka uppgifter som registreras.

Att tillåta direktåtkomst för myndigheter till information i andra myndigheters dataregister m.m. har länge ansetts särskilt integritetskänsligt. Vi delar den uppfattningen, men anser att det finns starka skäl för att tillåta sådan åtkomst. Vilka som får ha direktåtkomst till Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts databaser bestäms av regeringen i förordning eller beslut. Vi föreslår att direktåtkomst får förekomma mellan Försvarmakten respektive Försvarets radioanstalt och i första hand Regeringskansliet. I viss utsträckning bör också de andra myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet eller i övrigt deltar i skyddet av rikets säkerhet ha direktåtkomst. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bör meddela närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

Enskildas rättigheter

Fysiska personer bör av integritetsskäl ha vissa grundläggande rättigheter som rör behandlingen av uppgifter om dem. Förutom rätt till information, rättelse och skadestånd, anser vi att vissa beslut av Försvarmakten och Försvarets radioanstalt bör kunna överklagas. Dessa rättigheter bör inte gälla för juridiska personer.

Således anser vi att personuppgiftslagens bestämmelser om information som skall lämnas självant till den registrerade när uppgifter samlas in från denne själv och om information som skall lämnas efter ansökan av den registrerade, i huvudsak bör tillämpas vid behandling av personuppgifter i de aktuella verksamheterna. Vidare bör personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse av personuppgifter och om skadestånd tillämpas. Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts beslut om rättelse och om information som skall lämnas efter ansökan av en registrerad skall enligt vår mening kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Särskild granskning till skydd för den personliga integriteten

Personuppgiftslagens regler om enskildas rätt till information är av stor betydelse för att personuppgifter inte skall behandlas på ett sätt som kan medföra att enskildas personliga integritet kränks. Den sekretess som gäller för uppgifter i de nu aktuella verksamheterna innebär emellertid att information i den mening som avses i personuppgiftslagen i praktiken aldrig kommer att lämnas av den personuppgiftsansvariga myndigheten. Av 27 § personuppgiftslagen följer nämligen att sekretess och tystnadsplikt alltid går före den i personuppgiftslagen föreskrivna informationskyldigheten. Härigenom begränsas också de registrerades möjlighet att begära rättelse och skadestånd.

Det är enligt vår uppfattning nödvändigt att skyddet för registrerades personliga integritet kompletteras. Försvarets underrättelsenämnd bör därför få i uppdrag att särskilt granska den behandling av personuppgifter som sker i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet.

Försvarets underrättelsenämnd har till uppgift att följa underrättelse-tjänsten inom Försvarmakten och de övriga myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet, bl.a. Försvarets radioanstalt. Härvid har nämnden redan i dag som särskild uppgift att granska hur de register som behövs för försvarsunderrättelseverksamhet läggs upp och förs. Försvarets underrättelsenämnd framstår med hänsyn härtill och till nämndens kunskaper om försvarsunderrättelseverksamhet som bäst lämpad att utföra granskning av behandlingen av personuppgifter enligt de författningar vi nu föreslår.

Förslaget om en särskild granskning syftar inte till att inskränka det övergripande tillsynsansvar som åligger Datainspektionen enligt personuppgiftslagen. Datainspektionen bör alljämt ha huvudansvaret för tillsyn över behandlingen av personuppgifter hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt. Försvarets underrättelsenämnds granskning skall vara en extra integritetsskyddskontroll som, utöver Datainspektionens tillsyn, skyddar de registrerade mot kränkning av den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter.

Försvarets underrättelsenämnd skall inte vara involverad i någon löpande ärendehantering hos de båda myndigheterna och enskilda skall inte kunna vända sig till nämnden med begäran om utlämnande av handlingar. En sådan begäran skall som i dag prövas av Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt.

Bevarande och gallring

Registerförfattningar innehåller av integritetsskäl ofta bestämmelser som innebär att uppgifter som huvudregel inte får bevaras utan tidsgräns. I många sådana författningar finns därför bestämmelser om gallring av uppgifter eller om överlämnande av uppgifter till en arkivmyndighet. I nya registerförfattningar tillämpas vanligen en metod som innebär att det i lag ställs upp huvudregler för när gallring av uppgifter skall ske, men med möjlighet för regeringen eller Riksarkivet att besluta eller meddela föreskrifter om att uppgifter skall bevaras.

När det gäller uppgifter i traditionella pappersbaserade allmänna handlingar är i stället huvudregeln att det inte finns några särbestämmelser utan arkivlagens regler gäller fullt ut. Det är också denna metod som vi anser bör gälla i fråga om bevarande och gallring av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten samt i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet.

I de aktuella verksamheterna måste uppgifter kunna sparas under mycket lång tid, ofta i minst 30 år och ibland så länge som upp till 70 år. Gallring syftar som nämnts i första hand till att värna skyddet för den personliga integriteten. Med hänsyn till bl.a. offentlighetsprincipen bör emellertid krav på gallring inte gälla som huvudregel utan att starkt vägande integritetsskäl talar härför. När uppgifter har bevarats i 30 år eller längre har enligt vår uppfattning integritetsintressena till stor del spelat ut sin roll. Gallring är vidare inte den enda metoden för att tillgodose skyddet för den personliga integriteten. Framför allt den sekretess som gäller i verksamheterna fungerar som ett starkt skydd för den personliga integriteten och talar mot nödvändigheten av att ha särskilda gallringsregler. Samtidigt tjänas integritetsintresset inte alltid bäst av att så

många uppgifter som möjligt gallras. I vissa fall har bevarandet av känsliga uppgifter visat sig vara till stor fördel för enskilda. Vidare utgör of-fentlighetsintresset och den minskade möjligheten till insyn i myndighe-ternas verksamhet för bl.a. forskning skäl som talar mot omfattande gall-ring.

Mot bakgrund härav föreslår vi inte några särskilda gallringsbestäm-melser för de aktuella verksamheterna. Det innebär att bestämmelserna i arkivlagen och personuppgiftslagen blir tillämpliga vad gäller frågor om bevarande och gallring, oavsett om uppgifterna behandlas i en databas eller inte. I praktiken innebär detta att allmänna handlingar som huvudre-gel skall bevaras och att handlingarna får gallras endast om Riksarkivet har tillåtit det. För andra uppgifter, dvs. sådana uppgifter som inte ingår i allmänna handlingar, gäller i stället att de skall rensas (förstöras) när de inte längre behövs för de ursprungliga ändamålen med registreringen.

Sekretess till skydd för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden

I Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära sä-kerhetstjänsten finns uppgifter som kan vara mycket integritetskänsliga för enskilda och deras närstående och som inte skyddas av gällande sek-retessregler. Det kan t.ex. gälla uppgifter som avslöjar en persons fysiska eller psykiska hälsotillstånd. Den sekretess som i dag gäller för uppgifter i den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten syftar endast till att skydda själva verksamheten hos myndigheten och utgör därmed inget skydd för enskilda individer och deras personliga eller ekonomiska in-tressen. Mot bakgrund härav föreslår vi att det i sekretesslagen (1980:100) införs en bestämmelse om sekretess hos Försvarsmakten i den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretess för så-dan uppgift skall enligt vår mening gälla om det inte står klart att uppgif-ten kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Sekretess bör gälla i högst 70 år.

Förslag till lag om behandling av uppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och den militära säkerhetstjänsten, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer.

I 2 kap. finns särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter i den militära underrättelse- och säkerhetstjänstens databaser.

Förhållandet till personuppgiftslagen

2 § Om inte annat anges i 3 § eller i 3 kap. gäller denna lag i stället för personuppgiftslagen (1998:204).

3 § När personuppgifter behandlas enligt denna lag eller enligt andra föreskrifter i det ämne som regleras i lagen gäller personuppgiftslagens (1998:204) bestämmelser om

1. definitioner i 3 §,
2. förhållandet till offentlighetsprincipen m.m. i 8 §,
3. grundläggande krav på behandling i 9 §,
4. säkerheten vid behandling i 30 och 31 §§,
5. personuppgiftsombud m.m. i 36 § andra stycket och 38–40 §§,
6. tillsynsmyndighetens befogenheter i 43 och 47 §§, och
7. straff i 49 §.

Personuppgiftsansvar

4 § Försvarmakten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför eller som det åligger myndigheten att utföra. Motsvarande ansvar gäller för behandling av uppgifter om juridiska personer.

Försvarsunderrättelseverksamhet

5 § Uppgifter får behandlas i försvarsunderrättelseverksamheten dels för att kartlägga yttre militära hot mot landet dels till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik om det behövs för

1. säkerhetspolitiska och militärstrategiska bedömningar,
2. analyser av pågående och bedömda framtida konflikter, eller
3. biografisk försvarsunderrättelseverksamhet.

Militär säkerhetstjänst

6 § Uppgifter får behandlas i den militära säkerhetstjänsten för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten och dess intressen om det behövs för

1. att klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet och personer med anknytning till sådan verksamhet (säkerhetsunderrättelse-tjänst),
2. åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet (säkerhetsskyddstjänst), eller
3. att förhindra obehörig insyn i och påverkan av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem (signalskyddstjänst).

7 § För de ändamål som anges i 6 § 1–2 får uppgifter om en person behandlas endast om

1. personen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism,
2. uppgifterna avser information som framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
3. det kan antas att personen bedriver annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1, och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas, eller
4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet.

Uppgifter om att en person kan antas ha samband med säkerhetshotande verksamhet skall förse med upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Uppgifter om en person som inte misstänks för att ha utövat eller komma att utöva säkerhetshotande verksamhet får behandlas endast om det genom särskild upplysning eller på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte föreligger.

Behandling av känsliga personuppgifter

8 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är nödvändigt för syftet med behandlingen.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 2

Överföring av personuppgifter till tredje land

9 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får lämnas ut till andra länder om sekretess inte hindrar det och det behövs för att Försvarsmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet eller det annars är nödvändigt för verksamheten.

2 kap. Försvarsmaktens databaser

Inledande bestämmelse

1 § I försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten skall det finnas ett antal skilda samlingar uppgifter, som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de i 1 kap. 5–7 §§ angivna ändamålen (databaser).

Informationsdatabasen

2 § Uppgifter som samlats in från öppna källor skall behandlas i en informationsdatabas för att göra insamlad information tillgänglig i verksamheten.

Uppgifter i databasen får utöver vad som framgår av första stycket behandlas endast genom att föras över till en underrättelse- och säkerhetsdatabas.

Underrättelse- och säkerhetsdatabasen

3 § Uppgifter som samlats in på annat sätt än från öppna källor skall lagras i en underrättelse- och säkerhetsdatabas.

I databasen får även lagras uppgifter som överförts från informationsdatabasen.

4 § Uppgifter får behandlas i databasen för analys och bearbetning av inhämtat underrättelsematerial samt för lagring och delgivning av underrättelserapporter.

Uppgifter som får behandlas

5 § Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgifter som får behandlas i databaserna.

I 1 kap. 7 § finns vissa bestämmelser om innehåll som gäller för uppgifter som behandlas i den militära säkerhetstjänsten.

Sökbegrepp

6 § Vid sökning efter uppgifter i informationsdatabasen eller underrättelse- och säkerhetsdatabasen får uppgifter om ras eller etniskt ursprung, politisk åsikt, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är nödvändigt för syftet med behandlingen.

Direktåtkomst

7 § Vilka som får ha direktåtkomst till Försvarsmaktens informationsdatabas eller underrättelse- och säkerhetsdatabas bestäms av regeringen i förordning eller beslut.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

3 kap. Enskildas rättigheter

Information till den registrerade

1 § Vid tillämpningen av denna lag gäller bestämmelserna om information till den registrerade i 23 och 25–27 §§ personuppgiftslagen (1998:204).

Rättelse och skadestånd

2 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller anslutande författningar.

Överklagande

3 § Försvarsmaktens beslut om rättelse och om information som skall lämnas enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Särskild granskning till skydd för den personliga integriteten

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall ha till särskild uppgift att granska att Försvarsmaktens behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten sker i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

2. Bestämmelser i lagen om grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell

behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 2

Förslag till lag om behandling av uppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–5 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer.

I 2 kap. finns bestämmelser om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts databaser.

Förhållandet till personuppgiftslagen

2 § Om inte annat anges i 3 § eller i 3 kap. gäller denna lag i stället för personuppgiftslagen (1998:204).

3 § När personuppgifter behandlas enligt denna lag eller enligt andra föreskrifter i det ämne som regleras i lagen gäller personuppgiftslagens (1998:204) bestämmelser om

1. definitioner i 3 §,
2. förhållandet till offentlighetsprincipen m.m. i 8 §,
3. grundläggande krav på behandling i 9 §,
4. säkerheten vid behandling i 30 och 31 §§,
5. personuppgiftsombud m.m. i 36 § andra stycket och 38–40 §§,
6. tillsynsmyndighetens befogenheter i 43 och 47 §§, och
7. straff i 49 §.

Personuppgiftsansvar

4 § Försvarets radioanstalt är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför eller som det åligger myndigheten att utföra. Motsvarande ansvar gäller för behandling av uppgifter om juridiska personer.

5 § Uppgifter får behandlas i underrättelseverksamheten dels för att kartlägga yttre militära hot mot landet dels till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik, om det behövs för

1. säkerhetspolitiska och militärstrategiska bedömningar,
2. analyser av pågående och bedömda framtida konflikter, eller
3. biografisk försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter får också behandlas om det behövs för myndighetens verksamhet med att

1. bedriva signalspaning enligt den inriktning som regeringen, Försvarsmakten och övriga uppdragsgivare anger,
2. följa förändringen av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet,
3. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten,
4. utföra matematiska bedömningar av kryptosystem för totalförsvaret, samt
5. biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem.

Behandling av känsliga personuppgifter

6 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket om det är nödvändigt för syftet med behandlingen.

Överföring av personuppgifter till tredje land

7 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får lämnas ut till andra länder om sekretess inte hindrar det och det behövs för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet eller det annars är nödvändigt för verksamheten.

2 kap. Försvarets radioanstalts databaser

Inledande bestämmelse

1 § I underrättelseverksamheten skall det finnas ett antal skilda samlingar uppgifter, som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de i 1 kap. 5 § angivna ändamålen (databaser).

Urvalsdatatabasen

2 § Uppgifter som används för att bestämma planering och inriktning av inhämtning av information, genom signalspaning eller på annat sätt, skall behandlas i en urvalsdatatabas.

Uppgifter i datatabasen får endast behandlas för tillhandahållande av nödvändig urvalsinformation.

Källdatatabasen

3 § Uppgifter som har inhämtats genom signalspaning skall behandlas i en källdatatabas för att göra inhämtad information tillgänglig i verksamheten.

Uppgifter i datatabasen får utöver vad som anges i första stycket behandlas endast genom att med hjälp av urvalskriterier föras över till analysdatatabasen.

Datatabasen för öppna källor

4 § Uppgifter som har inhämtats på annat sätt än genom signalspaning skall behandlas i en datatabas för öppna källor för att göra inhämtad information tillgänglig i verksamheten.

Uppgifter i datatabasen får utöver vad som anges i första stycket behandlas endast genom att med hjälp av urvalskriterier föras över till analysdatatabasen.

Analysdatatabasen

5 § Uppgifter som lagras i källdatatabasen och datatabasen för öppna källor får tillsammans med andra nödvändiga uppgifter behandlas i en analysdatatabas för analys och annan bearbetning, såsom dekryptering och översättning.

Uppgifter i datatabasen får utöver vad som framgår av första stycket behandlas endast för utarbetande av underrättelserrapporter och lagring av arbetsmaterial för sådana rapporter.

Rapportdatatabasen

6 § Uppgifter i färdiga underrättelserrapporter som har utarbetats i analysdatatabasen skall behandlas i en rapportdatatabas för att göra informationen i rapporterna tillgänglig i verksamheten.

Uppgifter som får behandlas

7 § Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgifter som får behandlas i datatabaserna.

Sökbegrepp

8 § Vid sökning efter uppgifter i en databas får uppgifter om ras eller etniskt ursprung, politisk åsikt, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är nödvändigt för syftet med behandlingen.

Direktåtkomst

9 § Direktåtkomst får förekomma endast till rapportdatabasen. Regeringen meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka som får ha direktåtkomst till rapportdatabasen.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

3 kap. Enskildas rättigheter m.m.

Information till den registrerade

1 § Vid tillämpningen av denna lag gäller bestämmelserna om information till den registrerade i 23 och 25–27 §§ personuppgiftslagen (1998:204).

Rättelse och skadestånd

2 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller anslutande författningar.

Överklagande

3 § Försvarets radioanstalts beslut om rättelse och om information som skall lämnas enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Särskild granskning till skydd för den personliga integriteten

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall ha till särskild uppgift att granska att Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten sker i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

2. Bestämmelser i lagen om grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell

3 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att det i sekretesslagen (1980:100) skall införas en ny paragraf, 9 kap. 27 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

27 §

Sekretess gäller hos Försvarmakten i den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

Förteckning över remissinstanserna (SOU 2003:34)

Prop. 2006/07:46
Bilaga 3

Efter remiss har följande remissinstanser lämnat yttrande över Underrättelsesdatautredningens betänkande (SOU 2003:34): Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Uppsala län, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Registernämnden, Datainspektionen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk, Försvarets underrättelsenämnd, Totalförsvarets forskningsinstitut, Krisberedskapsmyndigheten, Kustbevakningen, Statens räddningsverk, Tullverket, Riksarkivet, Uppsala universitet och Göteborgs universitet.

Sammanfattning av promemorian Personuppgifts- behandling hos Försvarmakten och Försvarets radio- anstalt (Ds 2005:50)

Promemorians förslag bygger i allt väsentligt på förslagen i Underrättel-
sedatautredningens betänkande Försvarets underrättelseverksamhet och
säkerhetstjänst, Integritet – Effektivitet (SOU 2003:34). Med anledning
av bl.a. synpunkter lämnade av remissinstanserna har utredningens för-
slag i vissa avseenden omarbetats.

I promemorian läggs fram förslag till en annan lagteknisk reglering av
behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelse-
verksamhet och militära säkerhetstjänst och Försvarets radioanstalts un-
derrättelse- och utvecklingsverksamhet. Syftet med förslagen är att den
rättsliga regleringen inte skall förhindra eller försvåra en annars väl-
kommen effektivisering av verksamheten, om det inte är nödvändigt av
integritetsskäl. Promemorians bestämmelser är ett resultat av att försöka
finna den bästa möjliga avvägning mellan användandet av modern teknik
och utveckling av sådan samt skyddet av den enskildes personliga integ-
ritet. I promemorian föreslås därför bl.a. att de grundläggande principer-
na för behandling av personuppgifter skall regleras i lag och att komplet-
terande bestämmelser skall meddelas av regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer. Genom att undvika en detaljreglering på lag-
nivå hindras inte framtida teknikutveckling och rationaliseringar. De oli-
ka register och databaser som används i verksamheterna omnämns därför
inte i lagförslagen.

I det följande redogörs för de väsentligaste skillnaderna i förhållande
till utredningens förslag.

Lagstiftningens systematik

Till skillnad från vad utredningen föreslagit föreslås i promemorian att
personuppgiftsbehandlingen i Försvarmaktens försvarsunderrättelse-
verksamhet och militära säkerhetstjänst samt i Försvarets radioanstalts
underrättelseverksamhet skall regleras genom två heltäckande lagar som
innehåller alla de bestämmelser som skall vara tillämpliga i de berörda
verksamheterna. Lagarna kommer att innehålla en del bestämmelser som
är likalydande med motsvarande bestämmelser i personuppgiftslagen.

Tillåtna ändamål för behandling av personuppgifter

I promemorian föreslås att ändamålen med personuppgiftsbehandling i
försvarsunderrättelseverksamheten skall anges genom en hänvisning till
lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt denna lag
skall försvarsunderrättelseverksamhet bedrivas för att kartlägga yttre mi-
litära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säker-
hetspolitik. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i in-
ternationellt säkerhetssamarbete och att, enligt vad regeringen närmare
bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svå-
ra påfrestningar på samhället i fred. Vidare framgår av lagen att Rege-

ringen skall bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning. Genom hänvisningen till lagen om försvarsunderrättelseverksamhet klargörs att personuppgiftsbehandlingen hos de berörda myndigheterna skall avse sådana ändamål som ryms inom lagens reglering och regeringens inriktning. För att ytterligare precisera ändamålet föreslås att uppgifter om en person får behandlas endast om personen har anknytning till en preciserad inriktning för verksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja denna inriktning. Med preciserad inriktning avses interna inriktningar som myndigheterna fastställer för att närmare avgränsa verksamheten.

När det gäller ändamålen för behandling av personuppgifter inom den militära säkerhetstjänsten har förslagen i huvudsak utformats i enlighet med utredningen förslag. Bestämmelsen har dock fått en annorlunda redaktionell utformning och det föreslås att det skall framgå på vilken av de angivna grunderna behandlingen sker. Vidare föreslås att det skall anges om behandlingen varken föranleds av brottsmisstanke eller antagande om utövande av annan säkerhetshotande verksamhet.

Personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem föreslås få behandlas i den militära säkerhetstjänsten för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Det gäller även känsliga personuppgifter och personnummer. Behandling som särskilt syftar till att identifiera en person får dock endast utföras om det finns grundad anledning att anta att det beträffande personen föreligger sådant antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva säkerhetshotande verksamhet. Försvarsmakten skall föra en förteckning över de behandlingar som särskilt syftar till att identifiera en person och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen.

Den signalspaningsverksamhet som Försvarets radioanstalt bedriver ställer särskilda krav på regleringen av behandlingen av personuppgifter, eftersom signalspaningen innebär att stora mängder information inhämtas för att i ett senare skede bearbetas. Det är först efter att informationen har bearbetats, genom t.ex. forcering av signalskydd, dekryptering eller översättning som innehållets relevans kan bedömas. I promemorian föreslås mot denna bakgrund att Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter som innebär inhämtning av personuppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter och bearbetning i form av kryptoforcering och språklig översättning inte skall anses som oförenlig med bestämmelserna om grundläggande krav, ändamål samt behandling av känsliga personuppgifter och personnummer.

Uppgiftssamlingar

I promemorian föreslås att det hos myndigheterna skall få finnas samlingar av uppgifter som används gemensamt i verksamheten. Regeringen skall meddela närmare föreskrifter om vilka uppgiftssamlingar som får finnas och innehållet i dessa. Till skillnad från betänkandet föreslås däremot inte någon lagreglering av uppgiftssamlingarna (i betänkandet används begreppet databaser).

I promemorian föreslås en bestämmelse om utlämnande av uppgifter på medium för automatisk behandling, enligt vilken enstaka personuppgifter skall få lämnas ut på sådant medium. Om utlämnandet avser personuppgifter i större omfattning får utlämnande på sådant medium ske endast om regeringen har meddelat föreskrifter eller beslut om det. Vidare föreslås att förutsättningarna för direktåtkomst skall regleras lika oavsett om uppgifterna finns i en uppgiftssamling eller inte; utredningens förslag i denna del avsåg endast databaser.

Informationsskyldighet

I promemorian föreslås till skillnad från i utredningen inte någon skyldighet för myndigheterna att självant lämna information till en person i samband med att uppgifter om denne samlas in i försvarsunderrättelseverksamheten.

Gallring

Utredningen föreslog inte några bestämmelser om gallring av uppgifter. I promemorian föreslås att personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för de i lagarna angivna ändamålen. Regeringen får dock meddela föreskrifter eller beslut om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall vidare få meddela föreskrifter om att personuppgifter utan hinder av gallringsbestämmelserna får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarmaktens skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

<i>Beteckning</i>	<i>Betydelse</i>
<i>Behandling</i> (av personuppgifter)	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.
<i>Blockering</i> (av personuppgifter)	En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren

och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Prop. 2006/07:46 Bilaga 5

<i>Mottagare</i>	Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarmakten för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.
<i>Personuppgifter</i>	All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.
<i>Personuppgiftsbiträde</i>	Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
<i>Personuppgiftsombud</i>	Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.
<i>Den registrerade</i>	Den som en personuppgift avser.
<i>Tredje man</i>	Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarmakten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför. Försvarmakten bestämmer medlen för och, inom ramen för 7 och 8 §§, ändamålen med behandlingen av personuppgifter.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarmakten skall se till att

1. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
2. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
3. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,
4. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,

5. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,

6. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

7. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

7 § Personuppgifter får behandlas i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Den militära säkerhetstjänsten

8 § Personuppgifter får behandlas i Försvarsmaktens militära säkerhetstjänst för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen, om det är nödvändigt för att

1. klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet, eller
2. vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet.

9 § Uppgifter om en person får behandlas för de ändamål som anges i 8 § endast enligt 10 § eller om

1. uppgifterna ger grundad anledning anta att personen utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar sådant hot mot rikets säkerhet som utgör brott eller terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning,

2. uppgifterna ger grundad anledning anta att personen utövat eller kan komma att utöva underrättelseverksamhet riktad mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen,

3. uppgifterna ger grundad anledning anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarsmakten, och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas,

4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet, eller

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll eller särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Uppgifter om en person skall förses med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behand-

lingen av en personuppgift föranleds av annat än antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva brottslig verksamhet skall det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhetshotande verksamhet skall förses med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i punkterna 1–3 skall förses med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

10 § Personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem får behandlas för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Det gäller även sådana uppgifter som avses i 11 och 12 §§. Behandling som särskilt syftar till att identifiera en person får dock endast utföras om det finns grundad anledning att anta att det beträffande personen föreligger sådant förhållande som avses i 9 § första stycket 1, 2 eller 3.

Försvarsmakten skall föra en förteckning över de behandlingar som särskilt syftar till att identifiera en person och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen.

Behandling av känsliga personuppgifter

11 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

12 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

- a) ändamålet med behandlingen,
- b) vikten av en säker identifiering, eller
- c) något annat beaktansvärt skäl.

13 § Enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Annars får utlämnande på sådant medium ske endast om regeringen har meddelat föreskrifter eller beslut om det.

Direktåtkomst

14 § Vilka som får ha direktåtkomst till personuppgifter bestäms av regeringen i förordning eller beslut.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

Tillgången till personuppgifter

15 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad personen behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

16 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder endast om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet.

Regeringen får föreskriva eller i särskilt fall besluta att överföring även får ske i andra fall om det är nödvändigt för att Försvarmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Uppgiftssamlingar

17 § I Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst får det under de förutsättningar som anges i 6–16 § finnas ett antal skilda samlingar uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i respektive verksamhet för de i 7 och 8 §§ angivna ändamålen.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgiftssamlingar enligt första stycket som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information skall lämnas självmant

1 § Om uppgifter om en person samlas in i den militära säkerhetstjänsten från personen själv skall Försvarmakten i samband därmed självmant

lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna. Informationen skall omfatta

1. uppgift om att det är Försvarmakten som är personuppgiftsansvarig för behandlingen,
2. uppgift om ändamålen med behandlingen, och
3. all övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen, såsom information om mottagarna av uppgifterna, skyldighet att lämna uppgifter och rätten att ansöka om information och få rättelse.

Information enligt första stycket behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till.

Information skall lämnas efter ansökan

2 § Försvarmakten är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarmakten och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

3 § Information enligt 2 § behöver inte lämnas i den utsträckning detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Sådan information behöver inte heller lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Vad som nu sagts gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

4 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

Rättelse

5 § Försvarmakten är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen. Försvarmakten skall också underrätta tredje man till vilken

uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Skadestånd

6 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarmakten visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller Försvarmaktens ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarmakten.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för Försvarmaktens räkning. I det avtalet skall det särskilt föreskrivas att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarmakten och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarmakten skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärder skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarmakten anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall Försvarmakten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarmakten skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarsmakten behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndigheten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarsmakten bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall över de behandlingar som Försvarsmakten genomför och som är helt eller delvis automatiserade föra en förteckning som avser försvarsunderrättelseverksamheten och en förteckning som avser den militära säkerhetstjänsten.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarsmaktens behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i Stockholms län ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas. Regeringen får dock meddela föreskrifter eller beslut om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att personuppgifter utan hinder av första stycket får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

a) lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i denna lag, i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 1 § eller

b) behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 11 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarmaktens beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 och 2 §§ och om rättelse enligt 2 kap. 5 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Bestämmelser i lagen om grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelse- och utvecklingsverksamhet, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts underrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarets radioanstalts skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

<i>Beteckning</i>	<i>Betydelse</i>
<i>Behandling</i> (av personuppgifter)	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.
<i>Blockering</i> (av personuppgifter)	En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

<i>Mottagare</i>	Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarets radioanstalt för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.
<i>Personuppgifter</i>	All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.
<i>Personuppgiftsbiträde</i>	Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
<i>Personuppgiftsombud</i>	Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.
<i>Den registrerade</i>	Den som en personuppgift avser.
<i>Tredje man</i>	Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarets radioanstalt är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför. Försvarets radioanstalt bestämmer medlen för och, inom ramen för 7–9 §§, ändamålen med behandlingen av personuppgifter.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarets radioanstalt skall se till att

1. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
2. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
3. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,
4. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,
5. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,
6. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

7. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 5

När behandling av personuppgifter är tillåten

Underrättelseverksamhet

7 § Personuppgifter får behandlas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

8 § Personuppgifter får vidare behandlas av Försvarets radioanstalt i sådan underrättelseverksamhet som inte omfattas av 7 §, om det är nödvändigt för att, i enlighet med vad regeringen bestämmer,

1. följa förändringar av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, samt
2. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten.

Utvecklingsverksamhet

9 § Personuppgifter får behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspanningssystem. Personuppgifterna får inte användas för något annat ändamål eller lämnas ut till annan.

Behandling av känsliga personuppgifter

10 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

11 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

- a) ändamålet med behandlingen,
- b) vikten av en säker identifiering, eller
- c) något annat beaktansvärt skäl.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

12 § Enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Annars får utlämnande på sådant medium ske endast om regeringen har meddelat föreskrifter eller beslut om det.

Direktåtkomst

13 § Vilka som får ha direktåtkomst till personuppgifter bestäms av regeringen i förordning eller beslut.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

Tillgången till personuppgifter

14 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad personen behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Behandling av personuppgifter i vissa fall

15 § Behandling som innebär inhämtning av personuppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter samt bearbetning av information i form av kryptoforcering och språklig översättning skall inte anses som oförenlig med bestämmelserna i 6–11 §§ i det skede av behandlingen under vilket det ännu inte kunnat fastställas om den inhämtade, lagrade eller bearbetade informationen innehåller personuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

16 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet.

Regeringen får föreskriva eller i särskilt fall besluta att överföring även får ske i andra fall om det är nödvändigt för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter.

17 § I Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet får det under de förutsättningar som anges i 6–16 § finnas ett antal skilda samlingar uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i respektive verksamhet för de i 7–9 §§ angivna ändamålen.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgiftssamlingar enligt första stycket som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information skall lämnas efter ansökan

1 § Försvarets radioanstalt är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarets radioanstalt och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

2 § Information enligt 1 § behöver inte lämnas i den utsträckning detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Sådan information behöver inte heller lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Vad som nu sagts gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

3 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

Rättelse

4 § Försvarets radioanstalt är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har utfärdats

med stöd av lagen. Försvarets radioanstalt skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Skadestånd

5 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarets radioanstalt visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under biträdets eller Försvarets radioanstalts ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbiträdets behandling av personuppgifter för Försvarets radioanstalts räkning. I det avtalet skall det särskilt föreskrivas att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarets radioanstalt skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarets radioanstalt anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall myndigheten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarets radioanstalt skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett

entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 5

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarets radioanstalt behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndigheten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarets radioanstalt bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall föra en förteckning över de behandlingar som Försvarets radioanstalt genomför och som är helt eller delvis automatiserade.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i Stockholms län ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas. Regeringen får dock meddela föreskrifter eller beslut om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att personuppgifter utan hinder av första stycket får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

a) lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i denna lag, i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 1 § eller

b) behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 10 § .

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarets radioanstalts beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 § och om rättelse enligt 2 kap. 4 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Bestämmelser i lagen om grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2005:50)

Prop. 2006/07:46
Bilaga 6

Efter remiss har följande instanser lämnat yttrande över departementspromemorian Personuppgiftsbehandling hos Försvarmakten och Försvarets radioanstalt (Ds 2005:50): Riksdagens ombudsmän, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Uppsala län, Justitiekanslern, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets underrättelsenämnd, Datainspektionen, Göteborgs universitet och Riksarkivet.

Försvarets materielverk och Uppsala universitet har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarmaktens skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

Beteckning

Betydelse

Behandling
(av personuppgifter)

Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

Blockering
(av personuppgifter)

En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas

ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

<i>Mottagare</i>	Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarmakten för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.
<i>Personuppgifter</i>	All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.
<i>Personuppgiftsbiträde</i>	Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
<i>Personuppgiftsombud</i>	Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.
<i>Den registrerade</i>	Den som en personuppgift avser.
<i>Tredje man</i>	Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarmakten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarmakten skall se till att

1. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
2. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
3. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,
4. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,
5. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,
6. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

7. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Uppgiftssamlingar

7 § I Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst får det under de förutsättningar som anges i denna lag finnas ett antal skilda samlingar med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i respektive verksamhet för de i lagen angivna ändamålen.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgiftssamlingar enligt första stycket som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 § Personuppgifter får behandlas i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Den militära säkerhetstjänsten

9 § Personuppgifter får behandlas i Försvarmaktens militära säkerhetstjänst för att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshotande verksamhet som riktas mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen, om det är nödvändigt för att

1. klarlägga verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet, eller
2. vidta åtgärder som hindrar eller försvårar säkerhetshotande verksamhet.

10 § Uppgifter om en person får behandlas för de ändamål som anges i 9 § endast enligt 11 § eller om

1. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar brott som kan hota rikets säkerhet eller terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning,
2. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva underrättelseverksamhet riktad mot Försvarmakten och dess säkerhetsintressen,
3. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarmakten, och det finns särskilda skäl till att uppgiften skall behandlas,

4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet, eller

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll eller särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Uppgifter om en person skall föras med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behandlingen av en personuppgift föranleds av något annat än antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva brottslig verksamhet skall det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhetshotande verksamhet skall föras med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i första stycket 1–3 skall föras med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

11 § Personuppgifter som ingår i eller har uppkommit i samband med användning av totalförsvarets telekommunikations- och informationssystem får behandlas för att förhindra obehörig insyn i och påverkan av dessa system. Det gäller även sådana uppgifter som avses i 12 och 13 §§. Behandling som särskilt syftar till att identifiera en person får dock endast utföras om bestämmelserna i 10 § första stycket 1, 2 eller 3 tillämpas.

Försvarmakten skall föra en förteckning över de behandlingar som särskilt syftar till att identifiera en person och de uppgifter som utgjort anledningen till behandlingen.

Behandling av känsliga personuppgifter

12 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en persons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

Prop. 2006/07:46

Bilaga 7

13 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

1. ändamålet med behandlingen,
2. vikten av en säker identifiering, eller
3. något annat beaktansvärt skäl.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 § Enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Regeringen får meddela föreskrifter eller beslut om att utlämnande på sådant medium får ske även i andra fall.

Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling genom direktåtkomst finns i 15 §.

Direktåtkomst

15 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till samlingar med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

Tillgången till personuppgifter

16 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

17 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder endast om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarsmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet.

Regeringen får meddela föreskrifter eller beslut om att överföring får ske även i andra fall om det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarsmakten.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information skall lämnas självmant

1 § Om uppgifter om en person samlas in i den militära säkerhetstjänsten från personen själv skall Försvarsmakten i samband därmed självmant

lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna. Informationen skall omfatta

1. uppgift om att det är Försvarsmakten som är personuppgiftsansvarig för behandlingen,
2. uppgift om ändamålen med behandlingen, och
3. all övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen, såsom information om mottagarna av uppgifterna, skyldighet att lämna uppgifter och rätten att ansöka om information och få rättelse.

Information enligt första stycket behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till.

Information skall lämnas efter ansökan

2 § Försvarsmakten är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om huruvida personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarsmakten och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

3 § Information enligt 2 § behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Detta gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

4 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

Rättelse

5 § Försvarsmakten är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Försvarsmakten skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättel-

se behöver dock inte lämnas, om detta är omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Skadestånd

6 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarmakten visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller Försvarmaktens ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarmakten.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för Försvarmaktens räkning. I det avtalet skall det särskilt anges att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarmakten och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarmakten skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarmakten anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall Försvarmakten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarmakten skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarmakten behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt

och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndighe-
ten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarsmakten bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndighe-
ten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall över de behandlingar som Försvarsmakten genomför och som är helt eller delvis automatiserade föra en förteckning som avser försvarsunderrättelseverksamheten och en förteckning som avser den militära säkerhetstjänsten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarsmaktens behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i det län där tillsynsmyndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

6 kap. Övriga bestämmelser

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas.

Regeringen får dock meddela föreskrifter eller beslut om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att personuppgifter trots första stycket får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i 2 kap., i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 2 § eller

2. behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 12 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarsmaktens beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 och 2 §§ och om rättelse och underrättelse till tredje man enligt 2 kap. 5 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § om grundläggande krav på behandling av personuppgifter och i 1 kap. 12 § om behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

3. Bestämmelserna i 2 kap. 6 § om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänför sig till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser.

Förslag till lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Personuppgiftslagen (1998:204) gäller inte vid sådan behandling av personuppgifter som anges i första stycket.

2 § Syftet med lagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Förhållandet till offentlighetsprincipen

3 § Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte i den utsträckning det skulle inskränka Försvarets radioanstalts skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag används följande beteckningar med nedan angiven betydelse.

<i>Beteckning</i>	<i>Betydelse</i>
<i>Behandling</i> (av personuppgifter)	Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.
<i>Blockering</i> (av personuppgifter)	En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

<i>Mottagare</i>	Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut från Försvarets radioanstalt för att en annan myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte den myndigheten som mottagare.
<i>Personuppgifter</i>	All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.
<i>Personuppgiftsbiträde</i>	Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.
<i>Personuppgiftsombud</i>	Den fysiska person som, efter förordnande av den personuppgiftsansvarige, självständigt skall se till att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt.
<i>Den registrerade</i>	Den som en personuppgift avser.
<i>Tredje man</i>	Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Personuppgiftsansvar

5 § Försvarets radioanstalt är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6 § Försvarets radioanstalt skall se till att

1. personuppgifter alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed,
2. personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,
3. personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,
4. de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,
5. inte fler personuppgifter behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen,
6. de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella, och

7. alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Uppgiftssamlingar

7 § I Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet och utvecklingsverksamhet får det under de förutsättningar som anges i denna lag finnas ett antal skilda samlingar med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i respektive verksamhet för de i lagen angivna ändamålen.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter eller beslut om vilka uppgiftssamlingar enligt första stycket som får finnas och vilka uppgifter som får behandlas i respektive samling.

När behandling av personuppgifter är tillåten

Försvarsunderrättelseverksamhet

8 § Personuppgifter får behandlas i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet om det är nödvändigt för att bedriva den verksamhet som anges i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Uppgifter om en person får endast behandlas om personen har anknytning till en preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten och behandlingen är nödvändig för att fullfölja den inriktningen.

Utvecklingsverksamhet

9 § Personuppgifter får behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att

1. följa förändringar av signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, och
2. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten.

10 § Personuppgifter får behandlas av Försvarets radioanstalt om det är nödvändigt för att biträda andra myndigheter vid värdering, utveckling, anskaffning och drift av signalspaningssystem. Personuppgifterna får inte användas för något annat ändamål eller lämnas ut till någon annan.

Behandling av känsliga personuppgifter

11 § Personuppgifter får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Uppgifter som beskriver en per-

sons utseende skall alltid utformas på ett objektivt sätt med respekt för människovärdet.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Vid sökning får personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv användas som sökbegrepp endast om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av personnummer

12 § Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till

1. ändamålet med behandlingen,
2. vikten av en säker identifiering, eller
3. något annat beaktansvärt skäl.

Behandling av personuppgifter i vissa fall

13 § Behandling som innebär inhämtning av uppgifter genom signalspanning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter samt bearbetning av information i form av kryptoforcering och språklig översättning skall inte anses som oförenlig med bestämmelserna i 6 och 8–12 §§ i det skede av behandlingen då det ännu inte kunnat fastställas om den inhämtade, lagrade eller bearbetade informationen innehåller personuppgifter.

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling

14 § Enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Regeringen får meddela föreskrifter eller beslut om att utlämnande på sådant medium får ske även i andra fall.

Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling genom direktåtkomst finns i 15 §.

Direktåtkomst

15 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilka myndigheter som får ha direktåtkomst till samlingar med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter eller beslut om omfattningen av direktåtkomsten.

Tillgången till personuppgifter

16 § Tillgången till personuppgifter skall alltid begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Överföring av personuppgifter till andra länder

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

17 § Personuppgifter som behandlas med stöd av denna lag får föras över till andra länder om sekretess inte hindrar det och det är nödvändigt för att Försvarets radioanstalt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet.

Regeringen får meddela föreskrifter eller beslut om att överföring får ske även i andra fall om det är nödvändigt för verksamheten vid Försvarets radioanstalt.

2 kap. Information till den enskilde, rättelse och skadestånd

Information till den enskilde

Information skall lämnas efter ansökan

1 § Försvarets radioanstalt är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om huruvida personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

1. vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
2. varifrån dessa uppgifter har hämtats,
3. ändamålen med behandlingen, och
4. till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos Försvarets radioanstalt och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

2 § Information enligt 1 § behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Detta gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

Undantag från informationsskyldigheten vid sekretess

3 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte i den utsträckning sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade.

Rättelse

4 § Försvarets radioanstalt är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Försvarets radioanstalt skall också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den

registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta är omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Skadestånd

5 § Staten skall ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen har orsakat.

Ersättningsskyldigheten kan i den utsträckning det är skäligt jämkas, om Försvarets radioanstalt visar att felet inte berodde på myndigheten.

3 kap. Säkerheten vid behandling

1 § Ett personuppgiftsbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller Försvarets radioanstalts ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om personuppgiftsbitrådets behandling av personuppgifter för Försvarets radioanstalts räkning. I det avtalet skall det särskilt anges att personuppgiftsbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från Försvarets radioanstalt och att personuppgiftsbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 2 § första stycket.

I fråga om sekretess och tystnadsplikt i det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket.

2 § Försvarets radioanstalt skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

1. de tekniska möjligheter som finns,
2. vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
3. de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna, och
4. hur pass känsliga de behandlade personuppgifterna är.

När Försvarets radioanstalt anlitar ett personuppgiftsbiträde, skall myndigheten förvissa sig om att personuppgiftsbiträdet kan genomföra de säkerhetsåtgärder som måste vidtas och se till att personuppgiftsbiträdet verkligen vidtar åtgärderna.

4 kap. Personuppgiftsombud

1 § Försvarets radioanstalt skall utse ett eller flera personuppgiftsombud och anmäla dessa till den tillsynsmyndighet som avses i 5 kap. Även ett entledigande av ett personuppgiftsombud skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

2 § Personuppgiftsombudet skall ha till uppgift att självständigt se till att Försvarets radioanstalt behandlar personuppgifter på ett lagligt och korrekt sätt och i enlighet med god sed samt påpeka eventuella brister för myndigheten.

Har personuppgiftsombudet anledning att misstänka att Försvarets radioanstalt bryter mot de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter och vidtas inte rättelse så snart det kan ske efter påpekande, skall personuppgiftsombudet anmäla förhållandet till tillsynsmyndigheten.

Personuppgiftsombudet skall även i övrigt samråda med tillsynsmyndigheten vid tveksamhet om hur de bestämmelser som gäller för behandlingen av personuppgifter skall tillämpas.

3 § Personuppgiftsombudet skall föra en förteckning över de behandlingar som Försvarets radioanstalt genomför och som är helt eller delvis automatiserade.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter om vad förteckningen skall innehålla.

4 § Personuppgiftsombudet skall hjälpa registrerade att få rättelse när det finns anledning att misstänka att behandlade personuppgifter är felaktiga eller ofullständiga.

5 kap. Tillsynsmyndigheten

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer skall utöva tillsyn över Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter enligt denna lag.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för sin tillsyn på begäran få

1. tillgång till de personuppgifter som behandlas,
2. upplysningar om och dokumentation av behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid denna, och
3. tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

3 § Om tillsynsmyndigheten konstaterar att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse.

4 § Tillsynsmyndigheten får hos länsrätten i det län där tillsynsmyndigheten är belägen ansöka om att sådana personuppgifter som har behandlats på ett olagligt sätt skall utplånas.

Beslut om utplånande får inte meddelas om det är oskäligt.

6 kap. Övriga bestämmelser

Gallring

1 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas.

Regeringen får dock meddela föreskrifter eller beslut om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt.

Prop. 2006/07:46
Bilaga 7

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att personuppgifter trots första stycket får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Straff

2 § Till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. lämnar osann uppgift i sådan information till registrerade som föreskrivs i 2 kap., i anmälan till tillsynsmyndigheten enligt 4 kap. 1 § eller till tillsynsmyndigheten när myndigheten begär information enligt 5 kap. 2 § eller

2 behandlar personuppgifter i strid med 1 kap. 11 § .

I ringa fall döms inte till ansvar.

Överklagande

3 § Försvarets radioanstalts beslut om information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 § och om rättelse och underrättelse till tredje man enligt 2 kap. 4 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 6 § om grundläggande krav på behandling av personuppgifter och 1 kap. 11 § om behandling av känsliga personuppgifter skall inte börja tillämpas förrän den 1 oktober 2007 i fråga om sådan manuell behandling av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998 eller manuell behandling som utförs för ett visst bestämt ändamål om manuell behandling för ändamålet påbörjats före den 24 oktober 1998.

3. Bestämmelserna i 2 kap. 5 § om skadestånd skall tillämpas endast om den omständighet som yrkandet hänför sig till har inträffat efter det att lagen har trätt i kraft beträffande den aktuella behandlingen. I annat fall tillämpas äldre bestämmelser.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-12-14

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, justitierådet Leif Thors-son och regeringsrådet Lars Wennerström.

Personuppgiftsbehandling hos Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt

Enligt en lagrådsremiss den 23 november 2006 (Försvarsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst,
2. lag om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Daniel Ström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås att behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst samt Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet skall författningsregleras särskilt och att de grundläggande principerna för behandlingen av personuppgifter skall regleras i lag. Med hänsyn till omfattningen av verksamheterna, deras speciella inriktning samt den stora mängden uppgifter av ofta känslig natur som behandlas framstår i detta sammanhang en särskild författningsreglering som lämplig och torde även göra regelsystemet mer lättöverskådligt och lättillgängligt än en registerförfattning som i olika hänseenden hänvisar till personuppgiftslagens (1998:204) bestämmelser. Lagrådet har därför ingen erinran mot att behandlingen av personuppgifter inom nu berörda verksamhetsområden görs till föremål för en särskild författningsreglering.

Enligt 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen skall varje medborgare i den utsträckning som närmare anges i lag skyddas mot att hans personliga integritet kränkes genom att uppgifter om honom registreras med hjälp av automatisk databehandling.

Bestämmelsen avses ge grundlagsförankring åt det skydd för medborgare som finns i annan lagstiftning (se prop. 1987/88:57 s. 9), i dag främst personuppgiftslagen som innehåller mer allmänna regler för bl.a. sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis är automatiserad.

För särskilda verksamhetsområden finns också flera lagar som behandlar skyddet för personuppgifter inom respektive verksamhetsområde och som ersätter eller kompletterar personuppgiftslagens bestämmelser (jfr bl.a. lagen [2001:617] om behandling av personuppgifter inom kriminal-

vården och lagen [2005:787] om behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet).

Bestämmelsen i 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen är att se som ett direktiv till lagstiftaren och hindrar i och för sig inte att regeringen, andra myndigheter och kommuner meddelar dataskyddsbestämmelser (se prop. 1987/88:57 s. 11). I fråga om de registerförfattningar som finns för skilda verksamhetsområden torde regeringen också ha ägt rätt att meddela föreskrifterna, i första hand inom ramen för sin restkompetens men naturligtvis också i form av verkställighetsföreskrifter (se bl.a. Lagrådets yttrande i prop. 2000/01:54 s. 76).

Att lagformen i dessa fall valts och riksdagen således valt att utnyttja sin rätt att enligt 8 kap. 14 § första stycket regeringsformen meddela föreskrifter i ett ämne i vilket regeringen också har rätt att besluta föreskrifter torde bl.a. hänga samman med att det vid flera tillfällen påtalats att regleringen av myndighetsregister med ett stort antal registrerade och med känsligt innehåll bör regleras i lag (se bl.a. prop. 1997/98:4 s. 41). Anmärkas bör dock att i anslutning till de olika registerlagarna även införts flera regeringsförfordningar i första hand inom ramen för regeringens restkompetens.

De olika registerlagarna hänvisar i olika hänseenden till personuppgiftslagen medan lagrådsremissens lagförslag helt exkluderar personuppgiftslagen från lagens tillämpningsområde när det gäller skyddet för personuppgifter inom ramen för nu aktuella verksamhetsområden. Detta innebär att skyddet kommer att sakna i 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen föreskriven lagform såvida inte i detta avseende en lagreglering för nu berörda områden sker. Mot nu angiven bakgrund får lagförslagen därför mer anses vila på det lagkrav för skydd för personuppgifter som uppställs i 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen än på bestämmelserna i 8 kap. 14 § regeringsformen.

Lagförslagen innehåller vidare ett flertal bemyndiganden. Regeringsformen innehåller dock inte någon möjlighet att till regeringen delegera normgivningsmakt genom bemyndiganden när det gäller lagar som riksdagen stiftar med stöd av 2 kap. 3 § andra stycket eller 8 kap. 14 § regeringsformen men lägger naturligtvis inte hinder i vägen för att regeringen utfärdar verkställighetsföreskrifter eller i förekommande fall utnyttjar sin restkompetens. Inget hindrar heller att riksdagen, när den beslutar om en viss föreskrift med stöd av 8 kap. 14 § regeringsformen ger regeringen rätt att besluta om undantag (se 1 kap. 8 § lagen [2001:181] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Detta förfarande får ses som att riksdagen till regeringen återför en del av det ämne man lagt under sig och inte som en sådan delegation av normgivningsmakten varom föreskrivits i 8 kap. 7–10 §§ regeringsformen (se Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, andra upplagan, 2006, s. 380).

Av det nu anförda följer att flera bemyndiganden i de föreslagna lagarna framstår som överflödiga. Dessa bestämmelser skulle dock kunna fylla den praktiska funktionen att de erinrar om regeringens föreskrifter om behandlingen av personuppgifter inom nu aktuella verksamhetsområden. Enklast skulle detta kunna ordnas genom att berörda bestämmelser förvandlades till informationsregler genom att i olika bestämmelser orden ”får meddela” ersätts med ”meddelar” och i förekommande fall ordet ”närmare” ersätts med ”ytterligare”.

Förslaget till lag om behandling av personuppgifter i Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

1 kap. 4 §

I paragrafen definieras, i likhet med vad som gäller i personuppgiftslagen, inledningsvis de centrala begrepp och beteckningar som använts i lagen i den omfattning som det bedömts motiverat. Det har således inte funnits skäl att i detta sammanhang definiera bl.a. begreppen samtycke och tredje land eftersom dessa begrepp saknar relevans för nu aktuell lagstiftning. Däremot bör enligt Lagrådets mening begreppet personuppgiftsansvarig definieras redan inledningsvis och i enlighet med definitionen i personuppgiftslagen, även om det av 1 kap. 5 § framgår vem som är personuppgiftsansvarig, då det vid definitionen av begreppen personuppgiftsbiträde och personuppgiftsombud hänvisas till detta begrepp.

Begreppet uppgiftssamling används i lagen i stället för det i dag mer vedertagna begreppet databas för att beteckna samlingar med uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i respektive verksamhet. Skälet till att man inte önskar hålla fast vid databasbegreppet är, enligt vad som framgår av lagrådsremissen, att man önskar göra lagstiftningen helt teknikneutral och inte använda ett begrepp som kan medföra att myndigheterna känner sig bundna till vissa tekniska system. Då begreppet uppgiftssamling i detta sammanhang framstår som en ny begreppsbildning bör dock enligt Lagrådets mening begreppet definieras redan i samband med att vissa begrepp och beteckningar inledningsvis definieras i lagen.

1 kap. 6 §

Den föreslagna bestämmelsen anger grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter och motsvarar delvis 9 § personuppgiftslagen. I sistnämnda paragraf anges som ett första krav att den personuppgiftsansvarige skall tillse att personuppgifter behandlas bara om det är lagligt. Någon sådan bestämmelse upptas inte i det remitterade förslaget med motiveringen att den skulle vara överflödigt; det följer av sakens natur att behandlingen måste ske i enlighet med lag och anslutande förordningar för att anses vara lagligt och ha skett på ett korrekt sätt.

Lagrådet förordar likväl att en sådan bestämmelse införs i lagen. Därmed uppnås också en bättre överensstämmelse med den grundläggande författningen på personuppgiftsområdet och med det enligt föreliggande förslag obligatoriska personuppgiftsombudets skyldighet, enligt den föreslagna 4 kap. 2 §, att tillse att personuppgifter behandlas ”på ett lagligt och korrekt sätt”.

1 kap. 7 §

Med hänvisning till vad Lagrådet anfört i fråga om de definitioner som bör finnas i lagen kan sista delen av paragrafens första stycke utgå och stycket alltså lyda: ”I Försvarmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst får, under de förutsättningar som anges i denna lag, personuppgifter behandlas i uppgiftssamlingar.”

I enlighet med vad som inledningsvis anförts under rubriken ”Allmänt” bör vidare bemyndigandet i paragrafen andra stycke omformuleras till en informationsbestämmelse. För det fall det även anses behövt att särskilt informera om att regeringen kan fatta beslut i ett enskilt ärende bör vidare ordet ”beslut” enligt Lagrådets mening ersättas med orden ”beslut i enskilda fall”.

1 kap. 14 och 17 §§

Bestämmelserna i paragraferna om regeringens föreskriftsrätt är närmast att se som undantagsregler och inte som normbemyndiganden enligt 8 kap. 7–10 §§ regeringsformen (se Holmberg m.fl., a.a. s. 380). Bestämmelsen i 14 § bör därför omformuleras så att den förslagsvis erhåller följande lydelse:

”Endast enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling, om inte regeringen har meddelat föreskrifter eller i ett enskilt fall beslutat om att uppgifter får lämnas ut på sådant medium även i andra fall.”

På motsvarande sätt kan ett tillägg göras till första stycket i 17 § medan paragrafens andra stycke då får utgå.

I likhet med vad som anförts tidigare kan dock i bägge paragraferna behovet av orden ”eller i ett enskilt fall beslutat” ifrågasättas.

Den föreslagna bestämmelsen i 17 § första stycket reglerar, i anslutning till dataskyddskonventionen, överföring av personuppgifter till andra länder, som får ske om sekretess inte hindrar överlämnande och om överföringen är nödvändig för att Försvarsmakten skall kunna fullgöra sina uppgifter i det internationella försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbetet. Vid föredragningen har framkommit att det finns behov även av att på samma villkor kunna överföra personuppgifter till mellanfolklig organisation, vilket i så fall bör anges i lagtexten (jfr 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen [1980:100]). Enligt den föreslagna bestämmelsens andra stycke får visserligen regeringen medge att överföring får ske även i andra fall, men härmed avses enligt författningskommentaren endast överföring till andra länder utanför ramen för försvarsunderrättelse- och säkerhetssamarbete.

1 kap. 15 §

Från begreppet uppgiftsskyldighet, som medför en sekretessbrytande skyldighet att lämna ut uppgifter, skall skiljas begreppet direktåtkomst som inte bryter sekretessen mellan berörda myndigheter utan endast avser ett tillvägagångssätt för åtkomst mellan olika myndigheter (jfr prop. 2005/06:192 s. 21 och Regner m.fl., Sekretesslagen s.14:10). Detta innebär att hinder inte möter mot att regeringen, när kretsen av myndigheter som kan få direktåtkomst inte är i lag begränsad, i förordning kan föreskriva vilka myndigheter som kan få direktåtkomst och omfattningen av direktåtkomsten. Bestämmelserna i paragrafen bör därför i enlighet med vad som inledningsvis anförts under rubriken ”Allmänt” utformas som en informationsbestämmelse.

4 kap. 3 §

Även här gäller, i enlighet med vad som anförts ovan, att paragrafens bemyndigande bör omformuleras till en ren informationsbestämmelse.

6 kap. 1 §

Enligt vad som framgår av lagrådsremissen skall bestämmelserna i första stycket andra meningen och andra stycket fungera som undantagsregler och inte som formuleringen ger uttryck för en delegation av normgivningsmakt. De bägge styckena bör därför omformuleras så att de för båda de fall som avses knyter an till en i lag föreskriven huvudregel. Enklast kan detta ske om paragrafens innehåll sammanförs till ett enda stycke av följande innehåll:

”Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras så snart uppgifterna inte längre behövs för det ändamål för vilket de behandlas, om inte regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer har meddelat föreskrifter om att gallring skall ske senast vid viss tidpunkt eller att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.”

6 kap. 3 §

Försvarmaktens beslut om den information som skall lämnas enligt 2 kap. 1 och 2 §§ skall enligt överklagandebestämmelsen i paragrafen kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Då information enligt 2 kap. 4 § inte behöver lämnas i de fall sekretess hindrar att uppgifterna lämnas ut till den registrerade kommer ett överklagande av ett avslag enligt sekretessbestämmelsen i 4 § på en ansökan om besked huruvida personuppgifter rörande den sökande finns att prövas av länsrätt. En motsvarande sekretessprövning kommer däremot att prövas av kammarrätt som första instans vid ett överklagande av ett avslag på en begäran om utfående av en allmän handling med de uppgifter om den sökande som behandlas av Försvarmakten.

Oaktat att – som anförts i lagrådsremissen – en liknade reglering av överklagandemöjligheterna skett i personuppgiftslagen och olika registerförfattningar vill Lagrådet ändå ifrågasätta det lämpliga i att en enahanda sekretessprövning kan komma ifråga med olika utgångspunkter hos såväl länsrätt som kammarrätt som första instans. Regleringen medför också att såvida sökanden inte i sin framställning klart anger på vad denna grundas tveksamhet kan uppkomma om fråga är om en begäran om utlämnande av allmän handling eller en ansökan om information enligt den nu föreslagna registerlagen. Denna osäkerhet kompliceras också av att endast i sist nämnda fall en så lång väntetid på att beslut som anges i 2 kap. 2 § lagen kan accepteras. Lagrådet vill mot nu angiven bakgrund i allt fall ifrågasätta om inte prövningen av ett beslut om information som innebär att sekretess hindrar ett utlämnande av den begärda informationen bör prövas av kammarrätt som första instans och om inte frågan om instansordningen vid överklagande bör bli föremål för förnyade överväganden med avseende på såväl personuppgiftslagen som de olika registerlagarna.

Allmänt gäller att vad som sagts ovan har tillämpning på motsvarande bestämmelser i det nu rubricerade lagförslaget.

1 kap. 10 §

Personuppgifter som behandlas med stöd av 1 kap.10 § får enligt vad som föreskrivs i paragrafen inte lämnas ut till någon annan. Såväl i 14 och 15 §§ som 17 § finns dock generella bestämmelser som innebär att personuppgifter som behandlas med stöd av lagen får lämnas ut under vissa förutsättningar.

Vid lagrådsföredragningen har emellertid framhållits att bestämmelsen i 10 § om förbud mot utlämnande skall ses som absolut förbud utan undantag och att avsikten är att sådana uppgifter som behandlats med stöd av 10 § således inte skall kunna lämnas ut på grund av vad som i övrigt föreskrivs i lagen om utlämnande av uppgifter. Detta förhållande bör enligt Lagrådets mening komma till klart uttryck inte endast motivedes utan också i lagtexten.

Det bör dock i detta sammanhang anmärkas att för det fall avsikten är att förbudsbestämmelsen i paragrafen även skall ta sikte på de bestämmelser om utlämnande av allmän handling som regleras i tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen (1980:100) så måste en hänvisning härom göras i sekretesslagen (se 2 kap. 2 § andra stycket tryckfrihetsförordningen).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 februari 2007

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Odenberg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Hägglund, Carlsson, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors

Föredragande: Statsrådet Odenberg

Regeringen beslutar proposition 2006/07:46 Personuppgiftsbehandling hos Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt